

مرکز نوآوری های آموزشی مرآت

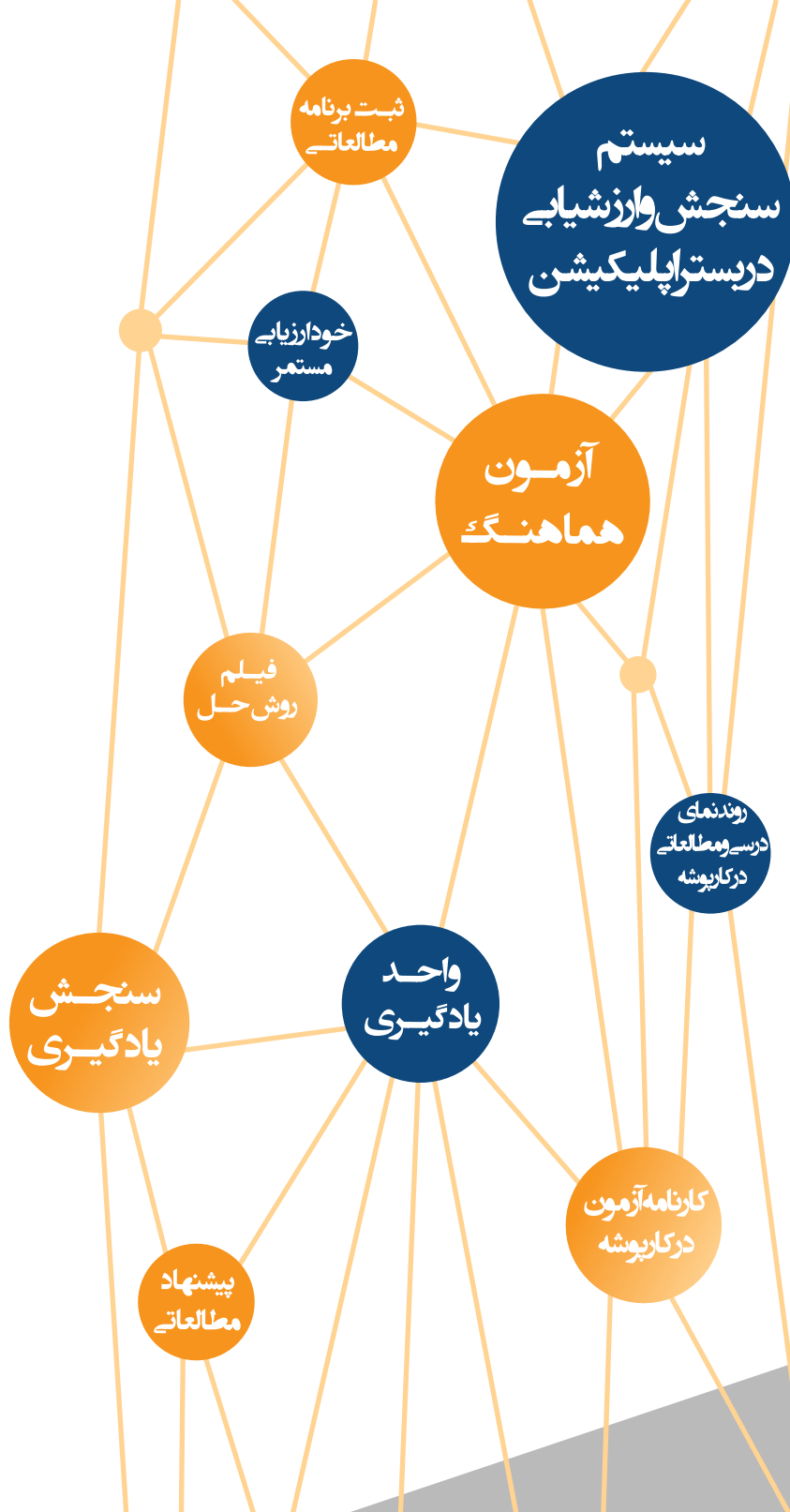
سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

آزمون

هماهنگ

شماره
۲

دفترچه سوال و پاسخ
دوازدهم انسانی

ردیف	مواد آزمون	تعداد سوال	محتوای آزمون دوازدهم	محتوای آزمون دهم و یازدهم
۱	ریاضی	۲۰	فصل ۱ (درس های ۱ و ۲)	ریاضی و آمار ۱: فصل های ۳ و ۴
۲	زبان و ادبیات فارسی	۳۰	درس های ۱ تا ۴	علوم و فنون ادبی ۱: درس های ۷ تا ۱۲
۳	علوم اجتماعی	۱۵	درس های ۱ تا ۴	جامعه شناسی ۱: درس های ۸ تا ۱۶
۴	روان شناسی	۱۵	-	درس های ۳ و ۴
۵	عربی	۲۰	درس های ۱ و ۲	عربی ۱: درس های ۵ تا ۸
۶	تاریخ	۱۳	درس های ۱ تا ۴	تاریخ ۱: درس های ۹ تا ۱۶
۷	جغرافیا	۱۲	درس های ۱ و ۲	جغرافیا ۱: درس های ۶ تا ۱۰
۸	فلسفه و منطق	۲۰	درس های ۱ تا ۴	منطق: درس های ۴ تا ۶ فلسفه ۱: درس های ۴ تا ۷
۹	اقتصاد	۱۵	-	درس های ۶ تا ۸

فصل
فصل ۱: آمار و احتمالواحد یادگیری
درس ۱: شمارشزیر واحد یادگیری
اصل ضربحیطه شناختی
مقدماتی

۱. با ارقام ۱, ۲, ۳, ۴, ۵ چند عدد چهاررقمی مضرب ۵ می‌توان نوشت که از ۳۰۰۰ بیشتر باشد؟ (تکرار ارقام مجاز است)

۲۵ ①

۵۰ ②

۷۵ ③

۱۲۵ ④

پاسخ

③ برای آنکه عدد موردنظر مضرب ۵ باشد باید رقم سمت راست آن یعنی یکان ۵ باشد (یک حالت دارد) و برای آنکه بیشتر از ۳۰۰۰ باشد باید رقم هزارگان آن ۳ یا ۴ یا ۵ باشد. (۳ حالت دارد)

$$\frac{3}{\text{هزارگان}} \times \frac{5}{\text{صدگان}} \times \frac{5}{\text{دهگان}} \times \frac{1}{\text{یکان}} = 75$$

فیلم پاسخ

۲. حاصل عبارت $\frac{24 \times 7! + 28 \times 6!}{14 \times 6! + 8 \times 7!}$ کدام است؟

۱) $3/4$

۲) $2/8$

۳) $1/6$

۴) $1/5$

۲

پاسخ

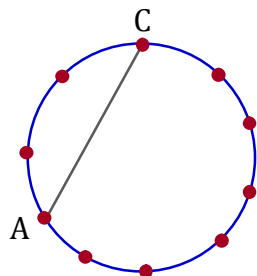
$$\begin{aligned} \frac{24 \times 7! + 28 \times 6!}{14 \times 6! + 8 \times 7!} &= \frac{6!(24 \times 7 + 28)}{6!(14 + 8 \times 7)} = \frac{24 \times 7 + 28}{14 + 8 \times 7} \\ &= \frac{14(12 + 2)}{14(1 + 4)} = \frac{14}{5} = 2/8 \end{aligned}$$

فیلم پاسخ

آزمون هماهنگ ۲ پایه دوازدهم انسانی

۳ روی محیط دایره شکل زیر ۱۰ نقطه وجود دارد که می‌خواهیم با انتخاب ۴ تا از آنها یک چهارضلعی بسازیم. چقدر احتمال دارد که در این چهارضلعی AC قطر باشد؟

- ① $\frac{13}{210}$
- ② $\frac{2}{35}$
- ③ $\frac{1}{7}$
- ④ $\frac{2}{15}$

پاسخ

۲ برای ۴ رأس چهارضلعی ${}^{10}_4 = 210$ انتخاب داریم، پس کل حالات برابر با ۲۱۰ است. برای آنکه AC قطر باشد باید یک رأس از ۲ رأس سمت چپ AC به ${}^3_1 = 3$ و یک رأس از ۶ رأس سمت راست AC به ${}^6_1 = 6$ حالت انتخاب کنیم. یعنی $12 = 2 \times 6$ انتخاب مطلوب داریم:

$$\text{احتمال مورد نظر} = \frac{12}{210} = \frac{2}{35}$$

فیلم پاسخ

۴ کتاب ریاضی، ۴ کتاب فیزیک و ۳ کتاب شیمی متفاوت داریم. می‌خواهیم ۴ کتاب را به تصادف انتخاب کرده و در یک ردیف از چپ به راست قرار دهیم. چقدر احتمال دارد که کتاب‌های اول و آخر کتاب شیمی باشند؟

- ۱ $\frac{1}{11}$
- ۲ $\frac{1}{55}$
- ۳ $\frac{3}{55}$
- ۴ $\frac{4}{11}$

پاسخ

۳ کتاب ۱۱ کتاب متفاوت داریم که به $11 \times 10 \times 9 \times 8$ حالت در یک ردیف چهارتایی قرار می‌گیرند. اگر کتاب‌های اول و آخر مربوط به درس شیمی باشند برای اولین خانه ۳ حالت و برای آخرین خانه ۲ حالت داریم، پس تعداد حالات مطلوب $3 \times 9 \times 8 \times 2$ خواهد بود.

$$\text{احتمال مورد نظر} = \frac{3 \times 9 \times 8 \times 2}{11 \times 10 \times 9 \times 8} = \frac{3}{55}$$

فیلم پاسخ

۵ از میان ۱۰ افسر و ۵ سرباز می‌خواهیم ۲ نفر را به تصادف انتخاب کنیم. چقدر احتمال دارد که دو نفر انتخاب شده هم‌رده باشند؟

- ۱ $\frac{7}{12}$
- ۲ $\frac{11}{21}$
- ۳ $\frac{11}{42}$
- ۴ $\frac{7}{41}$

پاسخ

۲ کل حالات انتخاب ۲ نفر از میان ۱۵ نفر به $\binom{15}{2} = 105$ حالت است و برای آنکه هر دو نفر هم‌رده باشند، کافی است هر دو افسر $\binom{10}{2} = 45$ و یا هر دو سرباز $\binom{5}{2} = 10$ باشند یعنی تعداد حالات مطلوب $45 + 10 = 55$ است.

$$\text{احتمال موردنظر} = \frac{55}{105} = \frac{11}{21}$$

فیلم پاسخ

۶ در کیسه‌ای ۴ مهره قرمز، ۳ مهره آبی و ۲ مهره سبز قرار دارد. از درون کیسه ۴ مهره به تصادف و با هم خارج می‌کنیم. چقدر احتمال دارد که هر ۴ مهره هم‌رنگ باشند؟

- ۱ $\frac{17}{36}$
- ۲ $\frac{29}{126}$
- ۳ $\frac{29}{36}$
- ۴ $\frac{1}{126}$

پاسخ

۴ برای آنکه هر چهار مهره هم‌رنگ باشند باید همه قرمز باشند که این کار به $1 = \binom{4}{4}$ حالت ممکن است.

$$\text{احتمال مطلوب} = \frac{\binom{4}{4}}{\binom{9}{4}} = \frac{1}{126}$$

فیلم پاسخ

۷. تاسی را پرتاب می‌کنیم، اگر عدد رو شده مضرب ۳ باشد دو سکه و در غیر این صورت تاس دیگری پرتاب می‌کنیم. فضای نمونه‌ای این آزمایش چند عضو دارد؟

۱) ۸

۲) ۱۶

۳) ۲۴

۴) ۳۲

پاسخ

۴) در ۲ حالت عدد رو شده مضرب ۳ است و پرتاب ۲ سکه نیز ۴ حالت دارد، پس به $2 \times 4 = 8$ حالت دارد. و ۲ سکه پرتاب کرده‌ایم. در ۴ حالت عدد رو شده مضرب ۳ نیست و پرتاب تاس ۶ حالت دارد پس به $4 \times 6 = 24$ حالت عدد رو شده مضرب ۳ نیست و تاس پرتاب کرده‌ایم.

$32 = 24 + 8 =$ تعداد اعضای فضای نمونه‌ای = کل حالات ممکن

فیلم پاسخ

۸ دو تاس را هم‌زمان پرتاب می‌کنیم. احتمال آنکه مجموع برآمد دو تاس عددی اول باشد، کدام است؟

- ① $\frac{3}{7}$
② $\frac{3}{8}$
③ $\frac{15}{17}$
④ $\frac{5}{12}$

④ کل حالات پرتاب دو تاس $n(S) = 6 \times 6 = 36$ حالت است.

مجموعه حالات مطلوب را می‌نویسیم:

$$A = \{(1,1)(1,2)(2,1)(1,4)(4,1)(2,3)(3,2)(1,6)(6,1)(2,5)(5,2)(3,4)(4,3)(5,6)(6,5)\}$$

$$\text{احتمال موردنظر} = \frac{15}{36} = \frac{5}{12}$$

پاسخ

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: آمار و احتمال

واحد یادگیری
درس ۲: احتمال

زیرواحد یادگیری
پیشامد ناسازگار - متمم یک پیشامد

حیطه شناختی
پیشرفته

۹. دو پیشامد A و B ناسازگارند. اگر احتمال رخ دادن A سه برابر احتمال رخ دادن B و احتمال آنکه حداقل یکی از دو پیشامد A یا B رخ دهد، $\frac{4}{7}$ باشد، احتمال آنکه پیشامد A رخ دهد، چقدر است؟

- ① $\frac{2}{5}$
② $\frac{3}{7}$
③ $\frac{3}{5}$
④ $\frac{4}{7}$

پاسخ

۲. دو پیشامد A و B در صورتی ناسازگارند که A و B اشتراکی نداشته باشند، در این صورت $P(A \cap B) = 0$ خواهد بود.

احتمال آنکه حداقل یکی از دو پیشامد A یا B رخ دهد برابر است با:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

با توجه به اینکه $P(A) = 3P(B)$ است، داریم:

$$\frac{4}{7} = 3P(B) + P(B) - 0 \Rightarrow P(B) = \frac{1}{7} \Rightarrow P(A) = \frac{3}{7}$$

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: آمار و احتمال

واحد یادگیری
درس ۲: احتمال

زیرواحد یادگیری
احتمال

حیطه شناختی
مقدماتی

۱۰. دور یک میز ۳ نفر نشسته‌اند. چقدر احتمال دارد که این سه نفر

در سه فصل متفاوت به دنیا آمده باشند؟

۱. $\frac{1}{2}$
۲. $\frac{3}{4}$
۳. $\frac{3}{8}$
۴. $\frac{3}{7}$

پاسخ

۳. هر نفر در یکی از ۴ فصل ممکن است به دنیا آمده باشد، پس

تعداد کل حالات ممکن $4 \times 4 \times 4 = 64$ حالت است.

تعداد حالاتی که سه نفر در سه فصل متفاوت به دنیا آمده باشند

برابر است با $4 \times 3 \times 2$ حالت، بنابراین:

$$\text{احتمال مورد نظر} = \frac{4 \times 3 \times 2}{4 \times 4 \times 4} = \frac{3}{8}$$

فیلم پاسخ

۱۱. در یک خانواده ۳ فرزندی چقدر احتمال دارد که حداقل دو
فرزند دختر باشند؟

- ۱) $\frac{1}{2}$
۲) $\frac{1}{3}$
۳) $\frac{2}{3}$
۴) $\frac{1}{4}$

پاسخ

۱) تعداد کل حالات ممکن $2 \times 2 \times 2 = 8$ حالت است.

حالات مطلوب که در آن حداقل دو فرزند دختر هستند را می‌نویسیم.

$$A = \{(د, د, د), (د, د, پ), (د, پ, د), (پ, د, د)\}$$

$$P(A) = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

فیلم پاسخ

۱۲. نوع چند تا از متغیرهای زیر درست بیان شده است؟

الف) شماره شناسنامه متغیر کیفی اسمی است.

ب) سطح سواد متغیر کیفی ترتیبی است.

پ) دمای هوا متغیر کمی فاصله‌ای است.

ت) مساحت زمین متغیر کمی نسبتی است.

۱) ۴

۲) ۳

۳) ۲

۴) صفر

۱

پاسخ

فیلم پاسخ

۱۳. در جمع‌آوری چند تا از داده‌های زیر از روش درست استفاده شده است؟

الف) بررسی تعداد افرادی که در یک روز از پل عابر خاصی عبور می‌کنند: مشاهده

ب) بررسی تعداد دانش‌آموزان شرکت‌کننده در کنکور سال ۱۴۰۳: دادگان

پ) بررسی میزان جذب برنامه‌های تلویزیونی: پرسش‌نامه

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴ صفر

۳

پاسخ

فصل

فصل ۳: کار با داده‌های آماری

واحد یادگیری

درس ۱: گردآوری داده‌ها

زیرواحد یادگیری

روش‌های گردآوری اطلاعات

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۴. اگر میانگین داده‌های $x, 4, 3, 2, 1$ برابر ۵ باشد، میانگین داده‌های $1, 3, 5, 7, 2x - 1$ کدام است؟

- ۱ ۴
- ۲ ۵
- ۳ ۹
- ۴ ۱۰

پاسخ

۳ برای به دست آوردن داده‌های دسته دوم کافی است داده‌های دسته اول را در ۲ ضرب کرده و نتیجه را یک واحد کم کنیم. پس میانگین داده‌های دسته دوم از دو برابر میانگین داده‌های دسته اول یک واحد کمتر است.

$$9 = 1 - 2 \times 5 = \text{میانگین داده‌های دسته دوم}$$

فصل

فصل ۳: کار با داده‌های آماری

واحد یادگیری

درس ۲: معیارهای گرایش به مرکز

زیرواحد یادگیری

حل مسائل مختلف مربوط به میانگین

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۵. انحراف معیار داده‌های ۱۵، a ، b ، c برابر صفر است. انحراف معیار داده‌های $a + ۱$ ، $b - ۱$ ، $c - ۱$ ، ۱۱ کدام است؟

۱) ۲

۲) $\frac{\sqrt{3}}{2}$

۳) $\frac{\sqrt{14}}{2}$

۴) $\frac{\sqrt{14}}{4}$

پاسخ

۳) اگر انحراف معیار تعدادی داده صفر باشد آنگاه آن داده‌ها برابرند.

$$a = b = c = ۱۵$$

داده‌های دسته دوم: ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۱

$$\text{میانگین} = \frac{۱۶+۱۵+۱۴+۱۱}{4} = ۱۴$$

$$\text{انحراف معیار} = \sqrt{\frac{(۱۶-۱۴)^2 + (۱۵-۱۴)^2 + (۱۴-۱۴)^2 + (۱۱-۱۴)^2}{4}}$$

$$= \sqrt{\frac{۱۴}{4}} = \frac{\sqrt{۱۴}}{2}$$

فصل

فصل ۳: کار با داده‌های آماری

واحد یادگیری

درس ۳: معیارهای پراکندگی

زیرواحد یادگیری

معرفی واریانس و انحراف معیار

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

فصل ۴: نمایش داده‌ها

واحد یادگیری

درس ۱: نمودارهای یک‌متغیره

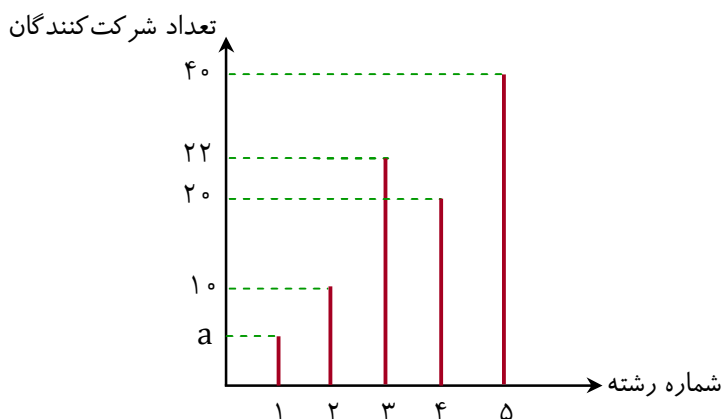
زیرواحد یادگیری

نمودار دایره‌ای

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۶. صد دانش‌آموز هر کدام فقط در یک رشته از ۵ رشته ورزشی شرکت کرده‌اند، که تعداد شرکت‌کنندگان هر رشته با نمودار میله‌ای مشخص شده است. کمترین زاویه مرکزی این داده‌ها در نمودار دایره‌ای چند درجه است؟

۱ ۲۸/۸°

۲ ۲۹/۲°

۳ ۳۰°

۴ ۳۲/۲°

پاسخ

۱ ابتدا دقت کنید که جمع تعداد شرکت‌کنندگان برابر ۱۰۰ شود:

$$a + 10 + 20 + 22 + 40 = 100 \Rightarrow a = 8$$

پس کمترین فراوانی ۸ درصد است و زاویه مربوط به آن در نمودار

دایره‌ای برابر است با:

$$\frac{8}{100} \times 360^\circ = 28/8^\circ$$

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۴: نمایش داده‌ها

واحد یادگیری
درس ۱: نمودارهای یک‌متغیره

زیرواحد یادگیری
نمودار جعبه‌ای

حیطه شناختی
مقدماتی

۱۷. در نمایش داده‌های زیر به صورت نمودار جعبه‌ای، تفاضل داده‌های ابتدا و انتهای جعبه کدام است؟

۳, ۵, -۱, ۲/۵, ۰, ۵, ۷, ۴, ۷/۵, ۶

۱ ①

۲ ②

۲/۵ ③

۳/۵ ④

پاسخ

④ ابتدا داده‌ها را به ترتیب صعودی مرتب کرده سپس میانه و چارک‌ها را مشخص می‌کنیم:

-۱, ۰, ۲/۵, ۳, ۴, ۵, ۵, ۶, ۷, ۷/۵
 $\downarrow$ $\downarrow$
 چارک اول چارک سوم

$$\text{میانه} = \frac{۴+۵}{۲} = ۴/۵$$

$$\text{چارک اول} = ۲/۵$$

$$۶ = \text{چارک سوم}$$

$$\Rightarrow \text{چارک اول} - \text{چارک سوم} = \text{ابتدای جعبه} - \text{انتهای جعبه}$$

$$= ۶ - ۲/۵ = ۳/۵$$

فیلم پاسخ

فصل ۴: نمایش داده‌ها

واحد یادگیری درس ۲: نمودارهای چندمتغیره

زیرواحد یادگیری نمودار راداری

حیطه شناختی مقدماتی

۱۸. در نمودار راداری اگر بخواهیم ۱۵ متغیر را نمایش دهیم، به ترتیب از راست به چپ تعداد شعاع‌ها و زاویه بین هر دو شعاع متوالی برابر با درجه خواهد بود.

۱) ۲۴ و ۱۵°

۲) ۱۵ و ۲۴°

۳) ۳۶ و ۱۵°

۴) ۱۵ و ۳۶°

۲) تعداد متغیرها برابر تعداد شعاع‌ها یعنی ۱۵ خواهد بود.

$$زاویه\ بین\ هر\ دو\ شعاع\ متوالی = \frac{۳۶۰^\circ}{۱۵} = ۲۴^\circ$$

پاسخ

فیلم پاسخ

فصل ۴: نمایش داده‌ها

واحد یادگیری

درس ۲: نمودارهای چندمتغیره

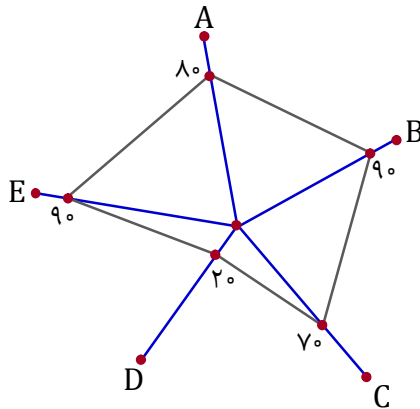
زیرواحد یادگیری

نمودار راداری

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۹. یک شرکت تولیدی برای تسهیل بررسی کیفیت کار کارمندان بخش فروش خود، داده‌های گردآوری شده یکی از کارمندان را در ۵ متغیر $A = ۵۸۲$ ، $B = ۲۷/۹$ ، $C = ۶/۶$ ، $D = ۸۹۲$ و $E = ۳۷$ به صورت نمودار راداری زیر (برحسب درصد) ارائه کرده است. بیشینه متغیر B در این شرکت چقدر است؟

۱) $۲۷/۹$

۲) $۲۹/۲$

۳) ۳۱

۴) ۸۹۲

پاسخ

۳ با توجه به خواسته مسئله از شعاع B داریم:

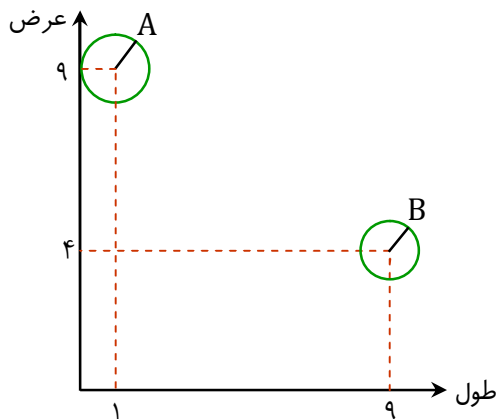
$$\frac{\text{مقدار متغیر } B}{\text{بیشینه متغیر } B} = \frac{۹\%}{۱۰۰\%} \Rightarrow \frac{۲۷/۹}{B} = \frac{۹}{۱۰}$$

$$\Rightarrow \text{بیشینه متغیر } B = ۳۱$$

فیلم پاسخ

۲۰. در نمودار حبابی زیر متغیر سوم مقدار ارتفاع مکعب مستطیل‌های A و B است. اگر نسبت حجم مکعب مستطیل A به مکعب مستطیل B برابر ۲۵ باشد، نسبت شعاع‌های دو دایره چقدر است؟

۱۰ ①

۲۵ ②

۱۲۵ ③

۶۲۵ ④

پاسخ

۱. فرض کنید ارتفاع‌های دو مکعب مستطیل به ترتیب h_A و h_B باشند:

$$\text{حجم مکعب مستطیل A} = 9 \times 1 \times h_A = 9h_A$$

$$\text{حجم مکعب مستطیل B} = 4 \times 9 \times h_B = 36h_B$$

$$\Rightarrow \frac{9h_A}{36h_B} = 25 \Rightarrow \frac{h_A}{h_B} = 100$$

حال فرض کنید شعاع دایره‌ها r_A و r_B باشند، در این صورت:

$$\frac{h_A}{h_B} = \left(\frac{r_A}{r_B}\right)^2 \Rightarrow 100 = \left(\frac{r_A}{r_B}\right)^2 \Rightarrow \frac{r_A}{r_B} = 10$$

فیلم پاسخ

۲۱. کدام گزینه جاهای خالی متن زیر را به‌ترتیب کامل می‌کند؟

«فن ترجمه که از عوامل مؤثر در رشد آگاهی و تحول اندیشه ایرانیان در دوره بیداری است با در زمان آغاز شد. از مهم‌ترین آثار ترجمه‌شده در این دوره می‌توان از کتاب «سرگذشت حاجی بابای اصفهانی» اثر و ترجمه نام برد.»

- ۱) تأسیس دارالفنون - ناصرالدین شاه - جیمز موریه - میرزا حبیب اصفهانی
- ۲) تأسیس چاپخانه - فتحعلی شاه - جیمز موریه - میرزا حبیب اصفهانی
- ۳) تأسیس دارالفنون - ناصرالدین شاه - ناظم‌الاسلام کرمانی - میرزا محمد صادق امیری
- ۴) تأسیس چاپخانه - فتحعلی شاه - جیمز موریه - میرزا جهانگیرخان شیرازی

پاسخ

۲. ترجمه با تأسیس چاپخانه در زمان فتحعلی شاه قاجار آغاز گردید. از مهم‌ترین آثار ترجمه‌شده در این دوره کتاب «سرگذشت حاجی بابای اصفهانی» اثر جیمز موریه است که میرزا حبیب اصفهانی آن را ترجمه کرد.

فیلم پاسخ

۲۲. کدام گزاره نادرست است؟

- ۱ گسترش زبان و ادب فارسی در ماوراءالنهر، خراسان و سیستان در قرن‌های سوم تا میانهٔ قرن پنجم ناشی از تلاش شاعران ایران بود.
- ۲ فتوحات و لشکرکشی‌های غزنویان از عوامل پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی بود.
- ۳ آمیختگی زبان و ادبیات فارسی با واژگان عربی نتیجهٔ تحصیل علوم دینی و ادبی بود.
- ۴ شعر پارسی تا نیمهٔ دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم تحت تأثیر سبک دورهٔ سامانی و غزنوی و یادآور سخن شاعرانی چون ناصر خسرو قبادیانی است و هیچ‌یک از شاعران ابتکار و نوآوری خاصی ندارند.

پاسخ

- ۴ شاعران قرن پنجم و آغاز قرن ششم در عین تقلید از پیشینیان، هر یک ابتکارات و نوآوری‌هایی دارند که باعث دگرگونی و تحول در سبک سخن فارسی شد.

فصل

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

واحد یادگیری

درس ۱۰: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن

زیرواحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۳۳. در کدام گزینه گزاره بیان شده در مورد سطح فکری شعر

بیداری نادرست است؟

- ۱ تحول چشمگیر از نظر درونمایه همراه با تغییرات زمانه و ورود مضامین و اندیشه‌های تازه به شعر.
- ۲ تغییر نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون و تغییر از عینیت‌گرایی به ذهنیت‌گرایی.
- ۳ رونق درونمایه‌های سیاسی، اجتماعی و وطنی و از رونق افتادن عارفانه‌سرایی و غزل‌گویی.
- ۴ توجه به جایگاه زنان در اجتماع، انعکاس خواست‌ها و علایق توده مردم، دفاع از کارگران و ضعیفان و طرح نیازها و کاستی‌های محرومان جامعه در شعر.

پاسخ

- ۲ در نگرش شاعران و نویسندگان این دوره نسبت به جهان پیرامون تغییر صورت گرفت و از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

فیلم پاسخ

۲۴. ترتیب تحول و سیر تاریخی نثر فارسی در نثر کدام نویسندگان به ترتیب از ساده به دشوار آمده است؟

- ۱) خواجه عبدالله انصاری - ابوالفضل میبدی - ابوالمعالی نصرالله منشی
- ۲) ابوالفضل میبدی - خواجه عبدالله انصاری - ابوالمعالی نصرالله منشی
- ۳) ابوالمعالی نصرالله منشی - ابوالفضل میبدی - خواجه عبدالله انصاری
- ۴) ابوالفضل میبدی - ابوالمعالی نصرالله منشی - خواجه عبدالله انصاری

پاسخ

۱) نثر فارسی در آغاز ساده است، خواجه عبدالله انصاری با به کارگیری سجع در نثر آن را موزون و آهنگین می‌سازد، ابوالفضل میبدی تحت تأثیر خواجه عبدالله انصاری کتاب «کشف الاسرار و عدة الابرار» را به نثر آهنگین می‌نویسد و ابوالمعالی نصرالله منشی در اواسط نیمه اول قرن ششم کتاب کلیله و دمنه را به نثر فنی می‌نگارد.

فصل

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

واحد یادگیری

درس ۱۰: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن

زیرواحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۲۵. کدام گزینه متن زیر را کامل می‌کند؟

«نثر دوره بیداری از نظر سطح و قلمرو ادبی از نثر به نثر تغییر می‌کند و در خدمت به شکلی پویا ظاهر می‌گردد. اما یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه حضور در داستان و سخن گفتن او با خواننده است.»

۱) مصنوع - ساده - بیان اندیشه‌ها - راوی اول شخص

۲) فنی - گزارشی - بیان اندیشه‌های شاعر - راوی سوم شخص

۳) مصنوع - ساده - بیان خواسته‌ها - راوی اول شخص

۴) فنی - گزارشی - بیان آمال مردم - راوی سوم شخص

پاسخ

۴. نثر دوره بیداری از نظر قلمرو و سطح ادبی، قید و بندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود و در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد. از ضعف‌های تکنیکی در داستان‌های دوران مشروطه حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است که امروزه کاربرد چندانی ندارد.

فیلم پاسخ

۲۶. متن کدام گزینه از نمونه‌های نثر پارسی در قرن‌های «چهارم و پنجم» نیست؟

- ۱) تا خداوندان دانش اندرین نگاه کنند و فرهنگ شاهان و مهتران و فرزنانگان را بدین نامه اندر بیابند.
- ۲) گفتند: روا باشد خواندن و نبشتن تفسیر قرآن به پارسی، مر آن را که او تازی نداند.
- ۳) اژدها به وی، از آن گفتندی که بر کتف او دو پاره گوشت بود برسته دراز و سر آن به کردار ماری بود.
- ۴) اما آن سه که طالب آنند، فراخ معیشت است و رفعت منزلت است و رسیدن به ثواب آخرت.

پاسخ

۴. متن گزینه «۴» برگرفته از کلیله و دمنه نصرالله منشی و از نمونه‌های نثر فنی فارسی است.
در سایر گزینه‌ها عباراتی از نثر قرن‌های آغازین آمده است که نثر ساده است.
گزینه «۱»: برگرفته از شاهنامه ابومنصوری ← کاربرد حرف اضافه «اندر» و کاربرد دو حرف اضافه «به ... اندر» برای یک متمم
گزینه «۲»: برگرفته از ترجمه تفسیر طبری ← کاربرد «نبشتن» و کاربرد «مر... را» برای مفعول و متمم
گزینه «۳»: برگرفته از تاریخ بلعمی ← کاربرد «گفتندی» فعل ماضی استمراری با شکل تاریخی و با «ی» استمرار و ادات تشبیه «به کردار» به جای «مانند»

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

زیرواحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

۲۷. کدام گزینه درباره ویژگی‌های شعر سبک خراسانی نادرست است؟

- ۱) سبک خراسانی بر حسب زمان، به سه سبک فرعی سامانی، غزنوی و سلجوقی تقسیم می‌شود که ویژگی‌های مشترکی دارند.
- ۲) بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است.
- ۳) اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره، جنبه عملی و دستوری ندارد.
- ۴) قالب غزل در اواخر این دوره، رشد می‌یابد.

پاسخ

۳ اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره، ساده است و جنبه عملی و دستوری دارد.

فیلم پاسخ

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

۲۸. باتوجه به ابیات زیر تمام ویژگی‌های سبکی صادق است به‌جز

«مرا بسود و فروریخت هر چه دندان بود

نبود دندان، لا بل چراغ تابان بود

سپید سیم زده بود و درّ و مرجان بود

ستاره سحری بود و قطره باران بود

یکی نماند کنون زان همه بسود و بریخت

چه نحس بود! همانا که نحس کیوان بود

همیشه شاد و ندانستی که غم چه بود

دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود

شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت

شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود»

۱) سادگی فکر و کلام و آمیخته نبودن با پیچیدگی‌های حکمی و اندیشه‌های فلسفی

۲) استفاده طبیعی و در حد اعتدال از آرایه‌های ادبی

۳) غلبه روحیه شادی و نشاط و خوش‌باشی و بهره‌گیری از روح حماسه

۴) سادگی قافیه و ردیف و بهره‌گیری از تشبیه حسّی در توصیف پدیده‌ها

پاسخ

۳) مضمون این ابیات، شکایت از پیری و مشکلات و رنج‌های آن به نوعی افسوس بر از دست رفتن جوانی و شادی‌های جوانی است، و در این ابیات، سادگی فکر و زبان دیده می‌شود. در این ابیات، نه روحیه شادی و نشاط و خوش‌باشی حاکم است و نه روح حماسه. سایر گزینه‌ها به وضوح در سراسر ابیات قابل ملاحظه است: گزینه «۱»: سادگی فکر: وصف پیری و جوانی گزینه «۲»: آرایه‌های ادبی طبیعی و در حد تشبیهات ساده است. گزینه «۴»: واژه‌های قافیه دارای ساده‌ترین حروف قافیه و ردیف فقط یک فعل ساده است.

فیلم پاسخ

۲۹. شعر منتسب به کدام شاعر نادرست است؟

① هوای خود چو نهادم، رضای او چو گزیدم

جهان و هر چه در او، جز به کام خویش ندیدم

نشاط اصفهانی

② من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید

قفسم برده به باغی و دلم شاد کنید

محمدتقی بهار

③ جنگ ننگ است در طریقت من

جز پی پاس دین و حفظ وطن

میرزا محمد صادق امیری

④ آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی

دست خود ز جان شستم از برای آزادی

میرزاده عشقی

④ بیت:

آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی

دست خود ز جان شستم از برای آزادی

از سروده‌های فرخی یزدی شاعر آزادی‌خواه عصر بیداری است.

در گزینه «۳» بیتی از ادیب‌الممالک فراهانی آمده است که نام اصلی

او میرزا محمد صادق امیری فراهانی است.

۳۰ با توجه به ویژگی‌های فکری و سبکی ابیات زیر، در همه گزینه‌ها به جز ویژگی محسوس و عینی بودن فکر و کلام شاعر مشاهده می‌شود.

- ۱) تو گویی به باغ اندر آن روز برف
صف ناژ بود و صف عرعران (نوعی درخت)
- ۲) از دو دیده آب بارد بر رخ من گو ببار
نوبهاران آب باران باغ را زیبا کند
- ۳) ز لاله باغ پر از شمع بر فروخته بود
نمود باغ بدان شمع‌های خویش اعجاب
- ۴) ای وطن خواهان سرگشته و حیران تا چند
بد گمان و دو دل و سربه‌گریبان تا چند

- ۴۰ در گزینه «۴» اعتراض شاعر به مردم زمانه و شرایط آنها مطرح شده است.
اما در سایر گزینه‌ها توصیفی محسوس و قابل تصویر و تصوّر آمده است:
- گزینه «۱»: توصیف و تصویر ردیف شدن درختان در روز برفی
گزینه «۲»: توصیف جاری شدن اشک بر چهره زیبا
گزینه «۳»: توصیف باغ پر از گل لاله

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

زیر واحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

پیشرفته

پاسخ

فیلم پاسخ

۳۱. با توجه به مختصات و ویژگی‌های سبکی شاعران و نویسندگان

دوره بیداری، ویژگی‌های زیر به ترتیب در شاعران و نویسندگان

کدام گزینه دیده می‌شود؟

الف) نوآوری در عرصه تخیل

ب) توجه به قالب‌های کم‌کاربرد یا نوین و فراهم‌سازی زمینه

برای ظهور شعر نو

ج) پابندی و التزام کمتر به سنت‌های ادبی و گرایش به زبان

مردم کوچه و بازار

د) توجه به وطن به عنوان سرزمینی که مردمی با مشترکات

قومی، فرهنگی و زبانی در آن زندگی می‌کنند.

ه) دفاع از کارگران و ضعیفان و توجه به حقوق آنان

۱) بهار - دهخدا - عارف قزوینی - میرزاده عشقی - فرخی یزدی

۲) میرزاده عشقی - عارف قزوینی - نسیم شمال - بهار - لاهوتی

۳) ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - سید اشرف‌الدین گیلانی -

بهار - دهخدا

۴) فرخی یزدی - میرزاده عشقی - عارف قزوینی - فرخی - لاهوتی

پاسخ

۲. نوآوری در عرصه تخیل در شعر «ایده‌آل» یا «سه تابلو مریم»

میرزاده عشقی قابل ملاحظه و مشاهده است که بدین ترتیب سایر

گزینه‌ها حذف می‌شوند.

فیلم پاسخ

۳۲. توضیح کدام گزینه نادرست است؟

① سر من مست جمالت، دل من دام خیالت

گهر دیده نثار کف دریای تو دارد

(کف: مجاز از دست)

② نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن

شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد

(فتنه: آشوب)

③ یار بی‌پرده از در و دیوار

در تجلّی است یا اولی‌الابصار

(در و دیوار: مجاز از آفرینش)

④ خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم

کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

(ترک سمرقندی: رودکی)

پاسخ

② در این بیت «فتنه» به معنای مفتون، شیفته و عاشق آمده است.

فیلم پاسخ

۳۳. در کدام گزینه شاعر از واژگان مترادف برای بیان اندیشه بهره گرفته است؟

- ۱) مرا بسود و فرو ریخت هر چه دندان بود
نبود دندان، لا بل چراغ تابان بود
- ۲) همیشه شاد و ندانستی که غم چه بود
دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود
- ۳) سپید سیم زده بود و درّ و مرجان بود
ستاره سحری بود و قطره باران بود
- ۴) کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم
عصا بیار که وقت عصا و انبان بود

۲) واژه‌های «نشاط» و «طرب» در این گزینه مترادف هستند.

در سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: بسود: ساییده شد - لابل: نه، بلکه
- گزینه «۳»: درّ: مروارید - مرجان: نوعی سنگ زینتی
- گزینه «۴»: انبان: کیسه

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

زیر واحد یادگیری

معنی واژه

حیطه شناختی

مقدماتی

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

درس ۹: موازنه و ترصیع

آرایه‌های ادبی

پیشرفته

۳۴. در کدام گزینه تقابل سجع‌های متوازی وجود دارد؟

- ۱) نادره کبکی به جمال تمام
شاهد آن روضه فیروزه فام
- ۲) هم صفیر و خدعه مرغان تویی
هم انیس وحشت هجران تویی
- ۳) نسخ کن این آیت ایام را
مسخ کن این صورت اجرام را
- ۴) گر عزم جفا داری سر در رخت اندازم
ور راه وفا گیری جان در قدمت ریزم

پاسخ

۳. در گزینه «۳»؛ واژه‌ها به ترتیب یا تکراری هستند یا اگر متفاوتند

سجع متوازی دارند و بنابراین ترصیع داریم:

- نسخ ← مسخ
- آیت ← صورت
- ایام ← اجرام

فیلم پاسخ

۳۵. در همهٔ گزینه‌ها به جز همهٔ آرایه‌های «مراعات نظیر»، تشخیص و موازنه» دیده می‌شود.

- ۱) غلام نرگس مست تو تاجدارانند
خراب بادهٔ لعل تو هوشیارانند
- ۲) عقل ار چه بزرگ طفل راحت
چرخ ار چه رفیع خاک پایت
- ۳) ز گرز تو خورشید گریان شود
ز تیغ تو بهرام بریان شود
- ۴) خورده قسم اختران به پاداشم
بسته کمر آسمان به پیکارم

پاسخ

۲. در تمام گزینه‌ها مراعات نظیر (تناسب) و موازنه دیده می‌شود. آنچه ما را به پاسخ خواهد رساند آرایهٔ تشخیص یا شخصیت‌بخشی است.

گزینهٔ «۱»: «مست بودن» برای «نرگس» ایجاد تشخیص نموده است. «مست و باده» تناسب دارند.

گزینهٔ «۳»: «گریان شدن خورشید» تشخیص و شخصیت‌بخشی است. «گرز و تیغ» و «خورشید و بهرام» تناسب دارند.

گزینهٔ «۴»: «قسم خوردن اختران و کمر بستن آسمان» نیز تشخیص است. «اختران و آسمان» تناسب دارند.

تشبیه عقل به طفل و چرخ به خاک موجب تشخیص و شخصیت‌بخشی نمی‌شود.

فصل

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

واحد یادگیری

درس ۹: موازنه و ترصیع

زیرواحد یادگیری

آرایه‌های ادبی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۳۶. آرایه‌های ادبی «تلمیح، مراعات نظیر و تضمین» به ترتیب در

ابیات کدام گزینه آمده است؟

الف) چه زنم چونای هر دم ز نوای شوق او دم

که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را

ب) مردی تذرو کشته را پرواز داده

اسلام را در خامشی آواز داده

پ) ای طاق نهم رواق بالا

بشکسته ز گوشه کلاهت

ت) افروختن و سوختن و جامه دریدن

پروانه ز من شمع ز من گل ز من آموخت

ث) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ

منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن

۱) ب، ت، الف

۲) پ، ت، ث

۳) الف، ت، ب

۴) الف، ث، پ

پاسخ

۲. بیت «پ» تلمیح دارد به معراج پیامبر اسلام (ص).

بیت «ت» بین واژه‌های «شمع و گل و پروانه» مراعات نظیر وجود دارد.

در بیت «ث» شهریار مصراعی از حافظ را عیناً در مصراع دوم آورده

است و آرایه تضمین ساخته است.

فیلم پاسخ

۳۷. در کدام گزینه آرایه‌ای نادرست به بیت نسبت داده شده است؟

۱) شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود

شرمی از مظلّمه خون سیاوشش باد

(تلمیح، واج‌آرایی)

۲) از اسب پیاده شو، بر نطع زمین نه رخ

زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان

(تلمیح، تناسب)

۳) شده انتظارم از حد، چه شود ز در درآیی

ز دو دیده خون‌فشانم، ز غمت شب جدایی

(واج‌آرایی، تضمین)

۴) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنان هایل

کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها

(تناسب، تلمیح)

پاسخ

۴. در این بیت «مراعات نظیر» بین واژه‌های «موج و گرداب و ساحل» وجود دارد، امّا به داستان و موضوع یا آیه و روایت خاصی تلمیح ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «۱»: تلمیح به داستان سیاوش و افراسیاب و «واج‌آرایی» حرف «ش».

گزینه ۲: «۲»: تلمیح به کشته شدن نعمان زیر پای فیل و مراعات نظیر بین واژه‌های اسب و فیل، رخ و پا و هم‌چنین اصطلاحات شطرنج.

گزینه ۳: «۳»: تکرار حرف «د» و «ر» واج‌آرایی ساخته است، مصراع دوم از فخرالدین عراقی است که شاعر تضمین کرده است.

فیلم پاسخ

۳۸. در تمام گزینه‌ها به جز آرایه «تلمیح» به کار رفته است.

۱ گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند

جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد

۲ نه خدا توانمش خواند، نه بشر توانمش گفت

متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را

۳ گر چه نامت گندم است و آستان جنت است

من نیام آدم چرا بی‌بهره‌ام از نان تو

۴ تو خورشیدی و یا زهره و یا ماهی نمی‌دانم

وزین سرگشته مجنون چه می‌خواهی نمی‌دانم

پاسخ

۴. در بیت این گزینه اشاره و تلمیح به موضوع یا ماجرای خاصی

دیده نمی‌شود. واژه مجنون در معنی دیوانه به کار رفته و ربطی به

ماجرای لیلی و مجنون ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: به ماجرای بر دار کشیدن حلاج (حسین بن منصور) تلمیح

دارد.

گزینه «۲»: به حدیث «لافتی الّا علی، لا سیف الّا ذوالفقار» تلمیح

دارد.

گزینه «۳»: به داستان رانده شدن حضرت آدم از بهشت تلمیح دارد.

فیلم پاسخ

۳۹. در کدام گزینه الگوی قافیه منطبق بر الگوی قاعده «۱» و دارای حروف الحاقی است؟

- ۱) از عمر من آنچه هست بر جای
بستان و به عمر لیلی افزای
- ۲) سوی چاره گشتم ز بیچارگی
ندادم بدو سر به یکبارگی
- ۳) گو یا رب از این گزاف کاری
توفیق دهم به رستگاری
- ۴) یار بد مار است هین بگریز از او
تا نریزد بر تو زهر آن زشت خو

پاسخ

۱) در گزینه‌های «۲» و «۳» قافیه مطابق الگوی قاعده «۲» و حرف اصلی قافیه (حرف روی) صامت است، در گزینه «۴» حرف اصلی قافیه «و» و طبق قاعده «۱» است، اما حروف الحاقی ندارد. فقط در گزینه «۱» حرف اصلی قافیه مصوت بلند «آ» و مطابق قاعده «۱» و دارای حرف الحاقی «ی» است.

فصل

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

واحد یادگیری

درس ۱۱: قافیه

زیر واحد یادگیری

ردیف و قافیه

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۴۰. با توجه به الگوها و اجزای قافیه کدام گزینه خالی از اشکال نیست؟

- ۱) تو سرو جویباری، تو لاله بهاری
تو حور دلربایی، تو یار غمگساری
- ۲) گفت شاه ما همه صدق و صفاست
آنچه بر ما می‌رسد آن هم ز ماست
- ۳) بنگر این کشتی خلقان غرق عشق
ازدهایی گشت گویی حلق عشق
- ۴) شاه فلک بین به صبح، پرده برانداخته
پیر خرد بین به می، خرقة درانداخته

پاسخ

۳. در این بیت «عشق» ردیف است و شاعر واژه‌های «غرق» و «حلق» را هم قافیه قرار داده است، هر چند حرف پایانی هر دو واژه «ق» و مصوت قبل از آن «َ» یکسان است، اما این کافی نیست، حرف صامت بین حرف اصلی قافیه و مصوت قبل از آن جزء حروف اصلی قافیه و رعایت آن ضروری است، پس اختلاف حروف «ر» و «ل» موجب اشکال در قافیه شده است و قافیه این بیت غلط است.

فیلم پاسخ

۴۱. در کدام بیت برای خوانش طبق الگوی هجایی «U / - - U / - - U / - - U» همزه آغازین حذف نمی‌شود؟

- ۱) تو را آتش عشق، گر پر بسوخت
مرا بین که از پای تا سر بسوخت
- ۲) گلاب است گویی به جویش روان
همی شاد گردد ز بویش روان
- ۳) از آن مرد دانا دهان دوخته است
که بیند که شمع از زبان سوخته است
- ۴) نواگر شدند آن پری‌چهرگان
نوایین بود مهر در مهرگان

پاسخ

۱. همزه آغازین واژه‌های «آتش» و «از» در خوانش صحیح این بیت حذف نمی‌شوند.
- حذف همزه در سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»: گلاب است ← گلابست
- گزینه «۳»: از آن ← ازان / دوخته است ← دوختست / شمع از ← شمعز / سوخته است ← سوختست
- گزینه «۴»: شدند آن ← شدندان

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۸: وزن شعر فارسی

زیرواحد یادگیری

وزن شعر

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۴۲. خطّ عروضی همهٔ ابیات به جز بیت با شکل نوشتاری اصلی آن متفاوت است.

- ۱) گر منزلتی دارم بر خاک درت میرم
باشد گذری باشد یک روز ز درگاهت
- ۲) بسی تیر و دی‌ماه و اردیبهشت
برآید که ما خاک باشیم و خشت
- ۳) چون سبب‌ساز صلاح من شدند
بس دعاشان بر من است ای هوشمند
- ۴) بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم
فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم

پاسخ

- ۱) در بیت گزینهٔ «۱» همهٔ واژه‌ها دقیقاً همانطور که نوشته شده‌اند خوانده می‌شوند، اما در سایر گزینه‌ها به ضرورت وزن و خوانش شعر برخی واژه‌ها دقیقاً مطابق نوشتارشان خوانده نمی‌شوند:
گزینهٔ «۲»: و ← / برآید ← برآید / که ← ک
گزینهٔ «۳»: چون ← چُن / بر من است ای ← بر مَنستی
گزینهٔ «۴»: برافشانیم ← بر فشانیم / در ساغر اندازیم ← در ساغر نَدازیم / و ← / دراندازیم ← در نَدازیم

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۸: وزن شعر فارسی

زیر واحد یادگیری

وزن شعر

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۴۳. کدام گزینه وزن و پایه‌های آوایی ناهمسان دارد؟

- ① واله و شیدا دل من بی‌سر و بی‌پا دل من
وقت سحرها دل من رفته به هر جا دل من
- ② رواق منظر چشم من آشیانه‌ی توست
کرم نما و فرود آ که خانه‌ی توست
- ③ به تو حاصلی ندارد غم روزگار گفتن
که شیخی نخفته باشی به درازنای سالی
- ④ همچو نی از بند بندم ناله می‌آید برون
فاش گویم دور از آن لب تاب تنه‌ایم نیست

پاسخ

۲. در وزن همسان دو حالت قابل تصور است:

۱) A, A, ...

۲) B, A, B, A

اگر جز این باشد وزن و پایه‌های آوایی، ناهمسان هستند.
وزن ابیات:

گزینه «۱»: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

گزینه «۲»: مفاعلهن فاعلهن مفاعلهن فاعلهن

گزینه «۳»: فعلا ت فاعلا ت فاعلا ت فاعلا ت

گزینه «۴»: فاعلا ت فاعلا ت فاعلا ت فاعلهن

فیلم پاسخ

۴۴. بیت کدام گزینه را هم می‌توان به صورت همسان و هم ناهمسان

برش هجایی زد؟

۱) در آن نفس که بمیرم در آرزوی تو باشم

بدان امید دهم جان که خاک کوی تو باشم

۲) خواندن فرقان و زهد و علم و عمل

مونس جان‌اند هر چهار مرا

۳) شعری به تابناکی و نظمی به روشنی

مانند اشک دیده شب زنده‌دار نیست

۴) کس نیست که افتاده آن زلف دو تا نیست

در رهگذر کیست که دامی ز بلا نیست

پاسخ

۴۴. وزن «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف (فع‌لن)» به صورت

وزن «مفعول مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن» هم قابل برش‌زدن آوایی است

وزن سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «۱»: مفاعِلن فعلاَتِن مفاعِلن فعلاَتِن (همسان دولختی)

گزینه ۲: «۲»: مفتعلن فاعلاتُ مفتعلن (ناهمسان)

گزینه ۳: «۳»: مستفعلن مفاعِلُ مستفعلن فَعَل (مفعول فاعلات مفاعیل

فاعِلن)

فیلم پاسخ

۴۵. در تمام گزینه‌ها، به جز یکی از درونمایه‌های اصلی شعر دوره بیداری آمده است.

- ۱) دلت با یک جهان پرتو به ما داد این نشانی را
تو ایران را جوان سازی، وطن را گلستان سازی
- ۲) گریه را به مستی بهانه کردم
شکوه‌ها ز دست زمانه کردم
- ۳) به امید نجات ملک، خود را
بشیر شوکت و عمران گرفتم
- ۴) بی نیروی قانون نرود کاری از پیش
جز بر سر آهن نتوان برد ترن را

پاسخ

۲. در این بیت مفهوم شکایت از روزگار آمده است که درونمایه‌ای عام است و صرفاً مربوط به عصر بیداری نیست.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: میهن‌دوستی و وطن‌پرستی
- گزینه «۳»: امید به نجات مُلک میهن (وطن‌دوستی و میهن‌پرستی)
- گزینه «۴»: اهمیت و جایگاه قانون

فیلم پاسخ

۴۶. همه گزینه‌ها به جز مضمونی یکسان دارند.

- ۱) خون بار بهار از مژه در فرقت احباب
کز پیش تو چون ابر بهاران همه رفتند
- ۲) از چه روی، چون ارغنون نالم؟
از جفایت ای چرخ دون نالم
- ۳) هر که را مهر وطن در دل نباشد کافر است
معنی حب الوطن فرموده پیغمبر است
- ۴) آستین چو از چشم برگرفتم
سیل خون به دامن روانه کردم

پاسخ

- ۳) مضمون این بیت، وطن دوستی و میهن پرستی است.
در سایر گزینه‌ها: شکایت از فراق یاران و جفای روزگار آمده است.

فیلم پاسخ

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

درس ۱۰: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن

قرابت معنایی

مقدماتی

۴۷ کدام گزینه با عبارت زیر قرابت معنایی دارد؟

«مرا پرستید که جز من معبود نیست، مرا خوانید که جز من

مجیب نیست.»

۱ خلوت گزیده را به تماشا چه حاجت است

چون کوی دوست هست به صحرا چه حاجت است

۲ خلوت دل نیست جای صحبت اضداد

دیو چو بیرون رود فرشته درآید

۳ روضه خُلد برین خلوت درویشان است

مایه محتشمی خدمت درویشان است

۴ خوش است خلوت اگر یار یار من باشد

نه من بسوزم و او شمع انجمن باشد

پاسخ

۲

مفهوم متن سوال این است که جز من کسی را نپرستید و از کسی کمک نخواهید. مفهوم گزینه «۲» هم توجه مطلق به معشوق و خالی شدن دل از اغیار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: کسی که به خلوت و وصال برسد، به گشت و گذار در طبیعت نیازی ندارد.

گزینه «۳»: بهشت در محضر درویشان است و خدمت به آنان موجب بزرگواری است.

گزینه «۴»: اگر یار، یار واقعی باشد وصال او لذت‌بخش است، نه این که من در فراق او بسوزم و او با دیگران باشد.

فیلم پاسخ

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

قرابت معنایی

پیشرفته

۴۸ کدام گزینه با بیت زیر مفهوم نزدیک‌تری دارد؟

«سپید سیم زده بود و درّ و مرجان بود

ستاره سحری بود و قطره باران بود»

۱) پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت

آفرین بر نظر پاک خطا پوشش باد

۲) گفت اشتر که اندر این پیکار

عیب نقاش می‌کنی، هشداری

۳) نیست در دایره یک نقطه خلاف از کم و بیش

که من این مسأله بی‌چون و چرا می‌بینم

۴) لبان لعل تو بردارد از گهر پرده

دهان تنگ تو بنماید از شکر دندان

پاسخ

۴) بیت صورت سوال و بیت گزینه «۴» هر دو در وصف زیبایی و

سپیدی دندان است.

مفهوم مشترک ابیات سایر گزینه‌ها، مبحث نظام احسن است؛ نظام

احسن حاکم بر آفرینش به این معناست که هیچ عیب و نقص و

خطایی در جهان خلقت وجود ندارد.

فیلم پاسخ

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

درس ۱۰: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن

قرابت معنایی

۴۹. همه گزینه‌ها، به جز به گونه ای با متن زیر قرابت معنایی دارند.

«ای کریمی که بخشنده عطایی؛ و ای حکیمی که پوشنده خطایی؛ ای صمدی که از ادراک خلق جدایی؛ ای احدی که در ذات و صفات، بی‌همتایی؛ ای خالقی که راه‌نمایی؛ و ای قادری که خدایی را سزایی.»

۱) عمریست که چون خاک جگرتشنه عشقم

و ایام به من جرعه جامت نرسانید

۲) روزی ز خزانه کسی خواه

کاو را نبود مکاس هرگز (مکاس: چانه زدن)

۳) چون سخن در وصف این حالت رسید

هم قلم بشکست و هم کاغذ درید

۴) صدهزاران آفرین بر جان بینایی که او

خلق را بیند همه از عیب و پنهان می‌کند

۱) بیت گزینه «۱» شکایت از هجران و نرسیدن به معشوق دارد

که در متن فوق این مفاهیم به چشم نمی‌خورد.

بیت گزینه «۲» قرابت دارد با جمله اول: ای کریمی که بخشنده عطایی.

بیت گزینه «۳» قرابت دارد با جمله: ای صمدی که از ادراک خلق جدایی.

بیت گزینه «۴»: قرابت دارد با جمله: ای حکیمی که پوشنده خطایی.

۵۰ مفاهیم: «طلوع خورشید، محاکمه نفس، مناعت عاشق، جاودانگی عشق، فراوانی اشک» به ترتیب در ابیات کدام گزینه آمده است؟

الف) بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی
که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما
ب) دولت عشق بین که چون از سر فقر و افتخار
گوشه تاج سلطنت می شکند گدای تو
ج) شور شیرین تو را نازم که بعد از قرن ها
هر که لاف عشق زد، نامی هم از فرهاد برد
د) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت
ه) بگشود گره ز زلف زرتار
محبوبه نیلگون عماری

- ۱) ه، الف، ب، ج، د
- ۲) د، ب، ج، ه، الف
- ۳) ه، ج، ب، د، الف
- ۴) د، ه، ج، الف، ب

پاسخ

۱ بررسی ابیات:

ه) محبوبه نیلگون عماری خورشید است، و گشودن گره از زلف، طلوع خورشید

الف) مردن پیش از مرگ: محاکمه و کشتن نفس

ب) گوشه تاج سلطنت شکستن: بی اعتنایی به مقام های دنیایی

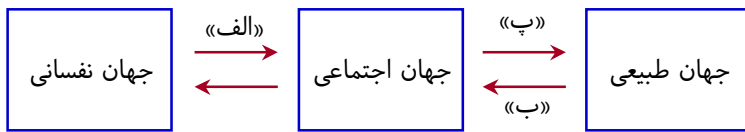
ج) بعد از قرن ها هنوز نام فرهاد را می برند: جاودانگی عشق

د) مصراع دوم اشاره به فراوانی اشک عاشق دارد.

فیلم پاسخ

۵۱ به ترتیب کدام گزینه مصداق درستی برای «الف»، «ب» و «پ» می‌باشد؟

- ۱ یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد - در شرایط اقلیمی متفاوت، شیوه زندگی اجتماعی مردم متفاوت است - زندگی اجتماعی انسان‌ها طبیعت را تهدید می‌کند.
- ۲ جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می‌شود - برای هر کاری، نیت و اراده آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی‌شود - برخی از بیماری‌های جسمانی با روان درمانگری درمان می‌شود.
- ۳ شناخت خداوند و فرشتگان، آرمان‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد - امام خمینی (ره) مسیر جامعه ایران را با تقوای خود تغییر دادند - انسان‌ها برای مقابله با زلزله خانه‌هایی مقاوم می‌سازند.
- ۴ هیتلر با روحیه دیکتاتوری خود، مسیر جامعه جهانی را دگرگون ساخت - برداشت بی‌رویه از منابع تجدیدنپذیر، محیط زیست را تخریب می‌کند - ترشح بیش از اندازه غده تیروئید، موجب عصبانی شدن انسان می‌شود.

پاسخ

۱

نکته

به جهت فلش‌ها در نمودار دقت کنید:

- الف) تأثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی را می‌خواهد.
 ب) تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی را می‌خواهد.
 ج) تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی را می‌خواهد.
 بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: جهان اجتماعی ← جهان نفسانی - جهان نفسانی ← جهان طبیعی - جهان نفسانی ← جهان طبیعی

فیلم پاسخ

گزینه «۳»: جهان ماوراءطبیعی ← جهان اجتماعی - جهان نفسانی ←
 جهان اجتماعی - جهان طبیعی ← جهان اجتماعی
 گزینه «۴»: جهان نفسانی ← جهان اجتماعی - جهان اجتماعی ←
 جهان طبیعی - جهان طبیعی ← جهان نفسانی

۵۲

هر یک از عبارات زیر به ترتیب با کدام مفاهیم ارتباط دارند؟

الف) استفاده از دوربین‌های نظارتی در چین برای جلوگیری از تقلب

ب) دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیار است.

پ) به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.

ت) مجموعه بینش‌ها و گرایش‌هایی که انسان را از سایر موجودات، متمایز می‌کند.

۱) کزروی اجتماعی - شیوه غیررسمی تشویق و پاداش - جامعه‌پذیری - جامعه‌پذیری

۲) جامعه‌پذیری - امر به معروف و نهی از منکر - اقناع - کزروی اجتماعی

۳) تنبیه و مجازات - جامعه‌پذیری - تبلیغ - اقناع

۴) کنترل اجتماعی - امر به معروف و نهی از منکر - اقناع - فطرت

پاسخ

۴ الف) استفاده از دوربین‌های نظارتی در چین برای جلوگیری از تقلب ← کنترل اجتماعی

ب) دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیار ← امر به معروف و نهی از منکر

پ) به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود. ← اقناع

ت) مجموعه بینش‌ها و گرایش‌هایی که انسان را از سایر موجودات متمایز می‌کند. ← فطرت

میدانید

فطرت آدمی و شکوفایی آن، شدت و ضعف می‌پذیرد و امکان انحراف از آن نیز وجود دارد، ولی به‌طور کامل سرکوب و نابود نمی‌گردد.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۲: هویت

واحد یادگیری
درس ۱۰: تغییرات هویت اجتماعی

زیر واحد یادگیری
فرصت‌ها و محدودیت‌های تغییرات هویتی
کدام‌اند؟

حیطه شناختی
پیشرفته

۵۳ کدام گزینه به ترتیب در مورد جامعه سکولار درست و در مورد طبقه متوسط نادرست است؟

- ۱) هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد - هویت منفی و پست داشت.
- ۲) امکان رأی دادن به قوانین الهی در آن وجود ندارد - طبقه‌ای از گروه رعیت که از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبودند.
- ۳) هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی انسان را نفی کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند - با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی به آنها اعتبار داد.
- ۴) صرفاً برای یک نژاد خاص، امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می‌کند - به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شود.

پاسخ

۲ بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست - درست

گزینه «۲»: درست - نادرست: طبقه متوسط گروهی از مردم عادی بودند که نه اشراف بودند و نه رعیت

گزینه «۳»: نادرست: مربوط به جهان دینی و معنوی است - نادرست: آنها را بی‌اعتبار ساخت.

گزینه «۴»: نادرست: مربوط به جهان آپارتاید (جدانزادی) است - درست

میدانید

در جهان‌های اجتماعی مختلف، فرصت‌های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید، متفاوت است. هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌هایی که دارد، برخی تغییرات هویتی و تحرکات اجتماعی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند.

فیلم پاسخ

فصل ۲: هویت

واحد یادگیری

درس ۱۱: تحولات هویتی جهان اجتماعی

زیر واحد یادگیری

فرایند تحولات هویتی جهان اجتماعی چگونه است؟

حیطه شناختی
پیشرفته

۵۴ ترتیب درست عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) شیوع زندگی با حیوانات

ب) ترجیح زندگی مجردی بر زندگی خانوادگی

پ) فراتر رفتن تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون

جهان اجتماعی

ت) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق

۱) ت - الف - ب - پ

۲) ب - الف - پ - ت

۳) ت - ب - الف - پ

۴) ب - الف - ت - پ

پاسخ

۳) فرایند تحولات هویتی به این صورت است:

تعارض فرهنگی ← تزلزل فرهنگی ← بحران هویت فرهنگی ←

تحول فرهنگی

حال باید ببینیم هر عبارت در صورت سؤال مربوط به کدام مرحله

است و سپس آنها را مرتب کنیم:

الف) شیوع زندگی با حیوانات ← بحران هویت

ب) ترجیح زندگی مجردی بر زندگی خانوادگی ← تزلزل فرهنگی

پ) فراتر رفتن تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان

اجتماعی ← تحول فرهنگی

ت) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق ← تعارض فرهنگی

بنابراین ترتیب عبارت‌ها به این صورت خواهد بود:

«ت - ب - الف - پ»

فیلم پاسخ

جاهای خالی جدول زیر به ترتیب حروف الفبا، با کدام گزینه کامل می‌شود؟

پیامد	وضعیت
ب	- پشت کردن جهان اجتماعی به عقاید و آرمان‌های خود
- گسترش و پیشرفت جهان اجتماعی	الف
- ملحق شدن به جهان دیگر	پ

- ۱) پافشاری کردن جهان اجتماعی بر عقاید و ارزش‌های خود - سرایت دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق - سرایت دادوستد فرهنگی به لایه‌های سطحی
- ۲) تعامل و دادوستد در محدودهٔ هنجارها و شیوهٔ زندگی - تحولات هویتی - قبول عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی دیگر
- ۳) تعامل با حفظ عقاید، ارزش‌ها و آرمان‌های خود - پذیرش عقاید و آرمان‌های جهان اجتماعی دیگر - تحولات هویتی
- ۴) ایجاد تغییر در عناصر فرهنگی جهان دیگر - تحولات هویتی بدون الحاق - تعامل و دادوستد در محدودهٔ هنجارها و شیوهٔ زندگی

پاسخ

۲ الف) اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود با جهان‌های اجتماعی دیگر تعامل و دادوستد داشته باشد و در محدودهٔ هنجارها و شیوهٔ زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

ب) در صورتی که جهان اجتماعی به مرور به عقاید و ارزش‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود.

پ) جهانی که در مسیر تحولات هویتی، ارزش‌ها و عقاید جهان اجتماعی دیگر را قبول کند، به آن ملحق می‌شود.

نکته

انواع تحولات هویتی:

فیلم پاسخ

- با الحاق: پذیرش عقاید و ارزش‌های جهان دیگر در کنار تحول هویتی ← ایران و مصر در مواجهه با اسلام
- بدون الحاق: پذیرش بخش‌هایی از فرهنگ مقابل و کسب هویت جدید بدون الحاق ← فرهنگ غرب در مواجهه با اسلام در جنگ‌های صلیبی

فصل
فصل ۲: هویت

واحد یادگیری
درس ۱۳: هویت ایرانی ۱ (هویت فرهنگی ایران)

زیر واحد یادگیری
هویت ایرانی در گذر زمان، چه تحولاتی به خود دیده است؟

حیطه شناختی
مقدماتی

۵۶ کدام گزینه به ترتیب به «مستشرقان»، «هویت ایرانی قبل از

ظهور اسلام» و «ناسیونالیسم» اشاره دارد؟

۱) هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست -

توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر - دلبستگی و تعلق به ملت، قوم، نژاد و زبان را اصل قرار می‌دهد.

۲) در نقد رویکرد تقلیدی به غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق

ساخته می‌شد، آثاری پدید آوردند - هویت اجتماعی متفاوت و هویت فرهنگی واحدی داشتند - به جای بازخوانی و مطالعه به بازسازی و خلق هویت ملت‌ها می‌پردازد.

۳) جمعی از محققان غربی که با اهداف مواضع غربی، جوامع شرقی و

میراث آنها را مطالعه می‌کنند - هویت اجتماعی واحد و هویت فرهنگی متفاوتی داشتند - صرفاً تعلق خاطر به ملت، سرزمین و ... را آرمان اساسی انسان‌ها می‌داند.

۴) امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس

تقسیم کردند - هویتی دنیوی و اساطیری بود که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی خود محدود می‌شد - بیشتر تعلق به ملت، نژاد، قوم، زبان و ... را تعیین‌کننده هویت ملت‌ها می‌داند.

پاسخ

۱

• مستشرقان یا شرق‌شناسان، به جمعی از محققان غربی گفته می‌شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آنها را مطالعه می‌کنند. در واقع به جای بازخوانی و مطالعه، به بازسازی و خلق هویت شرقی از منظر غرب می‌پردازند. در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی، امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۲: هویت

واحد یادگیری
درس ۱۳: هویت ایرانی ۱ (هویت فرهنگی ایران)

زیر واحد یادگیری
هویت ایرانی در گذر زمان، چه تحولاتی به خود دیده است؟

حیطه شناختی
مقدماتی

- هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت‌های اجتماعی متفاوت داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.
- ناسیونالیسم: مجموعه‌ای از باورها و نمادها که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر به این عناصر را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کننده هویت ملت‌ها می‌داند.

۵۷ پاسخ سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) اقتدار نظام سیاسی در چه صورتی تأمین می‌شود؟

ب) اقتدار غیرمشروع چیست؟

پ) قدرت اجتماعی چگونه پدید نمی‌آید؟

۱) به ارزش‌های فرهنگی و اقتصادی جامعه وفادار بماند - قدرت

برخلاف حکم و قانون الهی با هر نوع تبعیت که به صورت رسمی

پذیرفته شده باشد - با پذیرش و توافق دیگران

۲) عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام فرهنگی را تأمین کند - قدرت

مطابق حکم و قانون الهی که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد -

با تبعیت با کراهت

۳) از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند - قدرت مبتنی بر

ایدئولوژی‌های ساختگی بشر و تبعیت از آن از روی رضایت باشد -

بدون تبعیت با رضایت

۴) عملکرد آن در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد -

قدرت برخلاف حکم و قانون الهی و تبعیت از آن از روی رضایت

باشد - بدون پذیرش و توافق دیگران

پاسخ

۴ الف) نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی

را تعیین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و

ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را

نیز تأمین می‌کند.

ب) هنگامی که قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد و تبعیت از

قدرت هم از روی احساس رضایت باشد، اقتداری غیرمشروع شکل

می‌گیرد.

پ) قدرت اجتماعی بدون پذیرش و توافق دیگران پدید نمی‌آید.

حال این پذیرش و تبعیت می‌تواند با کراهت یا با رضایت باشد.

نکته

انواع تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر:

۱- تبعیت با کراهت: تبعیت ناشی از تهدید و ترس

فیلم پاسخ

۲- تبعیت با رضایت: تبعیت با میل درونی

فصل
فصل ۲: هویتواحد یادگیری
درس ۱۶: هویت ایرانی ۴ (هویت جمعیتی و اقتصادی ایران)زیر واحد یادگیری
منظور از هویت اقتصادی جامعه چیست؟حیطه شناختی
مقدماتی

۵۸ عبارتهای زیر را به ترتیب از نظر درست یا نادرست بودن مشخص کنید.

الف) کمپانی هند شرقی انگلیس که با ماهیت اقتصادی و تجاری فعالیت می کرد، عملاً ابزاری برای هویت زدایی و غارت و چپاول دارایی های عظیم مردم هند بود.

ب) جهان غرب، در اقتصاد هیچ مانعی را بر سر راه خود برنمی تابد و در مسیر گسترش خود، شیوه های اقتصادی سرمایه دارانه را در سراسر جهان نابود می کند.

پ) در اقتصاد نفتی، دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و رواج کسب و کار، افزایش دهد.

ت) ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست های اقتصاد نفتی تعقیب می کند.

۱) درست - نادرست - نادرست - نادرست

۲) نادرست - درست - نادرست - درست

۳) نادرست - نادرست - درست - درست

۴) درست - نادرست - درست - نادرست

پاسخ

۱) بررسی عبارتهای نادرست:

ب) جهان غرب، در اقتصاد هیچ مانعی را بر سر راه خود برنمی تابد و در مسیر گسترش خود، شیوه های اقتصادی «غیر سرمایه دارانه» را در سراسر جهان نابود می کند.

پ) در اقتصاد نفتی، دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و «نه رواج کسب و کار»، افزایش دهد.

ت) ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست های «اقتصاد مقاومتی» تعقیب می کند.

فیلم پاسخ

۵۹ عبارت کدام گزینه در مورد «دانش عمومی» نادرست است؟

- ۱) بخش گسترده‌تری از ذخیره دانشی را شامل می‌شود - فیلم سینمایی دور افتاده، اهمیت دانش عمومی را نشان می‌دهد - دانش کاربران و سخن‌گویان زبان فارسی، از این نوع است.
- ۲) به سبب عادت از نظر پنهان می‌ماند - اگر نباشد به سختی بر ذخیره دانشی ما افزوده می‌شود - از بدو تولد شروع می‌شود و تا هنگام مرگ ادامه می‌یابد.
- ۳) راهنمای زندگی انسان‌هاست - هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی آن را دارد - این دانش را انسان‌ها در طول زندگی خود به دست می‌آورند.
- ۴) مانند هوا برای انسان است - کمتر به آن می‌اندیشیم و بیشتر از آن استفاده می‌کنیم - جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم، آن را در اختیار ما قرار می‌دهد.

پاسخ

- ۳) عبارت‌های تمام گزینه‌ها در مورد دانش عمومی درست است به جز عبارت اول و دوم گزینه «۳» که هر دو مربوط به ذخیره دانشی یا ذخیره آگاهی است، نه دانش عمومی.

هر آنچه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود و مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... می‌آموزند، ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی آنها را شکل می‌دهد.

فیلم پاسخ

۶۰ در تعارض میان دانش علمی و عمومی چه اقداماتی صورت

می‌گیرد و این تعارض، چه نتیجه‌ای برای دانش علمی دارد؟

① همه کسانی که از دانش علمی برخوردارند، برای حل تعارض‌ها تلاش می‌کنند - توانایی لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

② گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر، تعارض‌ها حل می‌شوند - از رشد و رونق لازم باز می‌ماند.

③ با طرح ایده‌های جدید تعارض‌ها حل می‌شوند - به طور همه جانبه از دانش عمومی حمایت نمی‌کند.

④ جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی ارائه می‌دهند - می‌تواند راه حل‌های صحیحی برای حل تعارض ارائه دهد.

پاسخ

۲

• گاهی میان «دانش عمومی» و «دانش علمی» یک جهان اجتماعی تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جهان اجتماعی، برای حل این تعارض‌ها، تلاش می‌کنند. تعارض‌ها، گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شوند.

• در تعارض میان دانش علمی و دانش عمومی، دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

میدانید

پیامدهای تعارض میان دانش علمی و عمومی:

۱- قطع رابطه دو سویه دانش علمی و دانش عمومی

۲- عدم حمایت همه جانبه دانش عمومی از دانش علمی

۳- از رشد و رونق لازم باز ماندن دانش علمی

۴- از دست رفتن دغدغه و توان دانش علمی برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی

فیلم پاسخ

۶۱ به ترتیب «علت»، «پیامد» و «نتیجه» عبارت‌های زیر چیست؟

- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
- فراهم آوردن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع از یکدیگر
- در علوم اجتماعی
- توانایی داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی در علوم اجتماعی

- ۱ پیچیده‌تر بودن علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها - در امان ماندن از آسیب‌های اجتماعی زندگی در اجتماعات
- ۲ آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجاری‌های اجتماعی - کمک به انسان در استفاده از طبیعت و علوم طبیعی
- ۳ ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها - فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان
- ۴ ظرفیت داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آنها - برخورداری از فرصت‌های زندگی در اجتماعات مختلف - توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی ما

پاسخ

۳

- علت اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی ← ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن
- پیامد فراهم آوردن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع از یکدیگر در علوم اجتماعی ← افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها
- نتیجه توانایی داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی در علوم اجتماعی ← فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان

میدانید

فیلم پاسخ

علوم اجتماعی توانایی داوری دو جانبه دارد؛ یعنی هم می‌تواند دربارهٔ پدیده‌های اجتماعی (ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی) داوری کند و هم می‌تواند دربارهٔ پدیده‌های طبیعی و فناوری حاصل از آن داوری کند.

۶۲ هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرد؟

- (۱) علوم سیاسی
- (۲) روابط همسایگی
- (۳) مهاجرت
- (۴) آلودگی

جامعه‌شناسی خُرد	علوم اجتماعی	جامعه‌شناسی کلان
الف	ب	پ

- ① پ - الف - ب - الف
- ② ب - الف - پ - پ
- ③ پ - پ - الف - الف
- ④ ب - پ - الف - الف

پاسخ

۲

- علوم سیاسی ← از شاخه‌های علوم اجتماعی است. ← «ب»
- روابط همسایگی ← در جامعه‌شناسی خُرد قرار می‌گیرد. ← «الف»
- مهاجرت ← در جامعه‌شناسی کلان قرار می‌گیرد. ← «پ»
- آلودگی ← در جامعه‌شناسی کلان قرار می‌گیرد. ← «پ»

میدانید

جامعه‌شناسی خرد ← کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی می‌کند.
جامعه‌شناسی کلان ← ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را بررسی می‌کند.

فیلم پاسخ

- ۶۳ هر یک از عبارات زیر به ترتیب به کدام مفهوم اشاره دارند؟
- الف) امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.
- ب) با آن می‌توان نظم‌های پنهان زندگی را کشف کرد.
- پ) چگونگی پیوند و ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- ت) جای قرارگیری پدیده‌ها را در جهان اجتماعی تعیین می‌کند.
- ۱) قواعد اجتماعی - آشنایی زدایی از امر مأنوس - ساختار اجتماعی - قواعد اجتماعی
- ۲) نظم اجتماعی - عادت زدایی از امر مأنوس - سازمان - قواعد اجتماعی
- ۳) قواعد اجتماعی - عادت زدایی از امر نامأنوس - نظام اجتماعی - نظم اجتماعی
- ۴) نظم اجتماعی - آشنایی زدایی از امر نامأنوس - نظم اجتماعی - نظام اجتماعی

پاسخ

- ۱ الف) امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند
← قواعد اجتماعی
- ب) با آن می‌توان نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیز زندگی را کشف کرد
← آشنایی زدایی (عادت زدایی) از امر مأنوس
- پ) چگونگی پیوند و ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است
← ساختار اجتماعی
- ت) جای قرارگیری پدیده‌ها در جهان اجتماعی را تعیین می‌کند
← قواعد اجتماعی
- نکته
- ساختار اجتماعی را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید.
- نکته
- نظم اجتماعی در نتیجه قواعدی برقرار می‌شود که ما انسان‌ها برای باهم زندگی کردن پذیرفته‌ایم.

فیلم پاسخ

۶۴ به ترتیب «جامعه»، «انسان» و «نظم اجتماعی» در جامعه‌شناسی تبیینی چگونه است؟

① نظم جامعه، همانند نظم میان اعضای بدن یا اجزای ماشین است - توانایی تسلط انسان بر جامعه همانگونه که بر طبیعت مسلط شد - وابسته به انسان است و انسان می‌تواند تغییری بنیادین در آن ایجاد کند.

② جامعه صرفاً یک پدیده اجتماعی پیچیده است - تقلیل انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - برقراری براساس میل، رضایت و رغبت انسان

③ تفاوت میان جوامع، تفاوتی کمی است - قادر بودن انسان در تغییر قوانین جامعه - متفاوت با نظم طبیعت

④ برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند - صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی - مبتنی بر مناسبات بیرونی مانند قرارداد، ترس و اجبار

پاسخ

④ رویکرد تبیینی نسبت به:

جامعه ← صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده است و تفاوت میان جوامع، تنها تفاوتی کمی است. از این منظر برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.

• انسان ← صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی است. نقش انسان‌ها در این دیدگاه به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌یابد.

نکته

جامعه‌شناسی تبیینی می‌خواست انسان را بر جامعه مسلط کند، اما او را مغلوب جامعه ساخت.

فیلم پاسخ

- نظم اجتماعی ← بیرون و مستقل از ماست و ما فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم. براساس مناسبات بیرونی یعنی قرارداد، ترس و اجبار برقرار می‌شود.

نکته

جوامعی که نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی برقرار می‌سازند، در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت، موفق عمل نمی‌کنند.

۶۵ کدام عبارت به ترتیب به «سقوط ارزش‌ها»، «رکود اراده‌ها» و «اخلاق‌گریزی» اشاره دارد؟

- ۱ محدود شدن مطالعات تبیینی به توصیف رفتارهای قابل مشاهده - شکل‌گیری انقلاب‌های اجتماعی و شاهکارهای هنری - تربیت و نگهداری حیوانات در سیرک‌ها
- ۲ وجود رابطه میان عواملی مانند میزان پرخاشگری، هیجان و خواب با اعتیاد به اینترنت - در ورای ابهام، رمز و رازی نهفته است که با هنر می‌توان به آن راه یافت - فاجعه هیروشیما و ناکازاکی
- ۳ اندازه‌گیری اجزای بدن در جریان جنگ جهانی دوم - سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در هنر، ارتباط و اندیشه - انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی
- ۴ برگزاری جشنواره‌های زیبایی در روزگار ما - «اوردوس» بزرگ‌ترین شهر متروکه جهان در چین است - پرگار، یکی از ابزارهایی بود که گاليله برای رسم اشکال هندسی ساخت.

پاسخ

۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست: مربوط به افول معانی است - نادرست: انقلاب‌های اجتماعی، شاهکارهای هنری و ... هنگامی رخ می‌دهد که انسان اراده کند و از نظم موجود فراتر رود، بنابراین مربوط به بودن اراده است نه رکود اراده - درست: هم مربوط به اخلاق‌گریزی و هم مربوط به سقوط ارزش‌ها است.

گزینه «۲»: نادرست: مربوط به افول معانی است - نادرست: مربوط به افول معانی است - درست: هم مربوط به اخلاق‌گریزی و هم مربوط به سقوط ارزش‌ها است.

گزینه «۴»: درست - نادرست: مربوط به این است که روش تجربی توان فهم معنای کنش انسان‌ها را ندارد. بنابراین رویکرد تبیینی فقط بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد - نادرست: مربوط به توجه و بودن اراده است و مثال نقض برای رکود اراده‌ها.

فیلم پاسخ

۶۶ کدام یک از عبارت‌های زیر دربارهٔ احساس نادرست است؟

- ۱) تحریک عضو حسی، معلول شدت محرک مربوط به آن حس است.
- ۲) یکی از نتایج آزمایش محرومیت حسی، نیازمندی یکسان تمام موجودات زنده به احساس است.
- ۳) محرومیت حسی می‌تواند به دلیل شدت پایین محرک و عدم امکان تحریک گیرنده‌های حسی باشد.
- ۴) قرار گرفتن در نقطهٔ مقابل شرایط محرومیت حسی، لذت‌بخش و مطلوب است.

پاسخ

۲) مطالعات مربوط به آزمایش محرومیت حسی، نشان می‌دهد که موجودات زنده، به‌خصوص انسان، نیاز به احساس دارند و این به این معنا است که اگر چه احساس در همهٔ موجودات زنده وجود دارد اما انسان‌ها بیشتر از سایر موجودات به احساس نیاز دارند.

میدانید

۱- تحریک هر یک از حواس تابع شدت محرک مربوط به آن حس است.

۲- همچنان که شرایط محرومیت حسی آزاردهنده است؛ در مقابل درگیری حواس مختلف با محرک‌های متنوع، مطلوب و لذت‌بخش است.

بدانید

شرایط محرومیت حسی در دو حالت به وجود می‌آید:

- ۱- هیچ محرکی وجود نداشته باشد.
- ۲- هیچ محرکی شدت لازم برای تحریک حواس را نداشته باشد.

فیلم پاسخ

۶۷ منبع توجه در هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟
الف) یک نقاش، هنگام ورود به یک گالری نقاشی به تکنیک‌های رنگ‌گذاری توجه می‌کند.

ب) مادر و کودکی در حال خواندن یک داستان هستند و کودک بیشتر به جزئیات محیطی و ظاهر شخصیت‌ها و وقایع فیزیکی توجه دارد.

پ) فردی در ایستگاه اتوبوس ایستاده است و با شنیدن صدای موتور اتوبوس و سایر وسایل نقلیه، توجه او فوراً جلب می‌شود.
ت) فردی در حال قدم زدن در پارک است که ناگهان صدای فریاد بلندی توجه او را به خود جلب می‌کند.

۱) سبک پردازش و انتظارات - اطلاعات موجود در حافظه - حواس -

حواس

۲) سبک پردازش و انتظارات - سبک پردازش و انتظارات - اطلاعات

موجود در حافظه - حواس

۳) اطلاعات موجود در حافظه - سبک پردازش و انتظارات - حواس -

حواس

۴) اطلاعات موجود در حافظه - سبک پردازش و انتظارات - سبک

پردازش و انتظارات - حواس

پاسخ

۴

میدانید

الف) توجه به یک محرک، به خاطر شغل، رشته تحصیلی و ... در نتیجه اطلاعات بیشتری است که در ذهن افراد در مورد آن محرک خاص وجود دارد؛ مثل نقاشی که در بدو ورود خود، به تکنیک‌های نقاشی توجه می‌کند.

ب) سبک پردازش افراد، موجب می‌شود تا به محرک‌هایی توجه کنند که متناسب با همان سبک پردازش است؛ همانند کودکی که به خاطر سبک پردازش ادراکی به ویژگی‌های ظاهری شخصیت‌ها توجه می‌کند.

فیلم پاسخ

پ) زمانی که افراد منتظر روبه‌رو شدن با محرک خاصی هستند؛ به محرک‌های شبیه به آن توجه می‌کنند؛ مثل فردی که در ایستگاه اتوبوس، به هر صدایی که شبیه موتور اتوبوس است توجه می‌کند.

ت) زمانی که یک محرک ویژگی خاصی همچون صدای بلند، رنگ خاص و اندازه بزرگ و ... دارد؛ حواس افراد را بیشتر تحریک می‌کند؛ همانند توجه به صدای بلندی که به طور ناگهانی به گوش می‌رسد.

فصل

درس ۳

واحد یادگیری

احساس، توجه، ادراک

زیرواحد یادگیری

منابع توجه

حیطه شناختی

پیشرفته

۶۸ کدام یک از عبارت‌های زیر دربارهٔ موانع و عوامل ایجاد تمرکز به درستی بیان شده است؟

الف) دیدن موضوع مورد مطالعه از زوایای مختلف، راهکار مقابله با یکنواختی و ثبات نسبی است.

ب) ارائهٔ محرک به دفعات متعدد از عوامل ایجاد خوگیری است.

پ) استفاده از محرک‌های رنگی، راهکار مقابله با یکنواختی و ثبات نسبی است.

ت) میزان خوگیری با میزان انگیزتگی ذهنی فرد رابطهٔ مستقیم دارد.

۱) ب

۲) الف - ب

۳) الف - ب - پ

۴) پ - ت

پاسخ

۱ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) موضوع موردنظر را از زوایای مختلف دیدن، راهکار مقابله با آشنایی نسبی با محرک است.

پ) استفاده از محرک‌های رنگی، راهکار ایجاد تغییرات درونی محرک‌ها است.

بدانید

استفاده از رنگ‌های مختلف هنگام مطالعه، راهکار مقابله با یکنواختی و ثبات نسبی است، اما استفاده از محرک‌هایی که به صورت ذاتی و درونی، جذاب و رنگی و دارای ویژگی‌های بصری هستند از عوامل ایجاد تمرکز، از طریق تغییرات درونی محرک، محسوب می‌شود.

ت) میزان خوگیری و انگیزتگی ذهن فرد با یکدیگر رابطهٔ معکوس دارند، هر چه انگیزتگی ذهنی بیشتر باشد، خوگیری کم‌تر می‌شود.

فیلم پاسخ

۶۹ تصور کنید سیستم امنیتی، وظیفه شناسایی حملات سایبری به یک شبکه را برعهده دارد، در هر یک از موارد زیر به ترتیب، کدام یک از موقعیت‌های ردیابی علامت دیده می‌شود؟

الف) تشخیص حمله هکری به سیستم امنیتی در حالتی که ترافیک عادی شبکه وجود دارد.

ب) نفوذ حمله هکری به سیستم امنیتی

پ) شناسایی یک حمله هکری پیچیده، در زمان سرقت داده‌ها

ت) وجود ترافیک عادی شبکه‌ای و در نتیجه عدم تشخیص حمله سایبری

- ۱ هشدار کاذب - از دست دادن محرک هدف - رد درست - تصمیم درست
- ۲ از دست دادن محرک هدف - هشدار کاذب - رد درست - تصمیم درست
- ۳ هشدار کاذب - از دست دادن محرک هدف - اصابت - رد درست
- ۴ از دست دادن محرک هدف - هشدار کاذب - تصمیم درست - رد درست

پاسخ

۳ بررسی عبارت‌ها:

الف) زمانی که محرک هدف وجود ندارد و فرد واکنش نشان می‌دهد، خطای «هشدار کاذب» رخ داده است.

ب) زمانی که محرک هدف وجود دارد و فرد واکنش نشان نمی‌دهد، «از دست دادن محرک هدف» صورت گرفته است.

پ) زمانی که محرک هدف وجود دارد و فرد آن را ردیابی می‌کند، «اصابت یا تصمیم درست» صورت گرفته است.

ت) زمانی که محرک هدف وجود ندارد و فرد آن را ردیابی نمی‌کند، «رد درست» رخ داده است.

فیلم پاسخ

۷۰. کدام یک از عبارتهای زیر دربارهٔ توجه نادرست است؟

- ۱) دشواری تکلیف با اثر منفی توجه تقسیم شده، رابطهٔ معکوس دارد.
- ۲) شباهت تکالیف با اثر منفی توجه تقسیم شده، رابطهٔ مستقیم دارد.
- ۳) یکی از عوامل مؤثر در برآورد حداکثر مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر، دشواری تکلیف موردنظر است.
- ۴) اگر حواس مختلف، درگیر انجام دادن یک تکلیف باشند، کارایی توجه افزایش خواهد یافت.

پاسخ

۱) دشواری تکلیف با اثر منفی توجه تقسیم شده، رابطهٔ مستقیم دارد؛ به عبارت دیگر هر چقدر تکلیف موردنظر دشوارتر باشد، اثر منفی توجه تقسیم شده نیز بیشتر خواهد بود و هرگاه تکلیف موردنظر دشواری کمتری داشته باشد، اثر منفی توجه تقسیم شده نیز کاهش می‌یابد.

فیلم پاسخ

۷۱. هر یک از عبارت‌های زیر به‌ترتیب، با کدام یک از اصول گشتالت مطابقت دارد؟

الف) افراد چاق تمایل دارند با گروهی رفت و آمد کنند که همانند آن‌ها، دارای اضافه وزن باشند.

ب) پس از قطع شدن یک موسیقی، ذهن افراد جریان موسیقی را به صورت ممتد درک می‌کند.

پ) یک کافی‌شاپ، نوشیدنی‌های سرد و گرم را در دسته‌بندی‌های جداگانه در منوی خود ذکر می‌کند.

ت) دانش‌آموزانی که روی یک نیمکت نشسته‌اند، معمولاً به عنوان «دوست» در نظر گرفته می‌شوند.

۱) شکل و زمینه - تکمیل - مجاورت - مشابهت

۲) مشابهت - استمرار - مجاورت - شکل و زمینه

۳) شکل و زمینه - استمرار - مشابهت - مجاورت

۴) مشابهت - تکمیل - مجاورت - شکل و زمینه

پاسخ

۳) بررسی عبارت‌ها:

الف) براساس اصل شکل و زمینه، افراد چاق در کنار افراد شبیه خودشان، کمتر چاق به‌نظر می‌رسند، اما در صورت رفت‌وآمد با افراد لاغرتر، چاقی آن‌ها چشم‌گیرتر خواهد بود.

ب) براساس اصل استمرار، ما تمایل داریم اشیا را به صورت متصل و پیوسته و ممتد ببینیم، در نتیجه ذهن جریان نت موسیقی را ادامه می‌دهد.

پ) در اصل مشابهت، اشیا براساس شباهتشان در یک مقوله طبقه‌بندی می‌شوند.

ت) براساس اصل مجاورت، زمانی که چند شیء در کنار یکدیگر باشند، آن‌ها را به صورت یک گروه ادراک می‌کنیم.

فیلم پاسخ

۷۲. زمانی که در خودروی بدون حرکت نشسته‌اید، ممکن است در صورت حرکت خودروهای کناری، تصور کنید که خودروی شما در حال حرکت است؛ این موضوع با کدام عبارت ارتباط معنایی دقیق‌تری دارد؟

- ۱) بسیاری از محرک‌های حسی، وارد فضای ادراکی نمی‌شوند.
- ۲) گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که با واقعیت انطباق ندارد.
- ۳) آنچه احساس می‌کنیم، الزاماً آن چیزی نیست که ادراک کرده‌ایم.
- ۴) گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ‌گاه احساس نکرده‌ایم.

پاسخ

۴

بدانید

تفاوت توهم و خطای ادراکی ← در توهم چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ‌گاه احساس نکرده‌ایم. در خطای ادراکی، هم احساس اتفاق می‌افتد و هم ادراک، اما آنچه را درک می‌کنیم با احساس و واقعیت انطباق ندارد؛ به عبارت دیگر آنچه احساس کرده‌ایم الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می‌کنیم.

نکته

در خودروی بدون حرکت ادراک کرده‌اید که خودرو در حال حرکت است، در صورتی که هرگز چنین چیزی احساس نمی‌شود.

فیلم پاسخ

۷۳. کدام گزینه درباره حافظه درست است؟

- ۱ در ظرفیت حافظه هیچ محدودیتی وجود ندارد.
- ۲ رمزگردانی و ذخیره‌سازی، شرط کافی برای داشتن حافظه قوی نیست.
- ۳ حافظه یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های انسان است.
- ۴ حافظه در اولین مرحله خود، بیش از سایر مراحل مستعد خطا است.

پاسخ

۲

میدانید

برای داشتن حافظه قوی علاوه بر رمزگردانی و ذخیره‌سازی، به بازیابی اطلاعات نیز نیازمند هستیم؛ در نتیجه رمزگردانی و ذخیره‌سازی گرچه لازم است، اما کافی نیست. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: گرچه ظرفیت حافظه حسی و بلندمدت نامحدود است؛ اما نمی‌توان به طور کلی ادعا کرد که ظرفیت حافظه هیچ محدودیتی ندارد، چراکه حافظه کوتاه‌مدت از گنجایش اندوزش 2 ± 7 ماده برخوردار است.

گزینه «۳»: حافظه، یکی از شگفت‌آورترین پدیده‌های شناختی انسان است و تفکر، یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های او است. گزینه «۴»: حافظه در هر یک از مراحل، امکان خطا دارد.

فیلم پاسخ

۷۴. هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب، بیانگر کدام یک از انواع حافظه است؟

- الف) حل یک مسئله ریاضی با استفاده از فرمول
 ب) به خاطر سپردن شماره میز در رستوران برای پرداخت صورتحساب
 پ) یادآوری سخنرانی روز فارغ التحصیلی از دانشگاه
 ت) نوشتن یک متن انگلیسی با کلماتی که قبلاً به خاطر سپرده شده‌اند.

- ۱) کاری - کوتاه مدت - بلندمدت و رویدادی - کاری
- ۲) بلندمدت - کاری - بلندمدت و رویدادی - بلندمدت
- ۳) کاری - کوتاه مدت - بلندمدت و معنایی - کاری
- ۴) کوتاه مدت - کاری - بلندمدت و رویدادی - بلندمدت

پاسخ

۱ بررسی عبارت‌ها:

- الف) حافظه کاری همانند یک تخته سیاه است که ذهن محاسباتش را روی آن انجام می‌دهد.
 ب) در این مثال، اطلاعات صرفاً برای مدت کوتاهی ذخیره شده‌اند، بدون اینکه دخل و تصرفی در آن‌ها صورت بگیرد.
 پ) حافظه بلندمدت، حجم نامحدودی از اطلاعات را از چند دقیقه تا آخر عمر نگهداری می‌کند و اطلاعات شخصی افراد که شامل اتفاقات و تجربیات شخصی آن‌ها است، در حافظه رویدادی نگهداری می‌شود.
 ت) نوشتن متن مربوط به حافظه کاری و به خاطر سپردن کلمات مربوط به حافظه بلندمدت است.

فصل

درس ۴

واحد یادگیری

حافظه و علل فراموشی

زیرواحد یادگیری

انواع حافظه

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۷۵. کدام عبارت دربارهٔ انواع حافظه نادرست است؟

- ۱) حافظهٔ حسی و بلندمدت از نظر ظرفیت اندوزش، با یکدیگر شباهت دارند.
- ۲) یکی از عوامل از بین رفتن اطلاعات در حافظهٔ کوتاهمدت، جایگزینی با اطلاعات جدید است.
- ۳) حافظهٔ بلندمدت از نظر نوع رمزگردانی، با حافظهٔ کوتاهمدت تفاوت دارد.
- ۴) در حافظهٔ کاری به دلیل استفاده از اطلاعات، ظرفیت ذخیره‌سازی نامحدود است.

پاسخ

- ۴ از آنجا که شکل‌گیری حافظهٔ کاری، علاوه بر اثرپذیری از زمان، تابع میزان استفاده نیز هست، ظرفیت ذخیره‌سازی می‌تواند بیشتر باشد اما نامحدود نیست.

فیلم پاسخ

۷۶. در آزمایشی به شرکت کنندگان، ویدیویی از صحنه تصادف دو ماشین نشان داده شد؛ سپس از گروه اول پرسیده شد: «زمانی که ماشین‌ها به هم برخورد کردند، سرعت حدودی ماشین چقدر بود؟» و از گروه دوم پرسیده شد: «وقتی ماشین‌ها به هم کوبیدند، سرعت چقدر بود؟» افرادی که واژه کوبیدند را شنیده بودند نه تنها سرعت بیشتری گزارش کردند، بلکه برخی ادعا کردند که شیشه‌های دو ماشین نیز شکسته شدند، در حالی که هیچ شیشه‌ای شکسته بود؛ کدام عبارت درباره آزمایش موردنظر به درستی بیان شده است؟

- ۱) فرد اجمالاً آن اطلاعات را می‌داند اما نمی‌تواند به زبان بیاورد.
- ۲) افراد هنگام بازیابی اطلاعات، بخش‌هایی از اطلاعات به خاطر سپرده را به یاد نمی‌آورند.
- ۳) در چنین حالتی حافظه کاذب شکل گرفته است.
- ۴) افراد به دلیل گذشت زمان، دچار فراموشی شده‌اند.

پاسخ

۳

میدانید

خطاهای حافظه به دو دسته حذف کردن و اضافه کردن تقسیم می‌شوند. منظور از خطای حذف کردن، همان فراموشی است و منظور از اضافه کردن، زمانی است که فرد در یادگیری اطلاعات گذشته به تحریف خاطرات یا افسانه‌بافی روی می‌آورد و در چنین حالتی حافظه کاذب شکل می‌گیرد.

نکته

در این آزمایش شرکت کنندگان با بازشناسی غیرواقعی رویدادی که اتفاق نیفتاده است، دچار حافظه کاذب شده‌اند.
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: عبارت موردنظر اشاره به پدیده نوک زبانی دارد و ارتباطی به صورت سؤال ندارد.

گزینه‌های «۲» و «۴»: اشاره به خطای حذف کردن دارد.

فیلم پاسخ

۷۷. کدام عبارت دربارهٔ نتایج آزمایش ابینگهوس به درستی بیان شده است؟

- ۱) گذشت زمان و مقدار فراموشی با یکدیگر رابطهٔ معکوس دارند.
- ۲) شدت فراموشی و گذشت زمان با یکدیگر رابطهٔ معکوس دارند.
- ۳) بیشترین مقدار فراموشی حدود ۷-۸ ساعت بعد از یادگیری رخ می‌دهد.
- ۴) با گذشت زمان مقدار فراموشی کاهش می‌یابد.

پاسخ

۲

بدانید

در ابتدا شدت فراموشی زیاد است و با گذشت زمان کاهش می‌یابد، در نتیجه شدت فراموشی و گذشت زمان با یکدیگر رابطهٔ معکوس دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: گذشت زمان و مقدار فراموشی با یکدیگر ارتباط مستقیم دارند؛ با گذشت زمان مقدار فراموشی افزایش می‌یابد.

گزینهٔ «۳»: بیشترین مقدار فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد.

گزینهٔ «۴»: با گذشت زمان، مقدار فراموشی افزایش و شدت فراموشی کاهش می‌یابد.

فصل

درس ۴

واحد یادگیری

حافظه و علل فراموشی

زیر واحد یادگیری

عوامل ایجاد فراموشی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۷۸. پاسخ به پرسش‌های زیر به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

الف) دلیل اینکه نمی‌دانید منزلتان چند پله دارد، چیست؟

ب) چرا زمانی که اضطراب دارید، تاریخ آزمون ریاضی را فراموش می‌کنید؟

پ) چرا دانش‌آموزان کلاس درس فلسفه که مطالب را پشت هم آموخته‌اند، اطلاعات را فراموش می‌کنند؟

۱) عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی

۲) عدم رمزگردانی - تداخل اطلاعات - عوامل عاطفی

۳) عوامل عاطفی - عدم رمزگردانی - تداخل اطلاعات

۴) عدم رمزگردانی - عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات

پاسخ

۴. بررسی عبارت‌ها:

الف) علت موفق نبودن در پاسخ به این سؤال، رمزگردانی نکردن موضوع آن بوده است.

ب) هر چه مطلبی را کمتر دوست داشته باشیم یا نسبت به آن مضطرب باشیم، فراموشی آن بیشتر خواهد بود و بالعکس.

پ) علت عملکرد ضعیف این دانش‌آموزان، تداخل اطلاعات به دلیل عدم وجود فاصله زمانی است.

فیلم پاسخ

۷۹. درستی یا نادرستی هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب، در کدام گزینه مشخص شده است؟

الف) افزایش فاصله زمانی بین دو یادگیری از راهکارهای جلوگیری از تداخل اطلاعات است.

ب) بسط معنایی احتمال تداخل اطلاعات را کاهش می‌دهد.

پ) دوباره خواندن متن، با مرحله سوم روش پس‌خبا مطابقت دارد.

ت) یکی از راه‌های کنترل اثر گذشت زمان، استفاده از رمزگردانی دیداری و شنیداری در کنار یکدیگر است.

۱) د - د - ن - ن

۲) د - د - ن - د

۳) ن - د - د - د

۴) د - ن - د - ن

پاسخ

۱ بررسی عبارت‌ها:

الف) درست

بدانید

کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن، برای کنترل اثر گذشت زمان کاربرد دارد؛ اما منظور از افزایش فاصله زمانی بین دو یادگیری، یادگیری با استراحت است که برای کنترل اثر تداخل کاربرد دارد.

ب) از آنجا که بسط معنایی باعث می‌شود نوعی یادگیری عمیق صورت بگیرد، باعث کنترل اثر تداخل می‌شود.

پ) دوباره خواندن متن در صورت لزوم، مربوط به مرحله چهارم روش پس‌خبا است.

ت) مطالعه چندحسی احتمال تداخل اطلاعات را کاهش می‌دهد.

فیلم پاسخ

۸۰ به کارگیری آخرین مرحله روش پس‌خبا، کدام نتیجه را به

دنبال ندارد؟

- ۱ باعث کاهش مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی می‌شود.
- ۲ یکی از فنون مربوط به بهسازی حافظه است.
- ۳ یکی از راه‌های کنترل اثر تداخل اطلاعات است.
- ۴ یکی از راه‌های کسب نشانه، برای کمک به مرحله سوم حافظه است.

پاسخ

۳

میدانید

منظور از آخرین مرحله روش پس‌خبا، «آزمون» است. آزمون‌ها باعث می‌شوند، نشانه‌های بیشتری کسب کنید و در مرحله سوم حافظه (بازیابی) تقویت شوید و ارتباطی با کاهش اثر تداخل اطلاعات ندارد.

فیلم پاسخ

۸۱ عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾:

- ۱) همانا ولیّ شما خدا و رسول اوست و کسانی که ایمان آوردند، آنانی که نماز را به پا می‌دارند و زکات می‌دهند، در حالی که در رکوعند!
- ۲) ولیّ شما فقط خداوند و رسول اوست و کسانی که ایمان بیاورند، کسانی که نماز را برپای می‌دارند و در حال رکوع زکات دهند!
- ۳) سرپرست شما فقط الله و فرستاده اوست و کسانی که ایمان آوردند، کسانی که نماز را برپا می‌دارند و در حالی که رکوع کننده‌اند، زکات می‌دهند!
- ۴) سرپرست شما تنها خداوند و رسول او و کسانی هستند که ایمان آورده‌اند، آنانی که نماز را بر پای داشته و در حال رکوع زکاتشان را می‌دهند!

پاسخ

۳) «إِنَّمَا: فقط، تنها» ادات حصر است؛ (ردّ گزینه «۱»). «الَّذِينَ آمَنُوا: کسانی که ایمان آوردند (آورده‌اند)» در گزینه «۲» فعل ماضی به شکل مضارع التزامی ترجمه شده که صحیح نیست. «يُؤْتُونَ: زکات می‌دهند» فعل مضارع است که در گزینه «۲» مضارع التزامی ترجمه شده است. «الزَّكَاةَ» فاقد ضمیر است؛ (ردّ گزینه «۴») ضمناً «و هم راکعون» جمله حالیه است؛ (ردّ گزینه‌های «۲» و «۴»).

فیلم پاسخ

مِنْ الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ (ع) /
مَعَانِي الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ لَا النَّافِيَةِ
لِلْجِنْسِ

۸۲ عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

«لَيْتَنِي أَتَعَلَّمَ مِنْكَ أَنْ لَا أَحْزَنَ عَلَى كُلِّ مُشْكَلَةٍ قَدْ تَحَدَّثْتُ لِي بِلِ
أَتَعَلَّمَ طُرُقَ مُوَاجَهَتِهَا!»:

- ۱) کاش از تو آموخته باشم که بر هر مشکلی که برایم رخ می‌دهد،
ناراحت نشوم، بلکه طریق مواجهه با آنها را بیاموزم!
- ۲) کاش از تو یاد می‌گرفتم که به‌خاطر همه مشکلاتی که برای من
اتفاق افتاده است، غمگین نشوم، بلکه راه‌های مواجهه با آنها را بیاموزم!
- ۳) کاش من از تو بیاموزم که برای هر مشکلی که گاهی برای من اتفاق
می‌افتد، ناراحت نگردم، بلکه راه‌های روبه‌رو شدن با آنها را یاد بگیرم!
- ۴) کاش من از تو یاد بگیرم که به‌خاطر هر مشکلی که شاید برای
خودم رخ بدهد، ناراحت نشوم، بلکه راه‌هایی را که با آنها مواجه
بشوم، یاد بگیرم!

پاسخ

- ۳) «لَيْتَنِي أَتَعَلَّمَ: کاش بیاموزم» فعل مضارع پس از «لِیت» به شکل
مضارع التزامی ترجمه می‌شود؛ (ردّ گزینه‌های «۱» و «۲»). «طُرُقَ
مُوَاجَهَتِهَا: راه‌های مواجهه شدن با آنها»؛ (ردّ گزینه «۴»).
«قَدْ تَحَدَّثْتُ: گاهی اتفاق می‌افتد، شاید رخ بدهد»؛ (ردّ گزینه‌های «۱»
و «۲»). ضمن اینکه «همه مشکلاتی» در گزینه «۲» نادرست است.

فیلم پاسخ

۸۳ عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

«يُسَبَّبُ نُشْرُ الزَّيْتِ عَلَى جِسْمِ الْبَطِّ أَنْ لَا يَتَأَثَّرَ بِالسَّوَائِلِ وَ هَذَا
الزَّيْتُ مُوجُودٌ فِي غَدَّةٍ بِالقَرَبِ مِنْ ذَنْبِهِ!»:

- ① انتشار روغن بر جسم اردک سبب می‌شود تا از مایعات تأثیر نپذیرد
و این روغنی است که در غده‌ای نزدیک دم او وجود دارد!
- ② پخش روغن روی بدن اردک باعث می‌شود که تحت تأثیر مایعات
قرار نگیرد و این روغن در غده‌ای نزدیک دمش وجود دارد!
- ③ پخش و انتشار چربی روی بدن مرغابی سبب عدم تأثیرپذیری‌اش
از مایعات می‌گردد و این چربی نزدیک دمش یافت می‌شود!
- ④ پخش شدن روغن بر روی جسم مرغابی، موجب می‌شود که
تحت تأثیر مایعات قرار نگیرد و این چربی در غددی نزدیک دمش
موجود است!

پاسخ

- ② «نشر الزيت: پخش روغن»؛ (ردّ گزینه «۳»). «هذا الزيت موجود:
این روغن موجود است»؛ (ردّ گزینه «۱»). «غدة: غده» مفرد است، نه
جمع؛ (ردّ گزینه «۴»). «أن: که»؛ (ردّ گزینه «۱»).

فیلم پاسخ

۸۴ عین الصّحیح فی التّرجمة:

«المنتجاتُ الزراعيّةُ الإيرانيّةُ الّتي تُصدّرُ عبر الموانئ إلى البُلدان الأخرى سبّبت منافع اقتصاديّة كثيرة لبِلادنا!»

- ① محصولات کشاورزی ایران که از طریق بنادر به کشورهای دیگر صادر می‌شود، سبب منفعت اقتصادی زیادی برای کشورمان شده است!
- ② تولیدات کشاورزی ایرانی از طریق بندرها به دیگر کشورها صادر شده و سبب منافع اقتصادی زیادی برای ما می‌شود!
- ③ تولیدات کشاورزی ایرانی که از طریق بنادر به کشورهای دیگر صادر می‌شود، سبب منافع اقتصادی زیادی برای کشورمان شده است!
- ④ محصولات کشاورزی در ایران به دیگر کشورها از طریق بندرها صادر شده و سبب شده منافع اقتصادی بسیاری برای کشور ما به‌دست آید!

پاسخ

- ③ «الإيرانيّة: ایرانی»؛ (ردّ گزینه‌های «۱» و «۴»). «تُصدّر: صادر می‌شود» فعل مضارع است، نه ماضی؛ (ردّ گزینه‌های «۲» و «۴»). «البُلدان الأخرى: کشورهای دیگر»؛ (ردّ گزینه‌های «۲» و «۴»). «منافع: منافع، منفعت» جمع است، نه مفرد؛ (ردّ گزینه «۱»).

فیلم پاسخ

۸۵ عَيِّن الصَّحِيح فِي التَّرْجُمَةِ:

«تَمْتَلِك الدَّلَافِينُ حَاسَةً بَاصِرَةً قَوِيَّةً جَدًّا فَهِيَ قَادِرَةٌ عَلَى الرَّؤْيَةِ
لَيْلاً وَ نَهَاراً؛ قُدْرَةُ سَمْعِهَا أَقْوَى حَاسَةً فِيهَا!»:

- ۱) دلفین‌ها حس بینایی بسیار قوی دارند و آنها قادر بر دیدن در شب و روز هستند؛ قدرت شنوایی‌شان قوی‌ترین حس در آنهاست!
- ۲) دلفین‌ها مالک حس بینایی واقعاً قوی هستند و بر دیدن در شبانه روز توانا هستند؛ قوی‌ترین حسشان نیروی شنوایی آنها است!
- ۳) دلفین‌ها مالک حس دیدن بسیار قوی‌اند تا حدی که می‌توانند شبانه روز ببینند؛ قدرت شنوایی‌شان حسی نیرومند در آنهاست!
- ۴) دلفین‌ها حس بینایی واقعاً قوی دارند و بر دیدن در شب و روز توانا هستند؛ نیرومندترین حس آنها قدرت شنوایی آنها است!

پاسخ

- ۱) «فهی قادرة: پس آنها قادر هستند»؛ (ردّ گزینه «۳»). «قدرة سمعها أقوى حاسة: قدرت شنوایی آنها، قوی‌ترین حس است»؛ (ردّ گزینه‌های «۲» و «۳»). «جدّاً: بسیار»؛ (ردّ گزینه‌های «۲» و «۴»). «فیها: در آنها»؛ (ردّ گزینه‌های «۲» و «۴»).

فیلم پاسخ

۸۶ عَيْنُ الْخَطَا:

- ① انْطَوَىٰ فِي الْمَرْءِ عَالَمٌ عَجِيبٌ لَّمْ يَنْتَبِهْ إِلَيْهِ حَتَّى الْآنَ: در انسان، جهانی شگفت به هم پیچیده شده که تاکنون به آن پی نبرده است!
- ② لَيْتَ مَطَرًا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ حَتَّى يَفْرَحَ الْمَزَارِعِينَ أَكْثَرَ: کاش بارانی از آسمان ببارد تا کشاورزان را بیشتر خوشحال کند!
- ③ كُنَّا نَرْجُو أَنْ تُعْطَىٰ جَائِزَةُ نوبَلِ هَذِهِ السَّنَةِ لِمَنْ يَكُونُونَ أَهْلًا لَهَا: امید داشتیم که امسال جایزه نوبل به کسانی که شایسته آن هستند، داده شود!
- ④ مَا لِلْإِنْسَانِ وَلِإِنْعَمٍ تَفْنَىٰ وَاللَّذَاتِ الدُّنْيَوِيَّةِ الَّتِي لَا تَبْقَىٰ لَهُ أَبَدًا: انسان را چه کار با نعمتی که فنا می‌شود و لذت‌های دنیوی که هرگز برایش باقی نمی‌ماند!

پاسخ

- ④ «نِعَم: نعمت‌هایی» جمع کلمه «نعمه» است؛ این کلمه جمع مکسر است، اما به شکل مفرد ترجمه شده و نادرست است.

فصل

الدرس الثاني

واحد یادگیری

الْوَجْهُ النَّافِعُ وَالْوَجْهُ الْمُضِرُّ / الْحَال

زیرواحد یادگیری

ترجمه و تعریب

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۸۷ عَيْن الصَّحِيح:

- ① لَلْقَطِّ غَدَدٌ تَحْتِيَّةٌ تَحْتَ لِسَانِهِ امْتَلَأَتْ بِسَائِلٍ مُطَهَّرٍ لِالتِّيَامِ جُروحِه:
گر به غددی زیرین در زیر زبانش دارد که با مایعی پاک کننده برای
التیام زخم‌هایش پر شده است!
- ② صَوْتُ الْغَرَابِ كِتْحَذِيرٍ لِبَقِيَّةِ الْحَيَوَانَاتِ لِتَتَبَعِدَ بِسُرْعَةٍ عَنِ الْخَطَرِ:
صدای کلاغ برای بقیه حیوانات مثل یک هشدار است تا به سرعت
آنها را از خطر دور کند!
- ③ يُصَدَّرُ قِسمًا مِنَ النَّفْطِ وَ الْغَازِ إِلَى الْبُلْدَانِ الصَّنَاعِيَّةِ وَ نَحْصَلُ عَلَى
النَّقُودِ مِنْهُمَا: بَخْشِي مِنْ نَفْتٍ وَ گَازٍ بَهِ كِشُورِهَاي صِنْعَتِي صَادِر
می‌شود و از آنها پول به دست می‌آوریم!
- ④ تَقْدِرُ الْحَرْبَاءُ عَلَى إِدَارَةِ عَيْنِيهَا دُونَ أَنْ يَتَحَرَّكَ رَأْسُهَا: آفْتَابِ پَرَسْت
قادر بر چرخاندن دو چشم خود است بدون اینکه سرش را حرکت دهد!

پاسخ

۱ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۲»: «لَتَتَبَعِدَ بِسُرْعَةٍ عَنِ الْخَطَرِ: تا به سرعت از خطر دور
شوند». (فعل لازم است، نه متعدی)
- گزینه «۳»: «يُصَدَّرُ: صادر می‌کند» (فعل معلوم است، نه مجهول).
- گزینه «۴»: «دُونَ أَنْ يَتَحَرَّكَ: بدون اینکه حرکت کند.» (این فعل
لازم است، نه متعدی)

فیلم پاسخ

مِنْ الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ (ع) /
مَعَانِي الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ لَا النَّافِيَةِ
لِلْجِنْسِ

۸ عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي التَّعْرِيبِ:

«فروشنده ماشین گویی در فروش آن مردد است، اما خریدار
مصمم به خریدن آن است!»:

۱) کَانَ بَائِعُ السَّيَّارَةِ مَتَرَدِّدٌ فِي بَيْعِهَا لَكِنَّ الْمَشْتَرِيَ قَدْ عَزَمَ عَلَى شَرَائِهَا!
۲) کَانَ بَائِعُ السَّيَّارَةِ مَتَرَدِّدًا فِي بَيْعِ سَيَّارَتِهِ وَ لَكِنَّ الْمَشْتَرِيَ عَازِمٌ عَلَى
اِشْتِرَائِهَا!

۳) بَائِعُ السَّيَّارَةِ كَأَنَّهُ مَتَرَدِّدٌ فِي الْبَيْعِ لَكِنَّ الْمَشْتَرِيَ عَزَمَ عَلَى اِشْتِرَائِهَا مِنْهُ!

۴) کَانَ بَائِعُ السَّيَّارَةِ مَتَرَدِّدٌ فِي بَيْعِهَا لَكِنَّ الْمَشْتَرِيَ عَازِمٌ عَلَى اِشْتِرَائِهَا!

پاسخ

۴) «گویی: کَانَ» در گزینه «۲»، «کَانَ: بود» فعل ناقصه است؛ (ردّ
گزینه «۲»). «مصمم: عازم» این کلمه اسم است، نه فعل؛ (ردّ
گزینه‌های «۱» و «۳») همچنین در گزینه «۱»، «قد عزم: تصمیم
گرفته است» معادل ماضی نقلی و نادرست است. ضمناً در گزینه «۳»،
«فروش آن: بیعها» ضمیر ترجمه نشده و همچنین «سیّارته» در
گزینه «۲» معادلی ندارد. «منه: از او» معادل ندارد.

فیلم پاسخ

۸۹ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ:

- ۱ ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾: کُند بخشش کُند دندان تیز!
- ۲ تُعْرِفُ الْأَشْيَاءَ بِأَضْدَادِهَا: سیاهی با سپیدی نقش بندد!
- ۳ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾: آنقدر بار کُن که بِکِشَد نه آن قدر که بُکُشَد!
- ۴ ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾: کَل اگر طیب بودی، سر خود دوا نمودی!

پاسخ

- ۱ ترجمه گزینه «۱»: «آیا پاداش نیکی جز نیکی است؟» با مفهوم عبارت: «بخشش دندان تیز را کند می کند.» بی ارتباط است.
ترجمه سایر گزینه ها:
- گزینه «۲»: «اشیاء با متضادهایشان شناخته می شوند.» با مفهوم مقابل آن مرتبط است.
- گزینه «۳»: «خداوند نفسی را جز به اندازه توانش تکلیف نمی کند.» با مفهوم عبارت مقابل آن مرتبط است.
- گزینه «۴»: «آیا مردم را به نیکی فرمان می دهید و خود را فراموش می کنید؟» با مفهوم شعر متناسب و مرتبط است.

فیلم پاسخ

فصل
الدرس الثامنواحد یادگیری
یا من فی البحار عجائبه / الجاز و المجرور و
نون الوقایة / مع مشرف خدمات الفندقزیر واحد یادگیری
درک مطلبحیطه شناختی
پیشرفته

۹۰. اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْسَبُ لِلنَّصِّ:

الدَّلْفِينُ كَائِنْ بَحْرِيٌّ وَ هُوَ يُعَدُّ ذَكِيًّا جِدًّا، يَعِيشُ فِي الْمِيَاهِ الْمَالِحَةِ وَ أحيانًا فِي الْأَنْهَارِ. يَتَمَيَّزُ بِقُدْرَتِهِ عَلَى التَّوَاصُلِ بِاسْتِخْدَامِ الْأَصْوَاتِ وَ حَرَكَاتِ الْجِسْمِ، وَ هُوَ لَا يَنَامُ كَالْبَشَرِ، بَلْ يُبْقِي نِصْفَ دِمَاغِهِ يَقَظًا (بیدار) لِكَيْ يَتَنَفَّسَ وَ يُرَاقِبَ الْبَيْئَةَ الْمُحِيطَةَ بِهِ. تُظْهِرُ الدَّرَاسَاتُ أَنَّ الدَّلْفَيْنِ تَمْتَلِكُ مَشَاعِرَ وَ قُدْرَةً عَلَى التَّعَاطُفِ، مِمَّا يَجْعَلُهَا مِنْ أَذْكَى الْحَيَوَانَاتِ عَلَى الْإِطْلَاقِ. لَيْسَ غَرِيبًا أَنْ تَتَعَاوَنَ الدَّلْفَيْنِ مَعَ بَعْضِهَا فِي الصَّيْدِ، وَ تَسْتَخْدِمَ طُرُقًا مُبْتَكِرَةً لِلصَّيْدِ بِفَرَسَتِهَا. كَمَا لَوْحِظَ (ملاحظه شده) أَنَّهَا تَتَصَرَّفُ أحيانًا بِطَرِيقَةٍ تُشَبِّهُ السُّلُوكَ الْإِنْسَانِيَّ فِي التَّعَامُلِ مَعَ الْأَلَمِ أَوْ الْفَقْدِ.

كَيْفَ يَتَصَرَّفُ الدَّلْفِينُ بِقُدْرَتِهِ الْعَاطِفِيَّةِ عِنْدَ الْفَقْدِ؟

① يَتَصَرَّفُ كَمَا يَفْعَلُ الْإِنْسَانُ!

② يَسْبَحُ بِسُرْعَةٍ عُلْيَا!

③ يَبْحَثُ عَنْ فَرِيسَةٍ أُخْرَى!

④ يُغَيِّرُ مَكَانَ نَوْمِهِ!

پاسخ

① ترجمه متن:

دلفین موجودی دریایی است و بسیار باهوش شمرده می‌شود. در آب‌های شور و گاهی در رودخانه‌ها زندگی می‌کند. [این حیوان] با توانایی‌اش در برقراری ارتباط با به‌کارگیری صداها و حرکات بدن برجسته است. او مانند انسان نمی‌خوابد، بلکه نیمی از مغزش را بیدار نگه می‌دارد تا [بتواند] نفس بکشد و با آن محیط اطراف را زیر نظر داشته باشد. مطالعات نشان می‌دهد که دلفین‌ها دارای احساسات و توانایی همدلی هستند که بدون استثناء آن‌ها را به یکی از باهوش‌ترین حیوانات تبدیل می‌کند. عجیب نیست که دلفین‌ها در شکار با یکدیگر همکاری کنند و از روش‌های نوآورانه برای گرفتن شکارشان استفاده کنند. همچنین دیده شده که آن‌ها گاهی با روشی شبیه رفتار انسانی در مواجهه با درد یا از دست دادن برخورد می‌کنند.

فیلم پاسخ

فصل
الدرس الثامن

واحد یادگیری
یا من فی البحار عجائبه / الجاّر و المجرور و
نون الوقایة / مع مشرف خدمات الفندق

زیر واحد یادگیری
درک مطلب

حیطه شناختی
پیشرفته

دلفین با قدرت عاطفی‌اش هنگام از دست دادن (فقدان) چگونه رفتار می‌کند؟ در متن آمده «تَتَصَرَّفُ أحياناً بِطَرِيقَةٍ تُشَبِّهُ السَّلُوكَ الْإِنْسَانِيَّ عِنْدَ الْأَلَمِ أَوْ الْفَقْدِ» که یعنی شبیه به رفتار انسان در مواجهه با درد یا فقدان برخورد می‌کند.

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه «۱»: رفتار می‌کند آن‌طور که انسان انجام می‌دهد.

گزینه «۲»: با سرعتی بالا شنا می‌کند.

گزینه «۳»: دنبال شکاری دیگر می‌گردد.

گزینه «۴»: مکان خوابش را تغییر می‌دهد.

۹۱. اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْسَبُ لِلنَّصِّ:

الدَّلْفِينُ كَائِنْ بَحْرِيٌّ وَ هُوَ يُعَدُّ ذَكِيًّا جَدًّا، يَعِيشُ فِي الْمِيَاهِ الْمَالِحَةِ وَ أحيانًا فِي الْأَنْهَارِ. يَتَمَيَّزُ بِقُدْرَتِهِ عَلَى التَّوَاصُلِ بِاسْتِخْدَامِ الْأَصْوَاتِ وَ حَرَكَاتِ الْجِسْمِ، وَ هُوَ لَا يَنَامُ كَالْبَشَرِ، بَلْ يُبْقَى نِصْفَ دِمَاغِهِ يَقَظًا (بیدار) لِكَيْ يَتَنَفَّسَ وَ يُرَاقِبَ الْبَيْئَةَ الْمُحِيطَةَ بِهِ. تُظْهِرُ الدَّرَاسَاتُ أَنَّ الدَّلْفَيْنِ تَمْتَلِكُ مَشَاعِرَ وَ قُدْرَةً عَلَى التَّعَاطُفِ، مِمَّا يَجْعَلُهَا مِنْ أَذْكَى الْحَيَوَانَاتِ عَلَى الْإِطْلَاقِ. لَيْسَ غَرِيبًا أَنْ تَتَّعَاوَنَ الدَّلْفَيْنِ مَعَ بَعْضِهَا فِي الصَّيْدِ، وَ تَسْتَخْدِمَ طُرُقًا مُبْتَكِرَةً لِلصَّيْدِ بِفَرَسَتِهَا. كَمَا لَوْحِظَ (ملاحظه شده) أَنَّهَا تَتَصَرَّفُ أحيانًا بِطَرِيقَةٍ تُشَبِّهُ السُّلُوكَ الْإِنْسَانِيَّ فِي التَّعَامُلِ مَعَ الْأَلَمِ أَوْ الْفَقْدِ.

ماذا يفيدنا ذكر التواصل بالأصوات و الحركات؟ الدلفين

① لَا يَسْتَطِيعُ الْعَيْشُ وَحْدَهُ!

② يَمْلِكُ طَرِيقَةً مُتَقَدِّمَةً لِلتَّعَامُلِ!

③ يَنْعَزِلُ (منزوی شدن) عِنْدَ الْغَضَبِ!

④ يَسْتَخْدِمُ عَيُونَهُ لِلتَّوَاصُلِ!

پاسخ

② ترجمه متن:

دلفین موجودی دریایی است و بسیار باهوش شمرده می‌شود. در آب‌های شور و گاهی در رودخانه‌ها زندگی می‌کند. [این حیوان] با توانایی‌اش در برقراری ارتباط با به‌کارگیری صداها و حرکات بدن برجسته است. او مانند انسان نمی‌خوابد، بلکه نیمی از مغزش را بیدار نگه می‌دارد تا [بتواند] نفس بکشد و با آن محیط اطراف را زیر نظر داشته باشد. مطالعات نشان می‌دهد که دلفین‌ها دارای احساسات و توانایی همدلی هستند که بدون استثناء آن‌ها را به یکی از باهوش‌ترین حیوانات تبدیل می‌کند. عجیب نیست که دلفین‌ها در شکار با یکدیگر همکاری کنند و از روش‌های نوآورانه برای گرفتن شکارشان استفاده کنند. همچنین دیده شده که آن‌ها گاهی با روشی شبیه رفتار انسانی در مواجهه با درد یا از دست دادن برخورد می‌کنند.

فیلم پاسخ

عبارت «يتميّزُ بقدرته على التّواصل باستخدام الأصواتِ و حركاتِ الجسمِ» اشاره به هوش اجتماعی و روش‌های پیشرفته تعامل دلفین دارد.

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دلفین نمی‌تواند تنها زندگی کند.

گزینه «۲»: دلفین روش پیشرفته‌ای برای تعامل دارد.

گزینه «۳»: دلفین هنگام عصبانیت منزوی می‌شود.

گزینه «۴»: دلفین از چشم‌هایش برای ارتباط استفاده می‌کند.

۹۲. اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

الدَّلَفِينُ كَائِنٌ بَحْرِيٌّ وَ هُوَ يُعَدُّ ذَكِيًّا جِدًّا، يَعِيشُ فِي الْمِيَاهِ الْمَالِحَةِ وَ أحيانًا فِي الْأَنْهَارِ. يَتَمَيَّزُ بِقُدْرَتِهِ عَلَى التَّوَاصُلِ بِاسْتِخْدَامِ الْأَصْوَاتِ وَ حَرَكَاتِ الْجِسْمِ، وَ هُوَ لَا يَنَامُ كَالْبَشَرِ، بَلْ يُبْقِي نِصْفَ دِمَاغِهِ يَقِظًا (بیدار) لِكَيْ يَتَنَفَّسَ وَ يُرَاقِبَ الْبَيْئَةَ الْمُحِيطَةَ بِهِ. تُظْهِرُ الدَّرَاسَاتُ أَنَّ الدَّلَافِينَ تَمْتَلِكُ مَشَاعِرَ وَ قُدْرَةً عَلَى التَّعَاطُفِ، مِمَّا يَجْعَلُهَا مِنْ أَذْكَى الْحَيَوَانَاتِ عَلَى الْإِطْلَاقِ. لَيْسَ غَرِيبًا أَنْ تَتَعَاوَنَ الدَّلَافِينُ مَعَ بَعْضِهَا فِي الصَّيْدِ، وَ تَسْتَخْدِمَ طُرُقًا مُبْتَكِرَةً لِلصَّيْدِ بِفَرَسَتِهَا. كَمَا لَوْحِظَ (ملاحظه شده) أَنَّهَا تَتَصَرَّفُ أحيانًا بِطَرِيقَةٍ تُشَبِّهُ السُّلُوكَ الْإِنْسَانِيَّ فِي التَّعَامُلِ مَعَ الْأَلَمِ أَوْ الْفَقْدِ.

ما هي العنصر المشترك بين التواصل و التعاطف و طرق الصيد؟

۱) كلها غريزية و بشكل طبيعي!

۲) تدل على أنه كائن ضعيف!

۳) تظهر انسجامه مع البيئة فقط!

۴) تثبت أنه كائن ذكي بسلوك متميز!

پاسخ

۴. ترجمه متن:

دلفین موجودی دریایی است و بسیار باهوش شمرده می‌شود. در آب‌های شور و گاهی در رودخانه‌ها زندگی می‌کند. [این حیوان] با توانایی‌اش در برقراری ارتباط با به کارگیری صداها و حرکات بدن برجسته است. او مانند انسان نمی‌خوابد، بلکه نیمی از مغزش را بیدار نگه می‌دارد تا [بتواند] نفس بکشد و با آن محیط اطراف را زیر نظر داشته باشد. مطالعات نشان می‌دهد که دلفین‌ها دارای احساسات و توانایی همدلی هستند که بدون استثناء آن‌ها را به یکی از باهوش‌ترین حیوانات تبدیل می‌کند. عجیب نیست که دلفین‌ها در شکار با یکدیگر همکاری کنند و از روش‌های نوآورانه برای گرفتن شکارشان استفاده کنند. همچنین دیده شده که آن‌ها گاهی با روشی شبیه رفتار انسانی در مواجهه با درد یا از دست دادن برخورد می‌کنند.

عناصر مشترک میان تعامل، همدلی و روش‌های شکار چیست؟

فیلم پاسخ

تمام این ویژگی‌ها نشان‌دهنده هوش شناختی و رفتار پیشرفته دلفین هستند، نه صرفاً سازگاری با محیط یا غریزه ساده یا ضعف دلفین. ترجمه گزینیه‌ها:

گزینه «۱»: همگی غریزی و به صورت طبیعی هستند.

گزینه «۲»: نشان‌دهنده این است که موجودی ضعیف است.

گزینه «۳»: تنها هماهنگی‌اش با محیط را نشان می‌دهند.

گزینه «۴»: اثبات می‌کنند که او موجودی باهوش و با رفتاری منحصربه‌فرد است.

۹۳. اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْسَبُ لِلنَّصِّ:

الدَّلْفِينُ كَائِنْ بَحْرِيٌّ وَ هُوَ يُعَدُّ ذَكِيًّا جِدًّا، يَعِيشُ فِي الْمِيَاهِ الْمَالِحَةِ وَ أحيانًا فِي الْأَنْهَارِ. يَتَمَيَّزُ بِقُدْرَتِهِ عَلَى التَّوَاصُلِ بِاسْتِخْدَامِ الْأَصْوَاتِ وَ حَرَكَاتِ الْجِسْمِ، وَ هُوَ لَا يَنَامُ كَالْبَشَرِ، بَلْ يُبْقِي نِصْفَ دِمَاغِهِ يَقِظًا (بیدار) لِكَيْ يَتَنَفَّسَ وَ يُرَاقِبَ الْبَيْئَةَ الْمُحِيطَةَ بِهِ. تُظْهِرُ الدَّرَاسَاتُ أَنَّ الدَّلَافِينَ تَمْتَلِكُ مَشَاعِرَ وَ قُدْرَةً عَلَى التَّعَاطُفِ، مِمَّا يَجْعَلُهَا مِنْ أَذْكَى الْحَيَوَانَاتِ عَلَى الْإِطْلَاقِ. لَيْسَ غَرِيبًا أَنْ تَتَّعَاوَنَ الدَّلَافِينُ مَعَ بَعْضِهَا فِي الصَّيْدِ، وَ تَسْتَخْدِمُ طُرُقًا مُبْتَكِرَةً لِلصَّيْدِ بِفَرَسَتِهَا. كَمَا لَوْحِظَ (ملاحظه شده) أَنَّهَا تَتَصَرَّفُ أحيانًا بِطَرِيقَةٍ تُشَبِّهُ السُّلُوكَ الْإِنْسَانِيَّ فِي التَّعَامُلِ مَعَ الْإِلْمِ أَوْ الْفَقْدِ.

عَيِّنِ الْخَطَأَ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ:

«ذَكِيًّا - يَتَمَيَّزُ - تَتَّعَاوَنَ - الدَّلَافِينُ»:

① ذَكِيًّا: اسم - مفرد - مذکر - نكرة - معرب / مفعول و منصوب

② يَتَمَيَّزُ: فعل مضارع - من باب تَفَعَّلَ «ماضيه: تَمَيَّزَ» - لازم - معلوم /

فعل و مع فاعله جملة فعلية

③ تَتَّعَاوَنَ: ماضيه «تعاون» - للمفرد الغائبة - له حرفان زائدان - معلوم /

فعل و فاعله «الدلافين»

④ الدَّلَافِينُ: اسم - من الجموع و معرف بـأل - معرب / اسم الحروف

المشبهة بالفعل و منصوب بالياء

پاسخ

④ ترجمه متن:

دلفین موجودی دریایی است و بسیار باهوش شمرده می‌شود. در آب‌های شور و گاهی در رودخانه‌ها زندگی می‌کند. [این حیوان] با توانایی‌اش در برقراری ارتباط با به‌کارگیری صداها و حرکات بدن برجسته است. او مانند انسان نمی‌خوابد، بلکه نیمی از مغزش را بیدار نگه می‌دارد تا [بتواند] نفس بکشد و با آن محیط اطراف را زیر نظر داشته باشد. مطالعات نشان می‌دهد که دلفین‌ها دارای احساسات و توانایی همدلی هستند که بدون استثناء آن‌ها را به یکی از باهوش‌ترین حیوانات تبدیل می‌کند. عجیب نیست که دلفین‌ها در شکار با یکدیگر

فیلم پاسخ

همکاری کنند و از روش‌های نوآورانه برای گرفتن شکارشان استفاده کنند. همچنین دیده شده که آن‌ها گاهی با روشی شبیه رفتار انسانی در مواجهه با درد یا از دست دادن برخورد می‌کنند.

«الدلافین» جمع مکسر است، نه جمع مذکر سالم و علامت نصب آن فتحه است. در جمع‌های مذکر سالم و مثنی «ی» نشانه نصب است.

مِنْ الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيٍّ (ع) /
مَعَانِي الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ لَا النَّافِيَةِ
لِلْجِنْسِ

اعراب و تحلیل صرفی

پیشرفته

۹۴. اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْسَبُ النَّصَّ:

الدَّلْفِينُ كَأَنَّ بَحْرِيٌّ وَ هُوَ يُعَدُّ ذَكِيًّا جِدًّا، يَعِيشُ فِي الْمِيَاهِ
الْمَالِحَةِ وَ أحيانًا فِي الْأَنْهَارِ. يَتَمَيَّزُ بِقُدْرَتِهِ عَلَى التَّوَاصُلِ بِاسْتِخْدَامِ
الْأَصْوَاتِ وَ حَرَكَاتِ الْجِسْمِ، وَ هُوَ لَا يَنَامُ كَالْبَشَرِ، بَلْ يُبْقَى نِصْفَ
دِمَاغِهِ يَقِظًا (بیدار) لِكَيْ يَتَنَفَّسَ وَ يُرَاقِبَ الْبَيْئَةَ الْمُحِيطَةَ بِهِ. تُظْهِرُ
الدَّرَاسَاتُ أَنَّ الدَّلْفَيْنِ تَمْتَلِكُ مَشَاعِرَ وَ قُدْرَةَ عَلَى التَّعَاطُفِ، مِمَّا
يَجْعَلُهَا مِنْ أَذْكَى الْحَيَوَانَاتِ عَلَى الْإِطْلَاقِ. لَيْسَ غَرِيبًا أَنْ تَتَعَاوَنَ
الدَّلْفَيْنِ مَعَ بَعْضِهَا فِي الصَّيْدِ، وَ تَسْتَخْدِمَ طُرُقًا مُبْتَكِرَةً لِلصَّيْدِ
بِفَرَسَتِهَا. كَمَا لَوْحِظَ (ملاحظه شده) أَنَّهَا تَتَصَرَّفُ أحيانًا بِطَرِيقَةٍ
تُشَبِّهُ السُّلُوكَ الْإِنْسَانِيَّ فِي التَّعَامُلِ مَعَ الْإِلْمِ أَوْ الْفَقْدِ.

عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ:

«تَمْتَلِكُ - تُشَبِّه - مُبْتَكِرَةً - أَذْكَى»:

۱) تَمْتَلِكُ: مِنَ الْأَفْعَالِ الْمُضَارَعَةِ - لِلْمَفْرَدِ الْغَائِبَةِ - (مَنْ بَابِ افْتِعَالٍ) وَ

حُرُوفِهِ الزَّائِدَةُ «ا - ت» - مُتَعَدِّ / فَعْلٌ وَ مَفْعُولُهُ «مَشَاعِرُ»

۲) تُشَبِّهُ: فَعْلٌ مُضَارِعٌ - مُزِيدٌ ثَلَاثِي بِزِيَادَةِ حَرْفٍ وَاحِدٍ «مَصْدَرُهُ:

تَشْبِيهِ» - مُتَعَدِّ - مَعْلُومٌ / فَعْلٌ وَ مَفْعُولُهُ «السُّلُوكُ»

۳) مُبْتَكِرَةً: اسْمُ فَاعِلٍ مِنْ (بَابِ افْتِعَالٍ) - مَفْرَدٌ - مُؤَنَّثٌ - مُعْرَبٌ / صِفَةٌ وَ

مَنْصُوبٌ لِلْمَوْصُوفِ «طَرِيقًا»

۴) أَذْكَى: اسْمُ تَفْضِيلٍ - مَفْرَدٌ - مُذَكَّرٌ - عَلَى وَزْنِ «أَفْعَى» - مُعْرَبٌ /

مَجْرُورٌ «مَنْ أَذْكَى: جَارٌ وَ مَجْرُورٌ»

پاسخ

۲ ترجمه متن:

دلفین موجودی دریایی است و بسیار باهوش شمرده می‌شود. در
آب‌های شور و گاهی در رودخانه‌ها زندگی می‌کند. [این حیوان] با
توانایی‌اش در برقراری ارتباط با به‌کارگیری صداها و حرکات بدن
برجسته است. او مانند انسان نمی‌خوابد، بلکه نیمی از مغزش را بیدار
نگه می‌دارد تا [بتواند] نفس بکشد و با آن محیط اطراف را زیر نظر
داشته باشد. مطالعات نشان می‌دهد که دلفین‌ها دارای احساسات و
توانایی همدلی هستند که بدون استثناء آن‌ها را به یکی از باهوش‌ترین

فیلم پاسخ

حیوانات تبدیل می‌کند. عجیب نیست که دلفین‌ها در شکار با یکدیگر همکاری کنند و از روش‌های نوآورانه برای گرفتن شکارشان استفاده کنند. همچنین دیده شده که آن‌ها گاهی با روشی شبیه رفتار انسانی در مواجهه با درد یا از دست دادن برخورد می‌کنند.

«تُشبه» فعل مضارع باب افعال و مصدر آن «إشباه» است، نه تشبیه. سایر گزینه‌ها صحیح هستند.

مِنْ الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ (ع) /
مَعَانِي الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ لَا النَّافِيَةِ
لِلْجِنْسِ

اعراب و تحلیل صرفی

پیشرفته

۹۵. عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- ① نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ وَ قُبْحِ الزَّلَلِ وَ بِهِ نَسْتَعِينُ!
- ② الطِّينُ تُرَابٌ مُخْتَلِطٌ بِالْمَاءِ وَ قَدْ يُسَمَّى بِذَلِكَ وَ إِنْ زَالَتْ عَنْهُ الرُّطُوبَةُ!
- ③ تُمنَحُ جَائِزَةُ نوبَلٍ فِي كُلِّ سَنَةٍ إِلَى مَنْ يُفِيدُ الْبَشَرِيَّةَ فِي مَجَالَاتٍ مُحَدَّدَةٍ!
- ④ أَقْبَلَ رُؤَسَاءُ شَرِكَاتِ الْبِنَاءِ وَ الْقُوَّاتِ الْمُسَلَّحَةِ عَلَى شِرَاءِ الدِّينَامِيَّتِ!

پاسخ

③ «مُحَدَّدَة: مشخص» اسم مفعول (باب تفعیل) است، اما به شکل اسم فاعل حرکت گذاری شده که صحیح نیست.

۹۶. عَيْنَ فِعْلًا مُضَارِعًا يَعَادِلُ الْمَضَارِعَ الْإِتِّزَامِيَّ فِي الْفَارْسِيَّةِ:

① أحياناً نكره بعض الأدوية في حين أنها تُنقِذنا من الموت!

② كُنْ متأكداً أن الله لا يُضِيعُ أجر عملك و إنه محفوظ عنده!

③ نحن شعبٌ نريدُ مُستقبلاً زاهراً و إنما نتكئ على أنفسنا!

④ عندما يؤكِّد والدك على أداء هذا العمل، لعلَّه يُفِيدُكَ!

پاسخ

۴. در گزینه «۴»، «یفید» بعد از «لعل» آمده و معادل مضارع

التزامی در فارسی است.

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه «۱»: گاهی از بعضی داروها بدمان می‌آید، در حالی که آنها ما را از مرگ نجات می‌دهند.

گزینه «۲»: مطمئن باش که خدا پاداش کارت را تباه نمی‌کند و آن نزد او محفوظ است.

گزینه «۳»: ما ملتی هستیم که آینده‌ای درخشان می‌خواهیم و فقط بر خودمان تکیه می‌کنیم.

گزینه «۴»: وقتی پدرت بر انجام این کار تأکید می‌کند، شاید آن به تو فایده برساند.

فیلم پاسخ

۹۷. عَيْنَ عبارةٍ ما جاء فيها الحال:

- ① نَزَلَ الطَّلَابُ مِنَ السَّيَّارَةِ مُتَحَدِّثِينَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ!
- ② لَا تَكُونُوا مُتَوَقِّعِينَ مِنَ الْآخِرِينَ حَتَّى تَعِيشُوا رَاضِينَ!
- ③ خَدَعَ الطَّائِرَ الذَّكِيَّ قَرَبَ عَشِّهِ حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا أَرَادَ الدَّخُولَ فِيهِ!
- ④ لَيْتَ يَوْمًا يَأْتِي حَتَّى تَمْلَأَ الدُّنْيَا السَّلَامَ شَامِلًا كُلَّ جِهَاتِهَا!

پاسخ

۳ در گزینه «۳»، «مفترساً» صفت برای اسم نکره قبل از خود است و نقش حال ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»، «متحدّثین»، در گزینه «۲»، «راضین» حال و «متوقّعين» خبر تکونوا است. در گزینه «۴» نیز «شاملاً» حال است.

فیلم پاسخ

۹۸. عَيْنِ الْمَبْتَدَأِ مُوصُوفًا وَ الْمَفْعُولِ مَضَافًا:

① أُمِّي النَّشِيطَةُ طَبَخَتْ طَعَامَ الْعِشَاءِ لِلضُّيُوفِ أَمْسَ!

② الطَّالِبَةُ الذَّكِيَّةُ أَخَذَتْ دَرَجَةً أَفْضَلَ بَيْنَ زَمِيلَاتِهَا فِي الصَّفِّ!

③ الْمُعَلِّمَةُ الْمَشْفُوقَةُ دَعَتْ الطَّالِبَاتِ الْمُجْتَهِدَاتِ إِلَى الْمُحَاوَلَةِ فِي دُرُوسِهِنَّ!

④ مَشَاهِدَةُ غَابَاتِ مَدِينَتِنَا الْجَمِيلَةِ أَثَارَتْ تَعَجُّبَ السَّيَّاحِ!

پاسخ

① در عبارت گزینه «۱»، «أُمِّي» مبتدا و «النَّشِيطَةُ» صفت است و

«طَعَامَ» مفعول است که مضاف إليه گرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۲»، «دَرَجَةً» مفعول است، اما مضاف نیست. در گزینه

«۳»، همچون گزینه «۲»، «الطَّالِبَاتِ» مفعول است که صفت گرفته، نه

مضاف إليه. در گزینه «۴»، «مَشَاهِدَةُ» مبتدا است، اما صفت نگرفته

است.

فیلم پاسخ

۹۹. عین عبارتۀ ما جاء فیها فعل مجهول:

- ۱) لا شکّ فی أنّ بمساعدتکم تُبدّل الخسارة إلى الفائدة!
- ۲) هناك نافذتان کبیرتان تُفتّحان لِتطهير الهواء!
- ۳) بسبب أمطار أنزلت أخيراً اخضرّت أوراقُ الأشجار!
- ۴) هذه الأحادیث تُرشد الجميعَ إلى حياة طيّبة فعلیکم العمل بها!

پاسخ

۴. ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هیچ شکی نیست که با کمک شما خسارت و زیان به سود تبدیل می‌شود. «تُبدّل» در این عبارت مجهول است.

گزینه «۲»: دو پنجره بزرگ هستند که برای پاک کردن هوا باز می‌شوند. «تُفتّحان» فعل ثلاثی مجرد و مجهول است.

گزینه «۳»: به علت باران‌هایی که اخیراً نازل شده، برگ‌های درختان سرسبز شدند، «أنزلت» فعل مجهول «باب إفعال» است.

گزینه «۴»: این احادیث همه را به یک زندگی خوب ارشاد می‌کند، پس باید به آنها عمل کنید. در این عبارت چون فعل «تُرشد» مفعول گرفته لذا معلوم است، نه مجهول.

فیلم پاسخ

۱۰۰. عَيْنُ الْخَطَا فِي عَمَلِ الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ:

- ① إِنَّ لِلْأَهْدَافِ الْكَبِيرَةِ مَسِيرٌ صَعْبٌ لَا يَدُّ مِنْهُ وَ إِنْ كَانَ مَمْلُوءًا بِالْمَخَاطِرِ!
- ② إِنَّ غَايَتَنَا بَعِيدَةٌ لَكِنَّا مُحَاوِلُونَ لِلْوَصُولِ إِلَيْهَا وَ إِنْ اِمْتَدَّ الطَّرِيقُ لَنَا!
- ③ إِنَّ هَؤُلَاءِ الْأَقْوَامَ مَبْتَعِدُونَ عَنِ الْبَاطِلِ، لَعَلَّهُمْ مَائِلُونَ إِلَى الْحَقِّ أَكْثَرًا!
- ④ إِنَّ سِيرَةَ أَوْلَئِكَ الْعَالَمَاتِ مَمْلُوءَةٌ بِالْمَوَاعِظِ لِيَتَكَنَّ مَتَفَكَّرَاتٌ فِيهَا!

پاسخ

① در گزینه «۱»، «مسیراً» اسمِ إِنَّ و منصوب و «صعباً» صفت آن است که نادرست حرکت گذاری شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۲»، «غایه» اسمِ إِنَّ و «بعیده» خبر، «نا» اسمِ لکن و «محاولون» خبر است. در گزینه «۳»، «هؤلاء» اسمِ إِنَّ و «مبتعدون» خبر و همچنین «هم» اسمِ «لعل» و «مائلون» خبر برای آن است. در گزینه «۴» نیز «سیره» اسمِ إِنَّ و «مملوءه» خبر آن و «کن» اسم برای «لیت» و «متفکرات» خبر آن است.

فیلم پاسخ

۱۰۱. هووخشتر پس از تثبیت حکومت خود دست به چه اقدامی زد؟

- ۱ با حکومت بابل علیه آشور متحد شد و به حکومت آشوریان پایان داد.
- ۲ اقدام به تأسیس ارتشی تخصصی براساس سلاح و تجهیزات کرد.
- ۳ لشکرکشی به مصر و بقایای حکومت آشوریان را برانداخت.
- ۴ با سومریان متحد شد و به حکومت آشوریان پایان داد.

پاسخ

۱ حکومت ماد در زمان فرمانروایی هووخشتر، سومین پادشاه مادی به اوج قدرت رسید. او نخست با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف ماد، پارس و...، قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد؛ سپس با حکومت بابل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد.

در پی این موفقیت نظامی، قلمرو ماد به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت.

فیلم پاسخ

۱۰۲. کدام گزینه در دوران پادشاهی داریوش کبیر، از نظر زمانی

نسبت به سایر گزینه‌ها جدیدتر است؟

- ۱) سرکوب مدعیان قدرت بعد از مرگ کمبوجیه
- ۲) فرونشاندن شورش‌های داخلی و برقراری آرامش و امنیت
- ۳) لشکرکشی به مناطق دوردست دریای سیاه برای سرکوب قوم سکایی
- ۴) لشکرکشی به شرق و فتح سرزمین‌های شمالی و غربی هند

۳) داریوش به ترتیب اقدامات زیر را انجام داده است:

داریوش بزرگ (۱) پس از فرونشاندن شورش‌های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سراسر شاهنشاهی هخامنشی، (۲) به شرق لشکرکشی کرد و قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند را به قلمرو خود افزود. او همچنین به منظور (۳) دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۹: از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان

زیرواحد یادگیری

هخامنشیان؛ بزرگ‌ترین حکومت عصر باستان

حیطه شناختی

پیشرفته

۱۰۳. کدام رویداد تاریخی متعلق به دوران مهرداد دوم نیست؟

- ۱ تکمیل جاده ابریشم
- ۲ تبدیل حکومت اشکانی به یک پادشاهی قدرتمند
- ۳ رساندن قلمرو اشکانیان به نهایت وسعت خویش
- ۴ پیش‌روی تا رود فرات و همسایگی با روم

۲. گزینه دوم تنها موردی است که در کتاب به دوران مهرداد یکم اشاره دارد و سایر گزینه‌ها همگی متعلق به دوران مهرداد دوم است.

نکته

برای اینکه این دو پادشاه را به راحتی از هم تشخیص دهید تمام نکات مربوط به دوران مهرداد اول به مسائل داخلی و نکات مربوط به مهرداد دوم به مسائل خارجی مربوط است.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت

ایرانی

واحد یادگیری

درس ۱۰: اشکانیان و ساسانیان

زیرواحد یادگیری

اشکانیان

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۰۴. سلوکیان برای تحکیم سلطه خود در ایران دست به چه اقدامی زدند؟

- ۱ استفاده از تأسیسات دیوانی و مالی دوران هخامنشی
- ۲ کوچاندن تعداد زیادی از یونانیان به ایران و ساخت شهرک
- ۳ ترویج سیاست آزادی دینی و مدارای مذهبی
- ۴ ترویج شیوه‌های جدیدی برای اخذ مالیات جهت رضایت عمومی

پاسخ

۲ در دوران حکومت سلوکی، قدرت و مناصب مهم سیاسی، اداری و نظامی در اختیار یونانیان بود. سلوکیان برای تحکیم سلطه خود، یونانیان زیادی را به ایران کوچاندند و آنان را در شهرهای جدیدی که بیشتر به شهرک‌ها و پادگان‌های نظامی شباهت داشتند، جای دادند. سلوکیان بخش عمده‌ای از تشکیلات دیوانی (اداری و مالی) هخامنشیان را به خدمت گرفتند. تقسیمات کشوری مانند روزگار هخامنشی بود و سلوکیان، قلمرو خود را به تعداد زیادی شهری (ساتراپی) تقسیم کردند. آنان در گرفتن مالیات به روش پیشین عمل می‌کردند. فرمانروایان سلوکی همچنین به سیاست آزادی و مدارای دینی پادشاهان هخامنشی ادامه دادند.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۱۱: آیین کشورداری

زیرواحد یادگیری

نظام سیاسی و اداری

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۰۵. نظام طبقاتی جامعه ساسانی تحت تأثیر چه عواملی گسترش یافت و تثبیت شد؟

- ① ترویج قومیت‌گرایی مبتنی بر قوم آریایی و جلوگیری از تساهل دینی
- ② شکل‌گیری طبقه دبیران و بسته بودن تحرک اجتماعی
- ③ تشدید فاصله طبقاتی و تبلیغ آن توسط روحانیون زرتشتی
- ④ تأسیس حکومت مرکزی قدرتمند و رسمیت یافتن دین زرتشتی

پاسخ

④ نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانی تحت تأثیر دو عامل گسترش یافت و تثبیت شد: عامل نخست، تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری و دیوانی به وجود آوردند. از این رو، گروه جدیدی به نام دبیران در این دوره به طبقه حاکم افزوده شد. عامل دوم، رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش نفوذ و اختیارات موبدان بود.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۱۲: جامعه و خانواده

زیرواحد یادگیری

گروه‌ها و طبقات اجتماعی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۰۶. بقایای کاروان‌سراها و پل‌های برجا مانده از دوره ساسانی نشان‌دهنده چیست؟

- ۱ اهمیت خاصی که این سلسله به راه‌ها می‌داد
- ۲ پیشرفت در فنون راه‌سازی و حمل و نقل
- ۳ اهمیت به بازسازی و توسعه جاده‌ها
- ۴ نقش برجسته این دوران در حمل و نقل

پاسخ

۳ بقایای کاروان‌سراها و پل‌های برجا مانده از دوره ساسانی نشان می‌دهد که در آن زمان، توجه خاصی به بازسازی و توسعه جاده‌ها می‌شده است.

در دوران ساسانیان، دریانوردی و کشتیرانی نیز پیشرفت آشکاری کرد.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۱۳: اقتصاد و معیشت

زیرواحد یادگیری

راه و حمل و نقل

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۰۷. استفاده از لعاب سبز رنگ متعلق به کدام دوره تاریخی است؟

۱) مادها

۲) هخامنشیان

۳) اشکانیان

۴) ساسانیان

پاسخ

۳) سفالگری، فلزکاری و جواهرسازی، از دیگر هنرهای رایج دوران اشکانیان به شمار می‌روند. در این دوره، سفال‌ها نقش و طرح متنوع و گوناگون نداشتند، اما دارای لعابی، اغلب سبز رنگ بودند.

فیلم پاسخ

۱۰۸. کدام گزینه در ارتباط با سایر گزینه‌ها درست نیست؟

- ۱ استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌های علمی
- ۲ تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به‌عنوان یک رشته علمی
- ۳ استفاده از نتایج تحقیقات علمی چون باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافی و غیره
- ۴ بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آنها

پاسخ

۲ همه گزینه‌ها در ارتباط با روش و شیوه کار مورخان در دوران جدید است ولی گزینه «۲» از عواملی است که سبب ارتقا و گسترش و تغییر و پیشرفت در تاریخ‌نگاری شده است.

نکته

در این موارد هرچه ماهیت گزینه به روش تحقیق نزدیک باشد به تحولات تاریخ‌نگاری مربوط است.

فیلم پاسخ

۱۰۹. موضوع افزایش استثمار و بهره‌کشی از کارگران در داخل اروپا به کدام یک از ابعاد انقلاب صنعتی مربوط است؟

- ۱ پیامدهای انقلاب صنعتی
- ۲ نتایج انقلاب صنعتی
- ۳ مسائل انقلاب صنعتی
- ۴ کارکردهای انقلاب صنعتی

پاسخ

۱ انقلاب صنعتی موجب تغییر مناسبات انسانی، اجتماعی و اقتصادی در اروپا و جهان شد؛ زیرا در نتیجه صنعتی شدن، کشورهای اروپایی به مواد اولیه، نیروی کار ارزان، بازار فروش محصولات، سرمایه مادی فراوان و حمایت دولت‌ها نیاز پیدا کردند. این امر دو پیامد مهم داشت:

- الف) گسترش استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی،
- ب) افزایش استثمار و بهره‌کشی از کارگران (در داخل اروپا)

فصل

درس ۲

واحد یادگیری

ایران و جهان در آستانه دوره معاصر

زیر واحد یادگیری

جهان در آستانه دوران معاصر

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۱۰. به چه دلایلی برنامه‌های میرزا حسین‌خان سپهسالار به نتایج مطلوبی نرسید؟

- ۱ کارشکنی‌های روسیه و انگلیس در ایران
- ۲ میل ناصرالدین شاه به برقراری نظام استبدادی
- ۳ مخالفت روحانیون با نوگرایی
- ۴ مخالفت‌های داخلی و تردیدهای شاه

پاسخ

۴ ناصرالدین شاه شور و اشتیاق فراوانی به نوگرایی و اخذ تمدن اروپایی نشان می‌داد. او در دوران پادشاهی خود طی سه مسافرت خارجی، از چندین کشور اروپایی دیدن کرد و تحت‌تأثیر پیشرفت‌های علمی و صنعتی اروپاییان قرار گرفت. میرزا حسین‌خان سپهسالار، یکی از صدراعظم‌های عصر ناصری، نقش مؤثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ و اخذ تمدن اروپایی و ترغیب وی به دادن امتیازهای فراوان به انگلیس و روس تزاری داشت. اما برنامه‌های او به سبب مخالفت‌های داخلی و تردیدهای شاه به جایی نرسید.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۱۳: اقتصاد و معیشت

زیرواحد یادگیری

راه و حمل و نقل

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۱۱. کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان به واسطه کدام معاهده از ایران جدا شدند؟

- ۱ گلستان
- ۲ ترکمانچای
- ۳ مفصل
- ۴ آخال

پاسخ

۴ دستاندازی روسیه به خاک ایران بعد از معاهده ترکمانچای همچنان ادامه پیدا کرد. روس‌ها مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) را تسخیر و عهدنامه «آخال» را بر حکومت قاجار تحمیل کردند.

فصل

درس ۳

واحد یادگیری

سیاست و حکومت در عصر قاجار (از آغاز تا پایان سلطنت ناصرالدین‌شاه)

زیر واحد یادگیری

روابط خارجی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۱۲. کدام گزینه جمله زیر را به شکلی دقیق کامل می کند؟

حکومت های بی تدبیر و وابسته در ایران اجازه دادند تا شرکت ها، مستشاران و محصولات اروپایی به صورت بی برنامه وارد کشور شوند و در نتیجه ...

- ۱) ورود بی امان کالاهای اروپایی به ایران افزایش یافت.
- ۲) پایه های تولید داخلی ضعیف شد.
- ۳) نفوذ استعمار در تولید داخلی افزایش یافت.
- ۴) بازار صنایع دستی ایران ارزش پیشین خود را از دست داد.

پاسخ

۲) حکومت های بی تدبیر و وابسته در ایران اجازه دادند تا شرکت ها، مستشاران و محصولات اروپایی به صورت بی برنامه وارد کشور شوند و در نتیجه پایه های تولید داخلی ضعیف شد.

فیلم پاسخ

۱۱۳. کدام عامل خارجی در دوران قاجار سبب شد تا کالاهای صنعتی

خارجی چندان وارد ایران نشود؟

- ① جنگ‌های داخلی آمریکا
- ② اختلاف انگلیس و روسیه
- ③ جنگ‌های ناپلئون
- ④ رقابت استعماری دولت‌های اروپایی

پاسخ

③ در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق یافت. در این زمان، به علت جنگ‌های ناپلئون کالاهای صنعتی اروپایی چندان به ایران وارد نمی‌شد اما صنایع دستی ایران مانند منسوجات ابریشمی، شال، مخمل، زری‌باف، ظروف سفالی و لعابدار، منبت‌کاری، قلم‌کاری، خاتم‌کاری و انواع اسلحه گرم و سرد، با کیفیت خوب تولید می‌شدند و از لحاظ کیفیت و دوام در وضعیت مطلوبی بودند.

فیلم پاسخ

۱۱۴. با توجه به سیر تاریخی تقسیمات کشوری در ایران به ترتیب

کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ گئو - بلوک - قصبه - رستاک
- ۲ ولایت - تسوگ - بلوک - شهری
- ۳ ویس - شهری - خوره - ولایت
- ۴ ایالت - ولایت - رستاک - گئو

پاسخ

۳ با توجه به تقسیمات کشوری در ایران:

- در مرحله اول یعنی ورود آریاییان: ویس و گئو
 - در دوره هخامنشیان: سی شهری
 - در دوره سلوکیان کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد.
 - اشکانیان مانند هخامنشیان ادامه دادند.
 - ساسانیان کشور را به چهار قسمت سرزمین (ایالت) - خوره (استان) - تسوگ یا تسوج (شهرستان) - رستاک (دهستان) تقسیم کرده بود.
 - بعد از اسلام:
 - دوره عباسیان: ۳۱ ایالت
 - صفویه تا قاجار: ایالت - ولایت - بلوک - قصبه
- با توجه به این نکات تنها چینش درست در گزینه «۳» مشاهده می شود.

فصل

فصل ۳: جغرافیای انسانی ایران

واحد یادگیری

درس ۸: تقسیمات کشوری ایران

زیرواحد یادگیری

تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۱۵. چرا کارشناسان جمعیت به مطالعهٔ مهاجرت در بخش تغییرات جمعیت بسیار اهمیت می‌دهند؟

- ① اهمیت بحث کنترل مهاجرت بر روی توسعهٔ اقتصادی
- ② مهاجرت اعضای یک خانواده با هم بخاطر عوامل مشترک
- ③ بررسی و شکل‌گیری مهاجرت براساس تصمیمات سیاسی
- ④ کاهش یا تغییر ساختار در نیروی دفاعی کشور

پاسخ

② اغلب اعضای خانوارها باهم مهاجرت می‌کنند و حتی در مواردی، چندین خانواده یا کلیهٔ ساکنان یک محل بخاطر عوامل مشترک، جابه‌جا می‌شوند به همین خاطر، مطالعهٔ مهاجرت در بحث تغییرات جمعیت بسیار مهم است. نکته لازم به توجه این است که سایر گزینه‌ها از عوامل کنترل جمعیت است که در بحث رشد جمعیت قابل بحث می‌باشد.

فصل

فصل ۳: جغرافیای انسانی ایران

واحد یادگیری

درس ۷: ویژگی‌های جمعیت ایران

زیرواحد یادگیری

مهاجرت

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۱۶. به ترتیب قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه در ایران چیست و سکونتگاهی که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته‌اند کدام است؟

- ۱) عشایری - بختیاری
- ۲) روستایی - ترکمن
- ۳) عشایری - سرآقاسید
- ۴) روستایی - قشقایی

پاسخ

۳

- قدیمی‌ترین سکونتگاه شناخته شده در ایران، سکونتگاه عشایری می‌باشد.

- روستا، محلی است که وابستگی ساکنان آن به زمین زیاد است. در گزینه «۳» به روستای سرآقاسید چهارمحل بختیاری اشاره شده است، در حالی است که در سایر گزینه‌ها به نام اقوام مختلف عشایر اشاره شده است.

فصل ۳: جغرافیای انسانی ایران

واحد یادگیری

درس ۹: سکونتگاه‌های ایران

زیرواحد یادگیری

انواع سکونتگاه

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۱۷. تغییرات جمعیت و ظواهر سکونتگاه‌های ایران، کدام نتیجه را دربرداشته است؟

- ① کاهش نرخ تولد نوزادان در مناطق شهری
- ② تغییر در شیوه زندگی اجتماعی - اقتصادی
- ③ کاهش مهاجرت داخلی
- ④ افزایش نسبی سطح سواد

پاسخ

② رشد سریع جمعیت از یک سو، بر تعداد جمعیت شهرها افزوده است و از سوی دیگر با تبدیل نقاط روستایی به شهر، تعداد نقاط شهری را افزایش داده است. در سه دهه اخیر، ایران شاهد تغییرات زیادی در جمعیت و ظاهر سکونتگاه‌های خود بوده است که این تغییرات در شیوه زندگی اجتماعی - اقتصادی آنان اثر گذاشته است.

فصل

فصل ۳: جغرافیای انسانی ایران

واحد یادگیری

درس ۹: سکونتگاه‌های ایران

زیرواحد یادگیری

تغییرات جمعیتی سکونتگاه‌های ایران و پیدایش شهرهای پرجمعیت

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۱۸. چرا ایران با وجود فعالیت‌های زراعی گوناگون، برای تأمین برخی محصولات کشاورزی به واردات وابسته است؟

- ۱ بی‌ثباتی در قیمت محصولات کشاورزی
- ۲ محدودیت در صادرات محصولات داخلی
- ۳ عدم توانایی در رقابت با کشورهای منطقه
- ۴ صرفاً انجام کشاورزی به روش‌های سنتی و قدیمی

پاسخ

۱ عواملی که کشاورزی ایران را همچنان به واردات وابسته نگاه می‌دارد عبارتند از:

- ۱- محدودیت در منابع آب و خاک ۲- بهره‌وری کم
- ۳- وجود آفات و خسارات طبیعی ۴- نوسانات آب و هوایی
- ۵- بی‌ثباتی در قیمت محصولات کشاورزی

فصل

فصل ۳: جغرافیای انسانی ایران

واحد یادگیری

درس ۱۰: توان‌های اقتصادی ایران

زیرواحد یادگیری

بخش کشاورزی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۱۹. عدم توجه به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران چگونه خود را

نشان می‌دهد؟

- ① وابستگی کشور به واردات در صنایع اساسی
- ② رشد فزاینده بی‌کاری در بخش صنعت کشور
- ③ رشد بخش خدمات نسبت به سایر بخش‌های اقتصاد کشور
- ④ عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشور

پاسخ

④ عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشور نشان می‌دهد

که به توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی کشور توجه کامل نشده است.

فصل

فصل ۳: جغرافیای انسانی ایران

واحد یادگیری

درس ۱۰: توان‌های اقتصادی ایران

زیرواحد یادگیری

بخش صنعت و معدن

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۲۰. با توجه به عبارات زیر گزینه صحیح را مشخص کنید.

الف) فرایند شهری شدن به افزایش شهرنشینی در همه کشورهای جهان منجر شده است.

ب) مگالاپلیس در نتیجه گسترش دو یا چند جهان‌شهر است.

پ) میزان اختلاف رشد شهرنشینی در آسیا و آفریقا با سایر نواحی جهان ۱/۵ درصد است.

ت) به حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا یا خدمات از یک سکونتگاه را دارند، آستانه جمعیتی نفوذ می‌گویند.

۱ غ - غ - ص - ص

۲ ص - غ - غ - ص

۳ ص - غ - غ - ص

۴ غ - ص - غ - ص

پاسخ

۲ بررسی عبارات نادرست:

ب) در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر نه جهان‌شهر

پ) هرچند درصد رشد آسیا و آفریقا ۱/۵ درصد است و سایر

نواحی ۴/۰ درصد ولی چون کلمه اختلاف آمده است این دو را باید

از هم کم کرد که درست آن ۱/۱ درصد می‌باشد.

فیلم پاسخ

۱۲۱. به ترتیب دلیل شکل‌گیری حومه‌ها چیست و کدام گزینه

نمونه‌ای از اولین مگالاپلیس‌های جهان می‌باشد؟

۱) صنعتی شدن و توسعه کارخانه‌ها - کالیفرنیا، نیویورک - کاواساکی،

اوساکا

۲) افزایش شهرنشینی و گسترش وسایل حمل و نقل - بوستن، واشنگتن

- توکیو، یوکوهاما

۳) صنعتی شدن و توسعه کارخانه‌ها - فیلادلفیا، بوستن - اوساکا،

اوکایدو

۴) افزایش شهرنشینی و گسترش حمل و نقل - نیویورک، لس آنجلس -

دهلی، بمبئی

پاسخ

۲

- علل پیدایش حومه‌ها عبارت است از افزایش شهرنشینی و

گسترش حمل و نقل و وسایل ارتباطی

- مگالاپلیس شمال شرق ایالات متحده آمریکا یعنی از بوستن تا

واشنگتن و مگالاپلیس ژاپن یعنی از توکیو تا یوکوهاما از اولین

مگالاپلیس‌های جهان هستند.

فصل

فصل اول: جغرافیای سکونتگاه‌ها

واحد یادگیری

درس ۱: شهرها و روستاها

زیرواحد یادگیری

از مادرشهر تا زنجیره کلان‌شهرها

(مگالاپلیس)

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۲۲. در مورد مفهوم الف (حاشیه‌نشینی و ب) زاغه‌نشینی، به‌ترتیب

کدام گزینه درست است؟

- ۱) مورد ب همانند الف از نوع اسکان غیررسمی می‌باشد اما برخلاف الف در نقاط مختلف کلان‌شهرها دیده می‌شود.
- ۲) مورد الف برخلاف مورد ب نوعی اسکان رسمی می‌باشد و در حاشیه کلان‌شهرها شکل می‌گیرد.
- ۳) در مورد ب برخلاف الف میزان بزهکاری و انحراف اجتماعی زیاد می‌باشد.
- ۴) مورد الف همانند ب از نوع اسکان غیررسمی می‌باشد و در حاشیه و نقاط مختلف شهرها در چادرها و اسکان موقت شکل می‌گیرد.

پاسخ

۱) پدیده‌ای که در اطراف کلان‌شهرها در اثر مشکل مسکن شکل می‌گیرد، اسکان غیررسمی یا غیرقانونی می‌باشد که حاشیه‌نشینی و زاغه‌نشینی از مصادیق اسکان‌های غیررسمی می‌باشند. ورود مهاجران فقیر به شهرهای بزرگ سبب می‌شود مسکن‌های موقتی در حاشیه شهرها شکل بگیرد و حاشیه‌نشینی ایجاد شود. زاغه‌نشینی: برخلاف حاشیه‌نشینی ممکن است در نقاط گوناگون شهرها باشد و در ساخت زاغه‌ها معمولاً از مواد بی‌کیفیت و ارزان قیمت مانند ضایعات آهن و ... استفاده می‌شود. نکته قابل توجه این است که در نواحی حاشیه‌نشین و زاغه‌نشین، میزان بزهکاری و انحرافات اجتماعی زیاد است.

فیلم پاسخ

۱۲۳. اگر مساحت شهری ۵۰۰ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۱۰,۰۰۰ نفر باشد سرانه کاربری فضای سبز شهر چند متر مربع به ازای هر نفر است؟

- ۱) ۵۰۰۰ متر مربع
- ۲) ۵۰,۰۰۰ متر مربع
- ۳) ۲۰ متر مربع
- ۴) ۲۰,۰۰۰ متر مربع

پاسخ

۲) برای بدست آوردن سرانه، لازم است که مساحت موجود را بر تعداد جمعیت تقسیم نمایید.

نکته

باید به واحدهای داده شده و واحد خواسته شده توجه داشته باشید.
هر کیلومتر مربع برابر است با ۱,۰۰۰,۰۰۰ متر مربع بنابراین ۵۰۰ کیلومتر مربع برابر است با ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ متر مربع.

فصل

فصل اول: جغرافیای سکونتگاه‌ها

واحد یادگیری

درس ۲: مدیریت شهر و روستا / فنون و

مهارت‌های جغرافیایی (۱)

زیرواحد یادگیری

مدیریت شهرها

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۲۴. با توجه به کتاب جغرافیای سال دوازدهم به نظر مؤلفان این

کتاب درسی، مهمترین مشکلاتی که در روستاها وجود دارد چیست؟

① فقر مالی و مهارت‌های تخصصی و کاهش نیروی فعال

② فقر فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی

③ فقر دسترسی به خدمات و امکانات و فقر فرهنگی

④ مشکلات اقتصادی و کمبود خدمات و تجهیزات

④ با توجه به متن کتاب درسی:

مهمترین مشکلات روستاها عبارتند از:

۱- مشکلات اقتصادی ۲- کمبود خدمات و تجهیزات

فصل

فصل اول: جغرافیای سکونتگاه‌ها

واحد یادگیری

درس ۲: مدیریت شهر و روستا / فنون و

مهارت‌های جغرافیایی (۱)

زیرواحد یادگیری

مدیریت روستاها

حیطه شناختی

مقدماتی

پاسخ

فیلم پاسخ

۱۲۵. در رابطه با سامانه اطلاعاتی GIS چند گزاره صحیح می‌باشد؟
 الف) سامانه GIS امکان جمع‌آوری، ذخیره و پردازش و تجزیه و تحلیل اطلاعات و نمایش اشکال مختلف داده‌ها و اطلاعات جغرافیایی را فراهم می‌سازد.
 ب) به‌طور کلی هر سامانه یک بخش ورودی دارد و یک بخش خروجی.
 پ) داده‌های مربوط به پدیده‌های دنیای واقعی را می‌توان براساس اهداف مطالعه و نوع ویژگی‌های موردنظر در قالب لایه‌هایی جداگانه طبقه‌بندی و ترکیب کرد.
 ت) تحلیل فضایی و مدل‌سازی در مرحله خروجی سامانه اطلاعات جغرافیایی انجام می‌شود.
 ث) مکان‌یابی، محاسبات ریاضی و آماری، دسته‌بندی و برقراری ارتباط منطقی و ریاضی بین انواع اطلاعات از جمله کاربردهای GIS است.

۱ پنج

۲ دو

۳ سه

۴ چهار

پاسخ

۳ بررسی عبارات نادرست:

ب) هر سامانه سه بخش دارد:

۱- ورودی ۲- پردازش ۳- خروجی

ت) تحلیل فضایی و مدل‌سازی مربوط به مرحله پردازش است.

فیلم پاسخ

۱۲۶. کدام گزینه دربارهٔ تعریف درست است؟

- ① هر مفهومی نیازمند تعریف شدن است.
- ② تمامی مفاهیم را می‌توان به‌صورت مصداقی تعریف کرد.
- ③ در هر نوع از تعریف، باید از یک مفهوم عام استفاده کرد.
- ④ بعضی از مفاهیم را به هیچ شکلی نمی‌توان تعریف منطقی کرد.

پاسخ

④ مفاهیم بدیهی نیازمند تعریف نیستند، زیرا این مفاهیم برای همهٔ افراد معلوم هستند. مفهومی مانند هستی یا بودن برای همه بدیهی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: مفاهیم مجهول نیازمند تعریف هستند نه همهٔ مفاهیم.

گزینهٔ «۲»: مفاهیمی را که بتوان مصداق آن را نشان داد، می‌توان به‌صورت مصداقی تعریف کرد. مفاهیمی مانند خدا و نیستی را نمی‌توان به‌صورت مصداقی تعریف کرد.

گزینهٔ «۳»: لزوماً در همهٔ تعاریف از مفهوم عام استفاده نمی‌شود؛ مانند تعریف از طریق ذکر مصادیق.

۱۲۷. کدام تعریف نه جامع و نه مانع است؟

۱) پرنده: حیوان پرواز کننده

۲) گیاه: موجود زنده

۳) انسان: حیوان نویسنده

۴) طلا: فلز گران بها

پاسخ

- ۱) تعریف «پرنده: حیوان پرواز کننده»، جامع نیست؛ زیرا شامل پرندگانی مانند پنگوئن و شترمرغ که پرواز نمی کنند، نمی شود و همچنین مانع هم نیست؛ زیرا شامل خفاش که پستاندار هست، هم می شود. بررسی سایر گزینه ها:
- گزینه «۲»: این تعریف مانع نیست و شامل حیوانات هم می شود.
- گزینه «۳»: این تعریف جامع نیست.
- گزینه «۴»: این تعریف مانع نیست.

۱۲۸. کدام گزینه درست است؟

- ① استقرای تمثیلی در علوم کاربرد دارد.
- ② بعضی از استقرای تمثیلی نتیجه قطعی دارد.
- ③ تمثیل همان بیان مشابَهت میان دو امر است.
- ④ تمثیل صرفاً در ادبیات، روان‌شناسی و صنایع غذایی کاربرد دارد.

پاسخ

③ تمثیل یکی از روش‌های توضیح و فهم مطالب است و در علوم مختلف از مشابَهت میان پدیده‌های مختلف برای توضیح بهتر مطلب استفاده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تمثیل فقط در علوم کاربرد دارد نه استقرای تمثیلی.

گزینه «۲»: همه استقرای تمثیلی نتیجه احتمالی دارند.

گزینه «۴»: تمثیل در اکثر علوم کاربرد دارد.

فصل

بخش ۴: استدلال استقرایی

واحد یادگیری

درس ۵: اقسام استدلال و کاربردهای آن

زیرواحد یادگیری

اقسام استدلال و استقرای تمثیلی

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۲۹. نتیجه کدام قضیه قطعی است؟

① چون تابستان‌های گذشته گرم بوده است، تابستان‌های بعد هم گرم خواهد بود.

② رنگ لباس من و دوستم یکسان است و احتمالاً جنس آن هم یکی است.

③ شارژرم تو اتاقم نیست و برادرم آن را برداشته است.

④ در تهران زلزله می‌آید چون تهران روی گسل است.

پاسخ

④ این استدلال قیاسی یک مقدمه حذف شده دارد. تهران روی

گسل است؛ هر جا روی گسل باشد، زلزله می‌آید؛ در تهران زلزله می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: استقرای تعمیمی

گزینه «۲»: استقرای تمثیلی

گزینه «۳»: استنتاج بهترین تبیین

۱۳۰. نوع کدام قضیه با بقیه متفاوت است؟

① مریم دختری متواضع است.

② روز شنبه هوا آفتابی است.

③ درختان در فصل بهار سرسبز هستند.

④ منطق یکی از علوم عقلی هست.

پاسخ

① موضوع قضیه «مریم دختری متواضع است.»، یک مفهوم جزئی است؛ پس قضیه شخصی است. در سایر گزینه‌ها چون موضوع قضیه کلی است، قضیه محصوره است.

۱۳۱. کدام گزینه دربارهٔ تالس درست است؟

- ۱) تالس در دوران زندگی‌اش دست به نوشتن کتابی نزد.
- ۲) براساس پیش‌بینی خورشیدگرفتگی او، سال تولدش معلوم است.
- ۳) او بر پایهٔ شکل‌پذیر بودن آب، نظریهٔ هستی‌شناسی خود را مطرح نمود.
- ۴) او فلسفهٔ خود را به‌صورت شعر عرضه نمود و نظراتش بیان شاعرانه دارد.

پاسخ

- ۳) تالس با این استدلال که آب شکل‌پذیر است و با بارش باران گیاه می‌روید، فرض کرد همه‌چیز شکلی دیگر از آب هست. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینهٔ «۱»: تالس کتاب‌ها نوشته بود اما به دست ما نرسیده است.
- گزینهٔ «۲»: سال تولد و مرگ او معلوم نیست.
- گزینهٔ «۴»: این عبارت دربارهٔ پارمنیدس است.

۱۳۲. کدام عبارت در معرفت‌شناسی بررسی نمی‌شود؟

- ① انسان می‌تواند به شناخت مطابق با واقعیت برسد.
- ② هستی دارای موضوعات مادی و غیرمادی می‌باشد.
- ③ انسان ابزارهایی برای شناخت دارد.
- ④ شناخت انسان محدود است.

پاسخ

- ② این فرض که هستی یا جهان واقعیت دارای موضوعات و حقایق مادی و غیرمادی است، در حوزه هستی‌شناسی بررسی می‌شود. سایر گزینه‌ها مرتبط با معرفت‌شناسی است.

۱۳۳. کدام عبارت نتیجه دیدگاه گرگیاس نیست؟

- ۱) انکار امکان شناخت
- ۲) انکار وجود تناقض
- ۳) انکار اصل واقعیت
- ۴) انکار آموزش دادن

پاسخ

۲) گرگیاس بیان کرد:

- ۱- هیچ چیزی وجود ندارد. (انکار اصل واقعیت)
 - ۲- اگر هم باشد برای انسان قابل شناسایی نیست. (انکار امکان شناخت)
 - ۳- اگر هم قابل شناخت باشد، نمی‌تواند آن را به دیگری بیاموزد.
- دیدگاه او متناقض است و گزاره‌های او خود دیدگاهش را نقض می‌کند؛ پس او وجود تناقض را انکار نکرد و به نوعی آن را نشان هم داد.

۱۳۴. کدام گزینه جزو مبانی عقلی شناخت تجربی نیست؟

① علیّت

② سنخیت

③ یکسان عمل کردن طبیعت

④ عدم قطعی بودن تجربه

④ شناخت تجربی بر چند قاعده عقلی استوار است:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: پدیده‌ها خود به خود ایجاد نمی‌شوند. (علیّت)

گزینه «۲»: هر پدیده علت ویژه‌ای دارد و از هر چیزی، هر چیزی

پدید نمی‌آید. (سنخیت)

گزینه «۳»: طبیعت همواره یکسان عمل می‌کند.

۱۳۵. کدام گزینه دربارهٔ معرفت و حیانی و شهود عارفانه درست است؟

- ① هدف هر دو لزوماً هدایت انسان است.
- ② در هر دو هیچ خطا و اشتباهی رخ نمی‌دهد.
- ③ هر دو از جانب خدا نازل می‌شود.
- ④ معرفت و حیانی صرفاً برای پیامبران است.

پاسخ

④ معرفت و حیانی یا وحی، نوعی معرفت شهودی است که صرفاً

برای پیامبران است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: هدف وحی الزاماً هدایت است ولی هدف شهود عارفانه

هر چیزی می‌تواند باشد.

گزینهٔ «۲»: در شهود عارفانه امکان خطا وجود دارد.

گزینهٔ «۳»: شهود عارفانه مشاهدهٔ قلبی خود عارف است.

۱۳۶. کدام گزینه درست است؟

- ۱ اصل واقعیت یک اصل بدیهی و اکتسابی می‌باشد.
- ۲ انسان در هر چیزی دو جزء موجود بودن و چیستی داشتن را مشاهده می‌کند.
- ۳ ماهیت هر چیزی، تعیین‌کننده ویژگی‌های ذاتی و غیرذاتی هر واقعیت است.
- ۴ وجود ویژگی مشترک میان هر چیزی است و ماهیت، وجه اختصاصی هر واقعیتی می‌باشد.

پاسخ

- ۴ وجود، وجه مشترک موجودات است و ماهیت، وجه اختصاصی آنها می‌باشد.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: اصل واقعیت، اصلی بدیهی و انتسابی است و اکتسابی نیست.
- گزینه «۲»: وجود و ماهیت دو جنبه هستند و نه دو جزء.
- گزینه «۳»: ویژگی‌های ذاتی هر چیزی، ماهیت آن چیز را می‌سازند.

۱۳۷. نوع کدام حمل متفاوت است؟

- ① خدا وجود دارد.
- ② کتاب جسم است.
- ③ خدا یگانه است.
- ④ کتاب مفید است.

پاسخ

② حمل جسم بر هر چیز مادی، حمل بی‌نیاز از دلیل است و جزو ویژگی‌های ذاتی می‌باشد.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: حمل نیازمند دلیل است؛ چون حمل وجود بر هر ماهیتی دلیل می‌خواهد.
گزینه «۳»: حمل هر ویژگی بر خداوند، نیازمند دلیل است.
گزینه «۴»: مفید جزو ماهیت کتاب نیست و حمل نیازمند دلیل است.

فصل

بخش ۱: پیرامون واقعیت و هستی

واحد یادگیری

درس ۱: هستی و چیستی

زیرواحد یادگیری

قدم سوم و قدم چهارم

حیطه شناختی

پیشرفته

۱۳۸. نوع کدام حمل از نظر نسبت‌های سه‌گانه متفاوت است؟

- ① انسان نویسنده است.
- ② عدد چهار فرد نیست.
- ③ دانشجو دیپلم دارد.
- ④ فلز در اثر گرما منبسط می‌شود.

پاسخ

② حمل گزینه «۲» همواره درست و حمل ضروری یا وجوبی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: انسان می‌تواند هم نویسنده باشد و هم نباشد؛ پس حمل امکانی است.

گزینه‌های «۳» و «۴»: قواعدی که انسان وضع کرده یا با تجربه به آن رسیده است، در فلسفه همگی امکانی می‌باشند؛ زیرا انسان آن قاعده را می‌تواند عوض کند یا با تجربه به قاعده‌ای جدید برسد، پس هر دو حمل امکانی هستند.

۱۳۹. کدام گزینه با فرض ایجاد علتش می‌تواند ایجاد شود؟

- ① انسان پرنده
- ② سیاه سفید
- ③ شریک خدا
- ④ مثلث دوضلعی

پاسخ

① انسان پرنده در ذات ممکن‌الوجود است و از نظر وجودی ممتنع‌الوجود بالغیر است؛ پس چون ذاتاً ممکن‌الوجود است اگر علتش فراهم شود، ایجاد می‌شود. سایر گزینه‌ها از نظر ذات، ممتنع‌الوجود بالذات هستند و امکان ایجاد شدن را هیچ‌گاه ندارند.

۱۴۰. تفاوت رابطه علیّت با سایر روابط در چیست؟

- ۱ فقط یک طرف دارد.
- ۲ درباره انسان رخ می‌دهد.
- ۳ مصداق‌های محدودی دارد.
- ۴ وجود در آن موضوع است.

پاسخ

- ۴ رابطه علیّت رابطه‌ای است که در آن یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول)، وجود می‌دهد و موضوع این رابطه وجودبخشی است. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: هر رابطه‌ای دو طرف دارد.
- گزینه «۲»: درباره انسان و هر چیز دیگر می‌تواند ایجاد شود.
- گزینه «۴»: مصداق‌های بسیار زیادی دارد.

۱۴۱. کدام گزینه درباره نحوه درک رابطه علیت درست است؟

- ۱) دکارت علیت را اصلی عقلی و جزء اصول اولیه می دانست.
- ۲) مسلمانان اصل علیت را یک اصل بدیهی و اثبات پذیر می دانستند.
- ۳) تجربه گرایان با استفاده از عقل و حس و تجربه به درک این موضوع رسیدند.
- ۴) هیوم علیت را در مورد موضوعات مادی و فیزیکی غیرقابل اثبات می دانست.

پاسخ

- ۱) دکارت اصل علیت را بدون دخالت تجربه به دست آورد و جزء اصول اولیه ای می دانست که انسان آن را به طور فطری درک می کند. بررسی سایر گزینه ها: گزینه «۲»: مسلمانان علیت را عقلی و غیر بدیهی می دانستند. گزینه «۳»: تجربه گرایان صرفاً با استفاده از حس و تجربه به علیت رسیدند. گزینه «۴»: هیوم کلاً علیت را رابطه ای ضروری و حتمی و واقعی نمی دانست.

۱۴۲. ضرب‌المثل گندم از گندم بروید جو ز جو، مرتبط با کدام اصل است؟

- ① اصل وجوب
- ② اصل سنخیت
- ③ اصل علّیت
- ④ اصل ضرورت

پاسخ

② این عبارت بیان دارد انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با آن را دارد. این توضیح همان اصل سنخیت میان علت و معلول است.

فصل

بخش ۱: پیرامون واقعیت و هستی

واحد یادگیری

درس ۳: جهان علّی و معلولی

زیرواحد یادگیری

سنخیت علت و معلول

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۴۳. کدام عبارت درست است؟

- ۱) با قبول اصل علیّت می‌توان قانونمندی معینی میان پدیده‌ها مشاهده کرد.
- ۲) علیّت قاعده‌ای عقلی است که جزو زیرمجموعه اصل سنخیت میان علت و معلول قرار دارد.
- ۳) با انکار اصل وجوب علی و معلولی، دیگر نمی‌توان حتمیت نظام هستی را بیان کرد.
- ۴) زمانی می‌توان اصل علیّت را پذیرفت که ابتدای امر، اصل وجوب علی و معلولی را پذیرفته باشیم.

پاسخ

- ۳) نتیجه اصل وجوب علی و معلولی، تخلف‌ناپذیری و حتمیت در نظام هستی است پس با انکار آن این موضوع قابلیت طرح ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: با قبول اصل سنخیت به قانونمندی نظام هستی می‌رسیم.
- گزینه «۲»: اصل سنخیت، زیرمجموعه اصل علیّت می‌باشد.
- گزینه «۴»: اصل وجوب علی و معلولی، زیرمجموعه اصل علیّت است.

۱۴۴. اگر علت پدید آمدن یک معلول فقط ناقصه باشد، معلول تبدیل به کدام گزینه می‌شود؟

- ۱) ممکن‌الوجود
- ۲) واجب‌الوجود
- ۳) ممکن‌الوجود بالغیر
- ۴) ممتنع‌الوجود بالغیر

پاسخ

۴. اگر علت پدید آمدن یک معلول صرفاً ناقصه باشد، آن معلول ایجاد نمی‌شود و از نظر ذاتی ممتنع‌الوجود بالغیر می‌باشد.

فصل

بخش ۱: پیرامون واقعیت و هستی

واحد یادگیری

درس ۴: کدام تصویر از جهان؟

زیرواحد یادگیری

معانی اتفاق و بررسی آن

حیطه شناختی

پیشرفته

۱۴۵. نتیجه مستقیم قبول معنای دوم اتفاق چیست؟

- ① عدم باور به اصل وجوب علی و معلولی
- ② عدم انجام هر کاری برای هر نتیجه‌ای
- ③ انکار وجود علت‌العلل
- ④ وجود اتفاق بیش‌بینی نشده

پاسخ

② اگر فردی معنای دوم اتفاق را بپذیرد یعنی اصل سنخیت را رد کرده است و اعتقاد دارد هر چیزی از هر چیزی می‌تواند ایجاد شود؛ با این فرض دیگر هیچ کاری نباید و نمی‌تواند انجام دهد.

۱۴۶. هر یک از موارد زیر به ترتیب، به کدام نوع از مالیات اشاره دارد؟

«مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی - دفع پسماند - مالیات بر ارث - مالیات بر دخانیات»

- ۱) مالیات بر مصرف - عوارض گمرکی و خدماتی - مالیات بر درآمد - مالیات بر ارزش افزوده
- ۲) مالیات بر ارزش افزوده - عوارض گمرکی و خدماتی - مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف
- ۳) مالیات بر فروش - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد - مالیات بر ارزش افزوده
- ۴) مالیات بر مصرف - عوارض گمرکی و خدماتی - مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف

پاسخ

۴) انواع مالیات:

- مستقیم

- غیر مستقیم

مالیات مستقیم:

- مالیات بر دارایی ← مهم ترین نوع مالیات بر دارایی، مالیات بر ارث است.

- مالیات بر درآمد

مالیات غیر مستقیم:

• عوارض گمرکی و خدماتی:

- انواع عوارض درج شده در قبض های شهرداری، مالیات تلقی می شود. شهرداری در مقابل خدماتی که ارائه می کند، وجوهی مانند عوارض خودرو یا عوارض نوسازی و دفع پسماند دریافت می کند.

- مالیات بر صادرات و واردات

• مالیات بر مصرف: مثال:

- مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی

- مالیات بر دخانیات

فیلم پاسخ

- مالیات بر ارزش افزوده

اقتصاد

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

زیر واحد یادگیری

ابزارها و منابع تأمین مالی دولت

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۴۷. به چه دلیل گفته می‌شود بیشتر درآمدهای غیرمالیاتی دولت از

محل فروش دارایی‌ها، درآمدی پایدار نیست؟

۱) زیرا این درآمدها از محل فروش دارایی‌های تجدیدناپذیری مانند

نفت و گاز تأمین می‌شود که با قیمت نفت نوسان می‌کند و قابل

تحریم است.

۲) زیرا فروش این دارایی‌ها نه فقط به ما بلکه به نسل‌های بعد هم

تعلق دارد.

۳) چون این درآمدها معمولاً از مالیات‌های مستقیم مانند مالیات بر

درآمد و سود شرکت‌ها به دست می‌آید.

۴) چون این درآمدها هر سال ثابت و بدون نوسان‌اند و به قیمت‌های

جهانی وابسته نیستند.

پاسخ

۱) بخش زیادی از درآمدهای دولت از محل فروش دارایی‌های

تجدیدناپذیری مانند نفت و گاز است که درآمدی پایدار نیست؛ با

قیمت نفت نوسان می‌کند و قابل تحریم است.

فیلم پاسخ

۱۴۸. پیامد وابستگی یک کشور در تأمین کالاهای راهبردی و

ضروری چیست؟

- ① اگر کشور با بحران مواجه شود، امکان تقویت و تاب‌آوری در مقابل مشکلات و تحریم‌ها را دارد.
- ② وابستگی کشور به تأمین کالاها از خارج، می‌تواند موجب استقلال بیشتر کشور شود.
- ③ می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطه رقیب یا دشمن و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور شود.
- ④ می‌تواند موجب افزایش قدرت اقتصادی و استحکام پایه‌های اقتصاد کشور شود.

پاسخ

- ③ وابستگی در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری مثل دارو، غذا و محصولات کشاورزی، حوزه انرژی (مثل نفت و انرژی هسته‌ای و انرژی‌های نو) و صنایع نظامی و دفاعی، می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطه رقیب یا دشمن و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور شود.

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۷: تجارت بین‌الملل

زیرواحد یادگیری

جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۴۹. کدام گزینه روش‌های مردم برای مبارزه با فقر و نابرابری را

نشان می‌دهد؟

- ① مبارزه با فساد، تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه، حمایت از شرکت‌های تولیدی و فعالیتهای جهادی
- ② حمایت از شرکت‌های تولیدی، مبارزه با فساد، برقراری عدالت و کمک‌های مردمی
- ③ برقراری عدالت و کمک‌های مردمی، ایجاد فضای کسب و کار، تأسیس صندوق‌های غیرانتفاعی و مبارزه با فساد
- ④ ایجاد نهادهای توانمندسازی، خیریه و کمک‌های مردمی، تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه و فعالیتهای جهادی

④ مسئولیت‌های اجتماعی مردم در برابر فقر عبارت‌اند از:

- ۱- ایجاد نهادهای توانمندسازی
 - ۲- خیریه و کمک‌های مردمی
 - ۳- تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه
 - ۴- فعالیتهای جهادی
- دقت کنیم: مبارزه با فساد، حمایت از شرکت‌های تولیدی و ایجاد فضای کسب و کار از وظایف دولت‌ها برای مقابله با فقر و بیکاری است.

فصل

فصل ۳: اقتصاد رشد و پیشرفت

واحد یادگیری

درس ۸: رکود، بیکاری و فقر

زیرواحد یادگیری

دولت و مسئله بیکاری و فقر و مسئولیت

اجتماعی مردم

حیطه شناختی

مقدماتی

پاسخ

فیلم پاسخ

۱۵۰. جدول زیر نشان می‌دهد اگر هر کدام از کشورهای ایران و عراق، تمام منابع خود را تنها صرف تولید خودرو یا خرما کنند، چند واحد می‌توانند تولید کنند. به عنوان مثال اگر عراق تمام منابع خود را تنها برای تولید خرما به کارگیرد، ۷ واحد خرما تولید خواهد کرد، کدام گزینه در این باره درست است؟

خرما	خودرو	کشور
۱۰	۱۰۰	ایران
۷	۵۰	عراق

۱. عراق در تولید هر دو کالا مزیت مطلق دارد.

۲. ایران در تولید خرما و خودرو مزیت مطلق دارد.

۳. عراق در تولید خرما دارای مزیت مطلق است.

۴. ایران در تولید خرما مزیت نسبی دارد.

پاسخ

۲. هر کشوری که بتواند کالایی را به میزان بیشتر در مقایسه با سایر کشورها تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد. بنابراین ایران که خودرو و خرمای بیشتری در مقایسه با عراق تولید می‌کند، در تولید این دو کالا مزیت مطلق دارد.

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری
درس ۷: تجارت بین‌الملل

زیرواحد یادگیری
اصل مزیت مطلق و نسبی در تجارت

حیطه شناختی
پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۵۱. در یک کشور فرضی، تعداد افراد شاغل بالای ۱۵ سال، ۱۵۳۰ نفر و تعداد افراد جویای کار بالای ۱۵ سال نیز ۲۷۰ نفر هستند. با توجه به این اطلاعات:

الف) نرخ بیکاری در این کشور چقدر است؟

ب) جمعیت فعال این کشور چقدر است؟

ج) حداقل چند نفر دیگر در این کشور باید شاغل شوند تا نرخ بیکاری برابر با ۱۰ درصد گردد؟

۱) $۱۸۰ - ۱۸۰۰ - ۲۵\%$

۲) $۹۰ - ۱۸۰۰ - ۱۵\%$

۳) $۹۰ - ۱۵۰۰ - ۲۵\%$

۴) $۱۸۰ - ۱۵۰۰ - ۱۵\%$

پاسخ

۲

۲۷۰ = افراد بیکار = تعداد افراد جویای کار بالای ۱۵ سال

افراد بیکار + افراد شاغل = جمعیت فعال

$$\Rightarrow ۱۵۳۰ + ۲۷۰ = ۱۸۰۰$$

$$\text{درصد ۱۵} = \frac{۲۷۰}{۱۸۰۰} \times ۱۰۰ = \text{نرخ بیکاری}$$

ب)

افراد بیکار + افراد شاغل = جمعیت فعال

$$\Rightarrow ۱۵۳۰ + ۲۷۰ = ۱۸۰۰$$

ج) برای کاهش نرخ بیکاری از ۱۵٪ به ۱۰٪، باید میزان افراد بیکار به میزان X واحد کاهش یابد. بنابراین در صورتی که تعداد افراد بیکار از ۲۷۰ نفر به ۱۸۰ نفر برسد (یعنی باید حداقل ۹۰ نفر دیگر در این کشور شاغل شوند، تا نرخ بیکاری برابر با ۱۰٪ شود).

$$\frac{۲۷۰ - X}{۱۸۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۰$$

$$\Rightarrow \frac{۲۷۰ - X}{۱۸۰۰} = \frac{۱۰}{۱۰۰} = \frac{۱}{۱۰} \Rightarrow ۲۷۰۰ - ۱۰X = ۱۸۰۰$$

$$\Rightarrow ۹۰۰ = ۱۰X \Rightarrow X = \frac{۹۰۰}{۱۰} = ۹۰ \text{ نفر}$$

فیلم پاسخ

۱۵۲. مراحل تولید یک نوع پیراهن نخی مطابق جدول زیر بوده است:
چنانچه مالیات بر ارزش افزوده در جامعه‌ای فرضی برابر با ۱۰٪ باشد:

الف) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده برای تولید این نوع پیراهن چقدر می‌باشد؟
ب) در رابطه با این نوع مالیات، کدام گزینه صحیح است؟

مراحل تولید	ارزش افزوده در هر مرحله (تومان)
کشاورز	۳,۰۰۰,۰۰۰
کارگاه ریسندگی	۴,۵۰۰,۰۰۰
کارگاه پارچه‌بافی	۷,۰۰۰,۰۰۰
کارگاه تولید پوشاک	۹,۵۰۰,۰۰۰

۱ الف) (۱,۱۸۵,۰۰۰ ب) از تفاوت بین ارزش کالاها و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.

۲ الف) (۲,۱۸۵,۰۰۰ ب) به علت زیاد بودن مالیات پرداختی در مراحل مختلف در برخی کشورها سبب افزایش میزان مالیات پرداختی می‌شود.

۳ الف) (۲,۴۰۰,۰۰۰ ب) کسب و کارها منبع مالیات را از فروش خودشان جمع‌آوری کرده و آن را از طریق خرید از دیگر کسب و کارها پرداخت می‌کنند.

۴ الف) (۱,۴۵۰,۰۰۰ ب) از طریق معاف کردن کالاهای واسطه‌ای از پرداخت مالیات، از مالیات ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند.

پاسخ

۳ برای حل این سوال به روش تستی و بسیار سریع، در گام اول قیمت نهایی کالا را از طریق جمع ارزش افزوده در هر مرحله حساب می‌کنیم:

$$۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۴,۵۰۰,۰۰۰ = \text{قیمت کالا در مرحله آخر}$$

$$۲۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۷,۰۰۰,۰۰۰ + ۹,۵۰۰,۰۰۰ + ۳,۰۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

نکته

فیلم پاسخ

مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده برابر است با مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری توسط فروشنده در مرحله آخر، بنابراین خواهیم داشت:

$$24,000,000 \times \frac{10}{100} = 2,400,000 \text{ تومان}$$

ب) منظور از مالیات بر ارزش افزوده، مالیاتی است که از تفاوت بین ارزش کالا و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.

ویژگی‌های مالیات بر ارزش افزوده:

- ۱- چند مرحله‌ای است.
- ۲- در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی برحسب ارزش افزوده گرفته می‌شود.
- ۳- با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می‌دهد.
- ۴- از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند.
- ۵- کالا و خدمات واسطه‌ای از پرداخت مالیات معاف هستند.

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

زیرواحد یادگیری

ابزارها و منابع تأمین مالی دولت

حیطه شناختی

پیشرفته

۱۵۳. در کدام گزینه، پاسخ صحیح سؤالات زیر آمده است؟

الف) روش کلی در تعیین میزان فقر چیست؟

ب) کدام گزینه میبین یکی از علل از دست دادن شغل در اقتصاد

نیست؟

۱ الف) مقایسه نیازهای افراد یا خانوار با توانمندی‌های آنان برای

دستیابی به آن نیازها ب) صادرات محصولات داخلی

۲ الف) مشخص کردن خط فقر نسبی و مطلق ب) تغییرات در

رویه‌های تولید

۳ الف) مقایسه نیازهای افراد یا خانوار با توانمندی‌های آنان برای

دستیابی به آن نیازها ب) تحریم‌های اقتصادی

۴ الف) مشخص کردن خط فقر نسبی و مطلق ب) واردات بی‌رویه

پاسخ

۱ الف) روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی‌های

افراد یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها

مقایسه کنیم.

ب) علل از دست دادن شغل در اقتصاد عبارت‌اند از:

- تغییرات در فناوری‌های صنعتی و رویه‌های تولید

- ضعیف بودن ساختار اقتصادی

- قاچاق و واردات بی‌رویه

- تحریم‌های اقتصادی

بنابراین صادرات محصولات داخلی، از علل از دست دادن شغل در

اقتصاد نیست.

فیلم پاسخ

۱۵۴. به عمل آمدن خشکبار در برخی مناطق ایران و تولید میوه‌های استوایی در کشورهای استوایی، بیانگر کدام یک از دلایل روی آوردن ملت‌ها به تجارت است؟

- ۱) یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری
- ۲) یکسان نبودن دسترسی به منابع طبیعی
- ۳) یکسان نبودن میزان تولید محصولات و تعداد نیروی متخصص هر کشور یا منطقه
- ۴) یکسان نبودن وضعیت اقلیمی و آب و هوایی

پاسخ

۴) دلایل کشورها برای روی آوردن ملت‌ها به تجارت یا مبادله:

- ۱- یکسان نبودن منابع و عوامل تولید در کشورها
- ۲- یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری
- ۳- تفاوت‌های اقلیمی و آب و هوایی

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۷: تجارت بین‌الملل

زیرواحد یادگیری

چرا تجارت با دیگر کشورها مهم است؟

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۵۵. هر یک از موارد زیر، به ترتیب مصداق کدام یک از وظایف دولت در عرصه اقتصاد است؟

الف) سازمان استاندارد وظیفه دارد کیفیت یا عدم کیفیت محصولات را تأیید کند.

ب) احداث جاده‌ها، پل‌ها، بوستان‌ها و تیرهای چراغ برق

ج) دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت، امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می‌بخشد.

د) تأمین بهداشت شهروندان، تأمین امنیت شهروندان، آموزش و تدارک تجهیزات دفاعی در ارتش

۱) بهبود عملکرد بازار - ارائه کالاهای عمومی - بهبود عملکرد بازار -

ارائه کالاهای عمومی

۲) ارائه کالاهای عمومی - ارائه کالاهای عمومی - بهبود عملکرد بازار -

بهبود عملکرد بازار

۳) بهبود عملکرد بازار - بهبود عملکرد بازار - ارائه کالاهای عمومی -

ارائه کالاهای عمومی

۴) ارائه کالاهای عمومی - بهبود عملکرد بازار - ارائه کالاهای عمومی -

بهبود عملکرد بازار

۱ نقش دولت در بهبود عملکرد بازار:

۱- حمایت از حقوق مالکیت و اجرای قراردادها

۲- وضع مقررات برای تضمین وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم

برای مبادلات بین افراد

ارائه کالاها و خدمات عمومی:

۱- کالاهای عمومی:

• جاده‌ها و خیابان‌ها

• کتابخانه‌ها

• پل‌ها

• مدارس

• بوستان‌ها

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

زیرواحد یادگیری

وظایف دولت

حیطه شناختی

مقدماتی

پاسخ

فیلم پاسخ

- تیرهای چراغ برق / درمانگاهها
- ۲- خدمات عمومی:
- تأمین بهداشت شهروندان
- تأمین امنیت شهروندان
- آتش‌نشانی
- پلیس
- تدارک تجهیزات دفاع در ارتش
- آموزش و علم آموزی
- امور قضایی

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

وظایف دولت

مقدماتی

۱۵۶. صحیح (ص) یا غلط (غ) بودن عبارات زیر، به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) در مالیات بر ارث، دولت از دارایی و اموال شخص متوفی در حال انتقال به وراثت مالیات می گیرد.

ب) مالیات بر مصرف، تابع سیاست های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشور است.

ج) دولت با دریافت مالیات از شرکت ها و خانواده ها و پرداخت یارانه به آنها نقش مهمی در اقتصاد ایفا می کند.

د) غیر از مالیات، بخشی از درآمدهای مورد نیاز دولت در ایران از طریق ایجاد بدهی تأمین می شود.

ه) هدف اصلی از اخذ مالیات، کاهش نابرابری ها و فاصله های اقتصادی و اجتماعی است.

۱) ص - غ - ص - غ - ص

۲) غ - ص - غ - غ - ص

۳) غ - ص - غ - ص - غ

۴) ص - غ - ص - ص - غ

پاسخ

۴) بررسی عبارات نادرست:

ب) مالیات بر صادرات و واردات، حقوق و عوارض گمرکی هستند که از سیاست های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشور تابعیت می کنند و با نام تعرفه های گمرکی نیز شناخته می شوند.

ه) هدف اصلی مالیات این است که درآمد دولت را تا حدی بالا ببرد که عملکرد دولت موثر واقع شود.

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

زیرواحد یادگیری

ابزارها و منابع تأمین مالی دولت

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۱۵۷. هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت در

جدول است؟

- بیکاری دوره‌ای
- بیکاری ساختاری
- بیکاری اصطکاکی
- بیکاری اصطکاکی

تعریف	نوع بیکاری
هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد.	«ج»
در همه کشورهای وجود دارد و کوتاه مدت است.	«ب»
افرادی که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند.	«الف»
عدم تطابق مهارت‌ها	«د»

- ۱ «الف» - «ب» - «د» - «ج»
- ۲ «د» - «ب» - «الف» - «ج»
- ۳ «ج» - «د» - «ب» - «الف»
- ۴ «الف» - «ب» - «ج» - «د»

پاسخ

۳ نوع بیکاری:

• اصطکاکی:

تعریف: شامل تمام کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر، در جست‌وجو هستند، شامل کسانی که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع از بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

• فصلی:

تعریف: زمانی رخ می‌دهد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند.

• ساختاری:

تعریف: ناشی از عدم تطابق بین افراد جوین کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست.

• دوره‌ای:

فصل ۳: اقتصاد رشد و پیشرفت

واحد یادگیری

درس ۸: رکود، بیکاری و فقر

زیرواحد یادگیری

انواع بیکاری

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

تعریف: بیکاری که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد، در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

۱۵۸. چه تعداد از عبارات زیر در ارتباط با وظایف دولت، صحیح است؟
 الف) دولت با وضع قوانین در زمینه‌های مختلف، می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم برای انجام مبادلات را تضمین کند.
 ب) افراد نمی‌توانند سایرین را از کالاها و خدمات عمومی محروم کنند؛ اما استفاده هم‌زمان از آن امکانات نیز ممکن نیست.
 ج) دولت اجازه تصرف در دارایی‌های دیگران را به افراد نمی‌دهد؛ بنابراین فروش مال قبل از اثبات مالکیت واقعی آن، ممکن نیست.
 د) سازمان استاندارد، در راستای وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم برای مبادلات، اجازه ورود افراد فاقد صلاحیت را به مشاغل مختلف نمی‌دهد.

۱ سه

۲ دو

۳ یک

۴ چهار

پاسخ

۲ بررسی عبارات نادرست:

ب) استفاده هم‌زمان از کالا و خدمات عمومی ممکن است.
 د) سازمان استاندارد، کیفیت و عدم کیفیت محصولات را تأیید می‌کند؛ نه صلاحیت افراد را.

فیلم پاسخ

۱۵۹. کدام گزینه مبین تعداد عبارات صحیح است؟

الف) اقدام انگلستان در سال ۱۷۰۱م، درباره وضع قانون ممنوعیت واردات پوشاک و غذا، با هدف تقویت و حمایت از صنایع داخلی بود.

ب) پیمان نفتا در سال ۱۹۴۷، برای جلوگیری از اقدامات حمایت گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان ایجاد شد.

ج) در دوره بین دو جنگ جهانی، ایالات متحده با هدف حمایت از صنایع داخلی، تعرفه های گمرکی را تا ۵۲٪ افزایش داد.

د) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل، در سال ۱۹۴۴م تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل سازمان دائمی تجارت جهانی بود.

۱ سه

۲ یک

۳ دو

۴ چهار

پاسخ

۲ بررسی عبارت نادرست:

الف) اقدام انگلستان در سال ۱۷۰۱م، درباره وضع قانون ممنوعیت واردات پوشاک با ابریشم ایرانی، هندی یا چینی به انگلستان با هدف حمایت از منسوجات داخلی انگلستان بود.

ب) در سال ۱۹۴۷، ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان قراردادی غیررسمی را امضا کرده که به نام قرارداد گات مشهور شد.

د) نتیجه کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۴م: تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین المللی پول بود.

فیلم پاسخ

۱۶۰. کشاورزان هر کیلوگرم پنبه تولیدی خود را به قیمت ۶۰۰ ریال به کارگاه‌های ریسندگی می‌فروشنند و این کارگاه‌ها بعد از تبدیل پنبه به نخ، آن را با قیمت ۱۸۰۰ ریال به کارگاه‌های پارچه‌بافی می‌فروشنند و آنها نیز بعد از تبدیل نخ به پارچه، آن را به قیمت ۳۰۰۰ ریال به کارگاه‌های تولید پوشاک می‌فروشنند. این کارگاه‌ها با تبدیل پارچه به پوشاک آن را به مبلغ ۶۰۰۰ ریال به مصرف‌کننده می‌فروشنند. مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده چقدر است؟ (نرخ مالیات بر ارزش افزوده: ۱۰ درصد)

- ۱) ۵۰۰
- ۲) ۶۰۰
- ۳) ۵۵۰
- ۴) ۶۵۰

۲

= مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده
 نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ قیمت کالا در مرحله آخر
 ریال $۶۰۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰} = ۶۰۰$

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

زیرواحد یادگیری

ابزارها و منابع تأمین مالی دولت

حیطه شناختی

پیشرفته

پاسخ

فیلم پاسخ

